Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
12
14 A
23

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu
2 17 B 12

iotheca
ll. Rom.
Jesu

Quaũt inuic
inuice ꝯ alla
alla.

[illegible] ei mortuus ẽ ſem
mortuus ẽ ſemel. ii. [illegible] ẽ ẽ ppi
delicta nr̃a · ⁊ reſurrexit ppẽ iuſti
ficatiões nr̃as. p̃ [illegible] ẽ. lc. ij.

D[illegible] ſi exmeſſe portare nra

[illegible]
maĩt [illegible]
[illegible]
[illegible]

Ludouicus Celius Rhodiginus lectionum antiquarum
Conditor

p 68

m c l o cc

poto

[illegible]

dwo

BIBLIOTECA NAZIONALE
9
73.5.22
7373
C c
22 60

[illegible] di iiii

[illegible]

gio alla [illegible] et [illegible]

[illegible] et [illegible]

[illegible] et [illegible]

[illegible] 8 [illegible]

[illegible]

[illegible] Sebastiano [illegible]

[illegible] sebastiano [illegible]

[illegible] ~~[illegible]~~

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] barbaro

De morbis MVLIERVM CVRANDIS,

AVTHORE Nicolao Rocheo doctore medico.

Ex Legato D. Laurentij de Rubeis

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

CVM PRIVILEGIO.

Bib. Sac. Jac. Coll. Rom. S.J.

1548

Venundantur Pariſiis apud Ioannem Foucherium in vico Iacobeo ſub interſignio floris Lilii.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

IL eſt permis à Denys Ianot d'imprimer & mettre en vente ce preſent liure, & deffenſes faictes à tous aultres libraires & imprimeurs, iuſques à deux ans de ne l'imprimer ou faire imprimer, vendre ou faire vendre, d'aultres que ceulx que ledict ſuppliant aura imprimez, ſur peine de cõfiſcation des liures qu'ilz auroient imprimez & d'amende arbitraire, comme plus à plain eſt cõtenu en ſa requeſte reſpondue du xxiii. iour de Iuing mil cinq cens quarante deux.

Ainſi ſigné. I. I. de Meſmes.

ILLVTRISSIMAE SERENIſſimæque principi D. katharinæ ab Ambaſia comiti cortiſanæ apud inſubres, baroniſſæ linnerienſi, miglani, charantonii, trenollii. &c. Dominæ calmõtis, marigniaci cheuagniaci, tiſiaci, ſancti bricii ad ligerim, ampli putei. &c. Nicolaus Rocheus. S. D.

QVũ luteciam mẽſe octobri peteres, à te accerſitus, vt in via è domo tua morbum, ſi quis occurreret, profligarem, veni clariſſima princeps, proſperam item vale tudinem tuam ſeruaturus. Nec deſuerunt in itinere, quibus aduerſa valetudine correptis ſuppetias tuli, nihilò tamẽ minus ego aliquot ho-

ras ſelegi pro ſcribendo libro, quem tibi lutetiæ excuſſum dicarem, quo mulierum morbis facilè mederi poterit, qui hunc in promptu habuerit, qui & ſi latinus ſit: non propterea indignum duxi dicandum mulieri gallicæ, quam penes hoſpitantur, ne dicam charites, ſed & ipſæ Iouis nouem filiæ: quod teſtantur, venuſta verborum cõcinnitas, facundia, mo deſtia, mores probatiſſimi, prudentĩa, caſtitas, chriſtianiſmus, omnium hiſtoriarum tenax memoria, pię tatis in pauperes opera, precationes aſſiduæ, & cætera id genus. Nec mirum, quum nemo eorum à quibus originẽ traxiſti otio deditus fuerit, at potius, quotquot fuêre, virtutes gratiáſq; citiſſimo greſſu proſequũti sũt. Quis precor, Aenea troiano in rebus gerendis cõſultior. Quis Aſ-

canio ipſo(nam ab eo natales tuos accepiſti) inter Duces ſtrennuior. Quis Cæſare Iulio vigilantior. Tandem(ne hiſtoriam texere videar) ab ipſo Iulio dictatore vſque ad auum & patrem, patruóſque tuos ingenuoſiſſimos principes (relinquēdo, regum gallorum & imperatorum, adde & proauorum & tritauorum hiſtorias) finem impono. Nec eſt qui me mendacem aut paraſitum dicere poſſit, quum id ſatis notum ſit ex tum gallorum tum latinorum hiſtoriis. Quid paſſim dicitur de Georgio illo Ambaſiano à pontifice romano ad gallos cum omni ipſius poteſtate miſſo. Is certè ad romani pontificii dignitatem perueniſſet, niſi gladio enſibúſque abſtinere iuſſiſſet, animæ propriæ probus conſultor pietatíſque fraternæ amator. Il-

lo tempore ex patruis tuæ germanæ ſex variis in cœnobiis virginibus præerant, ſilentio tranſeo patruos tuos pontifices, quorum acta breuitati ſtudens, hic deſcribere nolo. Nouit gallia, nouit & italia karolum illum illuſtriſſimum generoſiſſimúmque fratrē tuū Ludouici duodecimi gallorum regis omnem italiam ānis duodecim ita ditioni ſubieciſſe, quòd rex italiæ tunc potius cenſendus erat quàm dux: cuius memoria nunquam delebitur. Vale princeps optima, faxit Deus optimus maximus annos viuas Adamicos, & demum ſpiritus ſedes petat beatas. E Lutecia. 26. die ianuarii. 1542.

NICOLAVS ROCHEVS lectori beneuolo.

S.

EN lector candide libellus de mulierum morbis quem partim ex græcorum Arabúmque monumentis decerpſi, partim ex ea quam experientia didici arte medica, deſcripſi, in vnoquoque capite ordinem obſeruaui, quem probatiorem iudicaui, incipiendo ſcilicet à definitione, cauſas, notas, prædictiones, nutricatum & tandem curandi rectam rationem proſequutus ſum. Hunc dicaui nomini dominæ meæ Katharinæ ambaſinæ, ne acephalos in lucem prodiret, quanquam liber de ſemine genitali, & meatuum, membrorúmque ſeminariorum morbis iſtum præcedere debeat.

Tertium tenet ordinem libellus de natorum & educatione, & eorũ morbis. Quartus liber capillorũ affectus ipſorũque infectiones ãplectitur. In quinto narrantur cerebri neruorũq; pathemata, hos quatuor propediem prelo mandandos curabo, modò bono gratóque animo hunc ſuſcipias. Vale fœliciter.

TRACTATVS MORBORVM IN MVLIERE CVrandorũ Index copioſiſſimus.

De mulierum meatibus ſeminariis.fo.3.pag.1.
Teſtes fœminarum ab vtraque parte.fo.5.pag.1.
De mulierum locis.fo.6.pag.2.
De mēſibus mēſtrualibus.fo.11.pa.2.
De purgatione menſtruorum. Folio.12.pag.1.
De menſium facultate ex Plinio. Folio.13.pag.1.
Cauſæ ex menſium moris.fo. 17.pag.1
Notæ ex iiſdem ſatis apparentes. fo.20.pag.1
Prædictiones.fo.22.pag.1
Nutricatus exhibendi.fol.23. pag.1.
Curatio quàm neceſſaria menſium ſuppreſſorum.fo.24.pag.2.

ē

Sectio venæ pro muliebri purgatione.fo.25.pag.1
Potus ad extenuandos humores. fo.16.pag.2.
Quæ menſes cient ſimplicia ex Plinio.fo.28.pag.1
Potiones compoſitæ.fo.29. pag.2
Potiones pro menſibus comprimendis ex pituita.fo.30 pag.2
Potiones ad menſes ex flaua bile comprimendos.fo.31.pag.2.
Potiones ad idem ex atra bile. fo,32 pag.2
Purgationes humorum per aluum. fo.33 pag.1
Subductio pituitæ.fo.33.pag.2
Bilis flaua quomodo educitur. ſo.34 pag.2
Bilis atræ ſubductio.fo.35. pag.1

Balnea & inſeſſus ex ſubductione pituitæ.fo.35.parg.2
Inſeſſus ad ſubductionem flauæ bilis.fo.36.pag.1
Vnguenta neceſſaria ad pituitam. fo.36.pag.1
Vnguēta ad bilem flauā fo.37. pa.1
Vnguenta ad atram bilem. fo. 37.pag.1
Pulueres, eclegmata, & paſtilli ad pituitam accommoda. fo. 37.pag.2
Paſtilli ex mirrha.folio.38.pag.8
Eclegmata pro flaua bili.fo. 38.pag.2
Placentæ pro atra bili.fo. 39.pag.1
Fotus,euaporationes, & ſuffitus fo.& pag.eadem.
Euaporationes à pituita. fo. 39.pag.2
Cucurbitulæ.fo.40.pag.2.

& 53.pag.1.
Iniectiones quàm vtiles.fo.
40.pag.2
Peſſi & proſtheta.folio.40.
pag.2
Peſſi pro flaua bile. folio.42.
pag.2
Purgatio muliebris, hæmorrhagiáque locellorum & muliebre profluuium.fo.43.pag.1
Cauſæ & fluxus muliebrium locellorum fo.43.pag.2
Notæ ex fluxu. folio: 45. pagi.2
Præſagia.fol.45.pagina.2.
Victus qualiter ſumendus.fol.
46. pag. 2. & folio. 67.
pag 1
Curandi ratio.folio. 47 pag.
2.& fo.67.pag.2
Miſſio ſanguinis è vena.fo.43.
pag.1

Potus vtilis pro muliebri profluuio.fo.48.pag.2
Simplicia ex Plinio. folio.50. pag.1
Potiones compoſitæ & ſerapia. fo.51.pag.1
Purgantia per aluum. folio.52. pag.1
Purgantia item pro bile flaua. fo.52.pag.2
Globuli vorandi τῶν ποτία. fo.52.pag.2
Eucathiſmata ſiue inſeſſus .f.53.pa.2
Conſtrictiones. fo.53.pag.1.
Suffitus.fo.54.pag.2
Eclegmata & placenta rotulæ que. fo.55.pag.1
Placenta & eclegmata ex pituita. fo.56.pag.1
Epithemata & cataplaſmata.fo. 56.pag.2

Vnguenta accommodatiſſima.
57.pag.2
Emplaſtra.fo.57.pag.2
Peſſi.fo.58.pag.2
Metranchita.fo.60.pag.1
Portanda quæ ſunt mulieribus.
fo.60.pag.2
Hyſterica.fo.61 pag.1
Clyſter & glandes, aliter ſuppoſito-
ria.fa.60 pag.1
Sectio venæ.fo.68.pag.2
Potus è caſtorio.fo.68.pag.2
Quæ ſubducant humores noxios.
fo.69.pag.1
Eclegmata,pulueres, & aliæ confe-
ctiones.fo.69 pag.2
Conſtrictiones & frictiones.fo.
69 pag.2
Odoranda naribus.fo.70.
pag.1
Suffitus,linimenta, & per metran-

chitum iniectiones.fo.70.
pag.2
Rubificationes & cataplaſmata.
fo.71.pag.2
Sternutatio.fo.71.pag 2
Vomitio.fo.& pag.eadem.vt ſup.
Encatiſma.fo. 72.pag.1
Aſpergines.fo.71.pag.1
Peſſi.fo.72.pag.2
Procidentia vteri.fo.72.pag.1
Cauſæ procidentium vteri.fo.
73.pag.1
Notæ vteri procidentis.fo.
74.pag.1
Victus ad procidentia vteri.fo.
76.pag.1
Clyſteres.fo.eo.pag.2
Sectio venæ propter vterum proci-
denté.fo.77.pag.1
Syſtremma lana conuoluta.fo.
& pag.eadem.

Cucurbitulæ ad quid neceſſariæ. fol.77.pag.2.
Olfacienda.fo.78.pag.1
Pulueres,inſeſſus,& fotus.fol. & pag.ead.
Cerata & emplaſtra.folio.79 pag.1
Vnguenta.fo.79.pag.2
Suffitus.fo.80.pag.1
Peſſus.fo.80.pag.2
Potus.fo.& pag.ead.
Mola quid.fo.81.pag.1
Cauſæ generationis molarum. fo.81.pag.2.
Notæ earumdem.folio.82. pag.1
Præſagia molarum.folio.83. parg.2
Victus pro molis. folio.84 pag.1
Curatio quæ ſit congrua pro mola

alienanda.fo.84.pag.2
Vena quæ ſecanda propter molam.
fo.84.parg.2
Purgatio per aluum.fol.85.pag.1
Potus pro mola.fo. & pag.ead.
Inſeſſus & balneæ.folio. eodem.
pag.2
Vnguenta, cerata, & emplaſtra.
fo.&.pag.ead.
Confectiones.fol.86.pag.2.
Peſſi.fo.87.pag.1.
Suffitus pro vtero.fo.87.pag.2
Cauſæ inflammationis vteri.
fo.88.pag.1
Notæ inflammationis eiuſdem.
fo.&.pagi.eadē.
Nutricatus pro inflammato vtero.
fo.eo.pag.2
Clyſteres pro eodem.fo.89.pag.1
Venæ ſectio propter vterum inflā-
matum.fo.&pag.ea.

Purgatio per aluum.fo.&.pag.ea.
Irrigationes & epithemata. fo.& pag.eadem.
Obſtetricis quod ſit munus.fo. 90.pag 1
Iniicienda quæ ſunt per metranchitum.fo.90 pag.2
Peſſuli.fo.& pag.ea.
Potus pro vtero inflammato. fo.91.pag.1
Placentæ,morſuli,& eclegmata. fo.& pag.ea.
Inunctiones pro vtero.fo. eod. pag.2.
Emplaſtra ad idē.fo.& pag.ea.
Cauſæ inflāmationis locellorum. fo.92.pag.1
Notæ inflammationis eorumdem. fo.92.pag.2
Prædictiones eiuſdem. fo.94 pag.2

Victus ad idem.fo.95.pag.1
Quæ vena ſecanda ex tali inflammatione locellorum.fo.eo.pag.2
Serapia & potus pro eodem.fo. 96,pag.1
Purgatio ad iddem.fo. eo.pag.2
Fotus ad iddem.fo.eo.pag.2.
Cataplaſmata pro eodem.fo.& pag.1.eadem.
Emplaſtra & inunctiones.fo. 97.pag.1
Inſeſſus pro ſupradicta inflammatione.fo.92.pag.2.
Dilutiones per metranchitum. fo.99.pag 1
Peſſi pro locellis inflammatis. folio.100.pag.1.
Vnguenta ad inflammationem locellorum.fo.eodem pag.2.
Epithemata ad iddem. folio & pag.eadem

Vomitio ad idem.fol.101.pag.2.
Abſceſſus pro eodem.folio & paginaeadem.
Notæ inflãmationum locellorum. fo.eo.pag.2
Prædictiones eorum quæ de locellorum inflammatione dicta ſunt. fo.102.pag.1
Victus ſimilis pro locellorum inflammatione vti & vteri.fo. & pag.eadem.
Cataplaſmata pro eodem.folio.102. pag.2
Inſeſſus,ſimiliter.fo.102.pagi.2.
Peſſi apti pro eodem.fo .& pag.eadem.
Quæ facienda rupto vteri apoſtemate.fo.103.pag.1
Potus pro rupto abſceſſu. fo. 103.pag.2.
Clyſteres iuxta idem. folio.104

pag.1
Iniicienda quæ ſunt in vterum per metranchitum.fo.104.pag.1
Manu qualiter medendum.fol. 104.pag.2
Cauſæ exulcerationis locellorum. fo.105.pag.1.
Notæ exulcerationis eorũdem. fo.105.pag.1
Quæ per metranchytum iniicienda ſunt fo.105.pag.2
Sarcotica quando immittenda.fo. 107.pag.1
Vnguenta pro exulceratione locellorum.fo.107.pag.2
Peſſi pro eodem.fo.108.pag.1
Emplaſtra ad illud neceſſaria. fo. 108.pag.2
Sectio venæ ob exulcerationem locellorum.fo.109.pag.1
Nutricatus pro vlcere locellorum.

pag.1.fo.109
Prædictiones ex his vlceribus. fo. 109.pag.1
Cauſæ, cur abſceſſus vteri fuerit pituitoſus.fo.109.pag.2
Notæ ex abſceſſu vteri pituitoſo.fo. 109.pag.1
Curatio quæ ſit abſceſſus vteri.fo. 110.pag.1
Iniicienda cum metrāchyto. fo.110. pag.1.
Emplaſtra pro tali abſceſſu. pag.2. fo.110
Scirrhus & ſcleroma vteri.fo.111. pag.1
Cauſæ ſcirrhi.fo.111.pag.2.
Notæ ſcirrhi, & ſcleromatis vteri. fo.112.pag.1
Vena ſecāda pro ſcleromate vteri, fo.112.pag.2
Subductio humoris pro tali ſclero-

mate fo.113
Cataplaſmata, malagmata & em-
.plaſtra.fo.& pag.eadem.
Vnguenta ſatis vtilia pro ſcirrho
vteri.fo.114.pag.1
Cucurbitulæ pro ſcirrho vteri.fo.
114.pag.2
Inſeſſus pro eodem.fo.114.pag.2
Immittenda cum metranchito.fo.
114.pag.2
Peſſi pro vteri ſcirrho & ſcleroma-
te.fo.116.pag.1
Cancer vteri.fo.116.pag.1.
Cauſæ canceris vteri.fo.116.pag.1
Notæ canceris vteri.fo.116.pag.1
Prædictiones de cãcris.fo.116.pag.2
Victus quis exhibẽdus propter can-
crum.fo.119 pag.1
Miſſio ſanguinis è vena, ſi cancer
vteri.fo.& pag.eadem.
Eucathiſma pro cancro vteri.fo.119.

pag.11
Potus pro eodē vt ſupra.fo.119.pa.2
Cataplaſmata & cerata,fo.& pag.ea.
Vnguenta maximè requiſita pro cancro vteri.fo.120.pag.1.
Adhibenda intrinſecus per metranchytum.fo.120.pag.2
Rhagades, condylomata, & hemorrhoides vuluæ.fol.122.pag.1.
Cauſæ rhagades.fo.122.pag.1.
Notæ rhagades.fo.122.pag.2.
Peſſi & epithemata in rhagadis.fol.123.pag.1.
Clauſura muliebrium locorum.fol.124.pag.1
Cauſæ ex clauſura muliebrium locorum.fo.124.pag.1.
Inceſſus & cataplaſmata.fo.& pag.eadem.
Peſſi apti pro loco muliebri.fo.124.pag.2

Suffimentis vtendum pro eodem.
Fol.&'pagi.eadem.
Fotus & lotiones ad aperiẽdas clauſas mulierũ vuluas.fol.& pag.eadẽ.
Hiatus hoſtii vteri.fo.125.pag.1.
Contortiones & peruerſiones vuluarum.fol.126.pag.1.
Cauſæ ſterilitatis.pag & folio eodẽ.
Notæ ſterilitatis fo.131.pagina.2.
Prædictiones ex ſterilitate.folio.13'.pagi.1.
Victus qualis ſit pro ſterilitate Folio.137.pag.1.
Potus quis pro ſterilitate. folio 139.pag 1.

RECEPTIONES AD ſterilitatem

℞. pro pituita ſi parens ſterilitatis

fol.139.pag.2.
℞. ſi bilis flaua. folio.140.pag.2.
℞. pro atra bili, ſi conceptionem impediat.fol.141.pag.1.

POTIONES PVR-gantes.

Receptiones potio. purgãtes pro pituita.fol.142.pag.1.
℞. ſi bilis flaua.fo. & pag.eadem.
℞. ab atra bile. Folio. 142. pagina.2.
Catapotiæ recept. ſi pituita. folio & pag.eadem.
Catapotia pro bili flaua. folio.143. pagina 1.
℞. pro bili atra.fo.143.pag.1.
Catharcticus bucellatus, & eclegmata aluum ſubducentia. folio.143.

pagina.2.
℞. Catharctici bucellati, pro bili flaua.fol.144.pag.1.
℞. ſi vitellina bilis.folio& pagina eadem.
℞ ſi atra bilis. fol.& pag.eadem.
Sectio venæ ex ſterilitate.folio & pagina eadem.
Balnea,inſeſſus,& fotus propter ſterilitatem.fol.144.pag.2.
℞. propter muliebrium locellorũ humiditatem, ſi bilis flaua. folio. 145.pag.2.
℞. ad idem,ſi atra bilis. folio.146. pagina.1
℞. ſi ex ſola ſiccitate.folio.146. pagina.1.
Eclegmatum receptio, ſi pituita.fol. 146.pag.2.
℞. eclegmatum,ſi bilis flaua.folio 147.pag.2.

Recep.eorundem ſi ex ſanguine.fo. 147.pag.2
℞.altera ex eiſdem,ſi atra bilis.fo. 148.pag.1
Eclegmatum recept.ſi exſola ſiccitate.fo.148.pag.1
Peſſi receptio,ſi pituita. fo.148. pa.2
℞.peſſi,ſi ex bile flaua. fo. 149. pag.1
℞.peſſi,ſi ex ſanguine.fo.eodem. pag.2
℞.eiuſdem, ſi ex atra bile.fo.& pag. eadem.
Peſſi recept.ſi ex ſola ariditate.fo.& pag.eadem.
Iniicienda per metrãchitum ex bili flaua.fo.150.pag.1
Suffitus ex pituita.fo.& pag. eadem.
Suffitus recept. ſi ex bile. fo. 151. pag.1

Emplaſtra & cataplaſmata extra balneum deferenda.fo.151.pag.2
Conceptio, fœtus generatio, impræ- gnatio.fo.152.pag.1
Cauſæ conceptionis . folio . 161. pag.1
Notæ conceptionis.fo.161.pag.1
Notæ conceptionis ex lotio.folio. 165.pag.1.
Notæ imprægnationis ex pulſu.fo. 166.pag.2
Notæ ſexus.fo.& pag.eadem.
Prædictiones ex notis conceptio- nis & imprægnationis.folio.166. pag.1
Abortum facientia . folio . 172. pag.2
Simplicia abortum facientia ex Pli- nio.folio 174.pag.1
Nutricatus quo grauidæ ſunt alen- dæ.folio.174.pag.2

Clyſtes pro grauidis.folio. 175. pag.1

Purgatio vtero gerentibus conueniens.fo.& pag.eadem.

Venæ ſectio pro grauidis. folio.175. pag.2

Cataplaſmata & emplaſtra pro grauidis.folio.175.pag.2

Picæ,ſeu malatiæ,& faſtidii cura. fo.176.pag.2

Vnguenta ex pica ſiue malatia.fo. 179.pag.1

Eclegmata & pulueres. folio. 179. pag.2

Victus ſatis conueniens grauidis: fo.180.pag.1

Contra tumores pedum prægnantium.fo.181.pag.1

Cauſæ difficultatis partus.folio.& pag.eadem.

Notæ difficultatis partus.
fo.135.pag.2.
Præſagia ex difficultate partus.
Folio.134.pag.1.
Pariendi ratio.Fol.184.pag.2.
Iuuantia partus ex Plinio.
Fol.186.pag.2.
Iuuantia partus ex monumētis Arabum. Fol.192.pag.2.
Inſeſſus pro partu iuuando. fol. & pag.eadem.
Vnguēta poſt balneū. fol.193.pag.1.
Potus pro partu. fol.8.pag.eadē
Species aromatica.fol.193. pag.2.
Quid faciendum in hora parturitionis. fol.194.pag.1.
Cataplaſmata & emplaſtra adhibenda in hora parturitionis. f.194.pa.2.
Iniicieda per metranchytum in parturitione. fol.& pag.eadem.
Potus dādus parturiēti. f.195.pag.1.

Catapotia & orbiculi.fo.195.pa.2.
Eclegmata apta in parturitione. Folio.196.pag.1.
Secundæ retentio. fol.196.pa.1.
Secundam extrahendi modus. Folio.197.pag.2.
Eclegmata confortantia cerebrum. Folio.198.pagina.2.
Encathiſmata pro retentione ſecundæ.fol.198.pag.2.
Linimenta, inunctiones & portanda. Fol.198.pag.2.
Potiones quæ menſes prouocant. Folio.200.pag.1.
Suffitus pro retentione ſecundæ. Folio.200.pag.2.
Peſſi pro vt ſupra.fol.201.pag.1.
Puerperæ cura. Fol.201.pag.2.
Monſtra propter quid fiant.Fol. 202. pagina.2.

FIN.

De mulie-
RVM MEATIBVS ſeminariis.

De fœminarũ genitalibus membris, ac ipſorum morbis deſcribere par eſt. Venæ igitur humoris, quam prolificun plerique medici prædicant, eandem fermé in fœmella, quam in viris originem habent, ac flexuoſis orbibus in teſticulos deriuant, inde ad vuluæ oſtium tẽdunt, vnde ſemen tanta voluptate prorumpit quod vanum atque inutile philoſophorum princeps Ariſtoteles aſſeuerat, cui & Arabs Auerroës ſubſcribit. Veruntamen (fateor) ex renibus, ſpina, coxis, lumbis, venæ ac arteriæ multæ, quæ ſparſim ſun-

Alexander bene dictus, li. 20. anat. c. 23.

dũtur in fibras per vuluam tenuiſſimas) tendunt, ex quibus genitalis humor, craſſus, albus, oui albori ſimilis intus colligitur (vt bilis quotidie in ſtomacho) ad conceptum neceſſarius: quod in ouis contigit, in quibus quod candidũ eſt ac luteum à fœmina prodit, ſemine maris tantũ conſtituente: ex ea materia mẽbra quæ ſpermatica vocamus generantur, at ex menſibus rubentia, quales caro eſt nutrienti ſimilis, fiunt. Ariſtoteles de piſcibus hæc refert. Que autem rupto, fœtus veluti nucleus conſtat, qui primum nullum accipit cibum, ſed oui humore iam hauſto increſcunt, pòſt nutriuntur aquis dulcibus fluuiorũ, vſque dum ſatis augeantur. Idem author. An id verum, non dicitur, alimentum omne eſſe extrinſecus, ſed protinus vt

Ariſt. lib. 6. de hiſtoria animalium c. 3.

in plantarũ ſeminibus ineſt aliquid tale primum quod lacteum vocatur, ſic in animalium materia excrementum conſtitutionis alimentum eſt, incrementum verò fœtui per vmbilicum contingit, eodem quo plantas modo per radices, atque etiam animalibus ipſis, vbi abſoluta iam ſunt, ex eo(quod continetur)alimento idẽ accidit. At quod fœminis in venere prorumpit, non per ſaltus exit ſicut virile: quoniam inutile eſt & vitiato ſimile, omnino differens ab eo, quod intra vuluam ſine libidine quãdoque reſtagnat. Ex vtriſque itaque maris & fœminæ fœtus membra figurantur, ac ſpiritalis vita producitur: verùm ex virili ſemine principalia membra, ex fœmineo cætera ignobiliora conſtituuntur, ex puriori veluti materia, ſicut &

ſpiritalis vigor. Maris enim ſemen in medio genitalis fœminei alboris colligitur, vt generandi poteſtatem in materiam vniuerſam diffundat, ex Galeni ſententia, atque ita membra formantur menſtrui ſauguinis nō indiga, donec exhauſta materia, maiori corpus indigeat nutrimento, quod ex vmbilico poſtea quæritur. A conceptu enim ad ſeptimum vſque diem ſeminis prolifici fluxiones ſimplices apparēt, quo tempore & vmbilicus inchoari & ſecūdæ videntur. Decimo die cordis bulla tumet, ſpiritu intus ebulliente & calore extrinſecus exſiccante, ſecundarum materia firmatur: quoniam & planta, & cortex eodem, generantur tempore. Poſt eos dies cætera membra deſcribuntur, nec vno tempore principalia gerantur membra, quo-

niã diuerſæ ſunt naturæ. Cor enim primùm progeneratur, exinde reliqua deſcribuntur membra, poſtremò replentur pictoris imitatione, circiter diem.30.maſculina figurantur membra ex Hippocrate. Alii tamen(inter quos Ariſtoteles) mari. 40.diem ſtatutum pronuntiant, fœminæ trium menſium vel poſt, quoniam figura in humido poſt abortum non permanet, ſed ſtatim diſſoluitur. Mas ſi in aquam frigidam diffunditur, cogitur conſiſtitque in membranula, qua rupta, fœtus ipſe apparet magnitudine formicæ maiuſculæ, & mẽbra iam inde diſcreta tum cætera omnia, tum genitalia conſtant, & oculi(vt in cæteris animantibus)prægrandes.

TESTES FOEMInarum.

Teſtes in fœminis ab vtraq; parte reſimi ſunt, leporinis ſimilis, ex quibus (vt alii arbitrantur) meatus, alii ad vuluæ cauum exeunt generationi apti, quæ ſententia refectione ipſa facilè oſtenditur. Habet & mulier (inquit Melancthon opinione Galeni) teſticulos ſitos iuxta cornua matricis vtrinque, minores virilibus & frigidiores, ſed tamen ſemen quoddam generantes, quod eſt quidem tenuius virili & ſubaquoſum, ſed tamen in procreatione fœtus miſcetur virili ſemini, eique velut alimentum eſt, vt augeat virile ſemen, & fœtus ex vtroque procreetur. Nam vtrumque ſemen & actiuè & paſſiuè ſe habet, in generatione fœtus, multum in vtroque ſpirituum ineſt, ſed virile quũ ſit calidius & minùs rarum, magis ſe actiuè ha-

Alex be.

Melancthon in commentario de Anima.

bet. Quum autem mulieris teſticuli ſint extra matricem, & tamen ab ipſis muliebre ſemen in matricem tranſmitti oporteat, vt inũgatur virili, ſciendum eſt, vt in viris vaſa ſpermatica vehunt ſeminis materiã ad teſtes, deinde teſtes trãſmittũt per quaſdã ãbages in paraſtatas, ita propemodũ fit in mulieribus. Nã vaſa ſpermatica materiam ſeminis muliebris vndiq; ex corpore muliebri attrahũt, deinde teſtes excipiũt, exceptum & coctum traſmittunt in paraſtatas, quæ ſunt vaſa amplectentia matricem, quæ quum à teſticulis recedunt, incipiunt fieri paulò latiora, donec ingrediuntur matricem. Per hos ramos (quia in concubitu aperiuntur propter motum) illabitur muliebre ſemen in cauum matricis. Differunt autem viriles paraſtatæ à muliebribus, quia viriles

per longas ambages perueniunt ad virgam, ſed in muliere amplectuntur matricem non longo ductu.

DE MVLIERVM locis.

Lib. 11. c. 37 Vterus in fœminis (inquit Plinius) loci vocatur, in reliquis animalibus vulua.

Gal. lib. defi. Loci ex duabus venis, totidémque arteriis conſtant.

Alex. be. Oſtium vuluæ in muliere ac in cæteris animalibus naturam, atque os genitale vocari vidimus: In medio tunicula vtrinque apparēs nympha νύμφη & cletoris κλητοριs dicitur. Ea intus natura ita cuſtoditur, vt in maribus glans præputii tergore, vt hoc primo munimento aër arceatur. Interior pars ceruix voca-

tur, in cuius medio ferè neruoſa exi litas eſt, venulis diſperſa tenuibus, virginitatis teſtimonium affert. Eugiō vel Hymē vocatur, primo enim coitu ſcinditur. Naturalia interdū adeo cōpacta ſūt à natura, vt chirurgi opera indigeāt. Partem interiorē matricem locóſque appellamus, qui deſiderio coitus ſæpe deſcēdunt in iis, quæ acetabula κοτυληδόνες ſūt, vocantur, quibus per vmbilicū fœtus augetur. Vulua nullā vim immutādi ſeminis, ſed cōſeruatricē tātum poſſidet. Locorū oſtium internū natura glanduloſum eſt, ad glādis virilis ſimilitudinem mucronatū, foras in ceruicem prominēs ſuo turbine. In ceruis triplex oſtiū eſt, ob eā cauſam grauidæ (quia dolent) coitum refugiunt, mulieres verò adamant, vnde & quandoque ſuperfœtant.

Vuluæ acetabula non omnia perfecta animalia poſſident, ſed cornigera & vna parte dentata, dum pargerunt: ex vtraque parte dentatis lepus, mus, veſpertilio, habent acetabula. Sus vuluam leuem habet, & conceptus vuluæ non acetabulis adhæret. Semen itaque trahi à locis vteri, atque ob eam rem multa generari pro numero locorum & acetabulorum: ſæpe enim eodem in loco vteri, gemini conſiſtunt.

Acetabulis vuluæ ex ſecundis robuſtior adhæret ea parte, qua confuſa quædam fibrarum multitudo eſt.

Vmbilici orificia acetabulorum orificiis reſpondent, vnde ali dicimus. Aſperitas enim vtrinque fibrarum orificiorúmque tenacitatem facit, vt in parietibus fieri ſolet. Scalpunt enim prius, vt cementum

ſuperinductum magis hæreat aſperitati. Vmbilicus cum inuolucro hoc eſt ſecundis, functus officio, ab acetabulis abſcedit, veluti pomi pediculus iam maturi à ramo ſponte cadentis. Ex iis acetabulis à partu menſtrua profluunt: ſimilis in maribus materia eſt, quæ in ſemen genitale per concoctionem vertitur. Locorum oſtium in cõceptu aperitur, & exinde clauditur, nec amplius recluditur, niſi mulier ſuperfœtet, vel fluxionibus laboret, vel ſi mẽſes fluãt, os id adeo occluſum eſt, vt aër ſubire nequeat. Loci ipſi poſituram habent inter ſpinæ imæ partem, quã os ſacrum vocamus, ſupra veſicam, contra mediam poſiti aluum, inde paulum ad dexteriorem coxam con uertuntur, poſtea ſuper rectum inteſtinum progreſſi, iliis feminibúſque

latera ſua annectunt, rectam cũ veſica continuatámque ceruicem habent, quem Canalẽ vocant, qui ceruici veſicæ ſuppoſitus, carnoſus cartillaginoſuſque admodum eſt: is in prægnante contrahitur.

Alex. bened. Ex celſo. lib. 4. c. 1.

Vulua in virgine exigua eſt, in muliere (niſi vbi grauida eſt) non multo maior, quàm manu comprehendi poſſit. Ea cordi, arteriis, neruis, cerebro, ſpináque medullæ cõmittitur, præcordiis item, mãmis, renibus, ventri, iliis, coxis, pubi, quæ omnia in vuluæ ſtrangulationibus percipiuntur: quibus anima ſubducitur, vertigines ſentiunt, capillos in vertice vel occipitio conuelli arbitrantur, lumbos præterea, fœmora, inguina & ſtomachum dolent, quædam obmuteſcunt, aliquibus mentes ſoluuntur. Iliis præſertim

adalligatur neruulis quibuſdam retortis, qui grauidis protenduntur. Nulla vena de maiore, recta via ad vuluam pertinet, de aorta verò multæ frequentéſque veniunt. Eius materia neruoſa eſt, rugoſa, pelliculoſa, pollicaris craſſitudinis, quæ ad conceptus magnitudinem extendi poſſit. Qui eo tempore acetabula vuluæ inquirunt ad magnum vulgi deſiderium, digna fruſtratione fruſtrantur: videri enim minimè poſſunt, nec primo conceptus tempore cum inuolucra (quæ ſecundas vocant) robuſtius vuluæ adhærēt: tum enim euidentius membrana valētior per vmbilici radices acetabulis (quæ κοτυληδόνας Græci vocant) cōmittitur, quales in polyporum ſirrhis videmus, qui ſuctu cum aliquid capiunt, continent. Hæc accreſcen

te fœtu conſpicua ſunt cum vtero, cauo autem ad fœtum conuerſa ex Ariſtotele. In ipſo inuolucro ex ſecundis quædam carnoſa extãtia fibris referta minimis acetabulis affixa, quæ ſanguinem & ſpiritum veluti radicum fibræ exſugũt, digerúntque per venas, & ad vmbilicum vſque defertur ſanguis, ſpiritúſque per quem alimentum haurit fœtus.

Melãcthõ lib. de aĩa

Matrix μήτρα, partes duas habet, Receptaculum, factum vt fœtũ cõtinere poſſit, ídque vocatur ὑστέρα. Altera pars eſt anguſtior, quæ eſt aditus longiuſculus, ideóque Collum matricis dicitur. Et quoniam receptaculum amplius eſt, qua parte verſus collum tendit, ſunt addita cornua, vt quaſi lunæ creſcentis figuram referat. Nam hæc cornua ſũt ligamenta, quæ matricem alligant

coxis. Eſt & matrix intus vndique conſperſa tanquam punctis. Sunt autem hæc puncta, orificia venarum vndique tendentium ad matricem, & hæc orificia vocantur ideo κοτυληδόνες, quia vt amplecti poſſint fibras, quibus fœtum in vtero & retinent & alunt, ſunt ſimiles extremis polypi pedibus, qui appellantur cotyledones, propter cauã figuram & aptam ad prehendendum.

Triplex vtilitas eſt cotyledonum. Sunt enim canales, per quos ſanguis menſtruus effluit: ſuppeditant etiam ſanguinem puriorem alendæ matrici & alẽdo fœtui, & figura ſua fibras apprehendunt, vt retineri in vtero fœtus poſſit. Oriri autem Cotyledones alii putant à vaſis ſeminariis, Galenus etiam à caua vena, Aliquæ haud dubiè rami ſunt vena

rum,quæ à mamillis ad vterum tendunt: attrahunt enim mamillæ partem aliquam ſanguinis ex vtero, quæ mutatur in lac, quemadmodũ Hippocrates ait lac menſtruo fraternum eſſe. Gemini matrici. Sinus ſunt ab vtraque laterum parte leuiter diſcreti (in dextra maſculinum,in ſiniſtra fœmininum cõcipi volunt) geminis in mare teſtibus reſpondentes, in vacca veluti cornua plurimùm diſcreta ſunt.

Fœminis vulua ſcorti conuerſi ſimilitudinẽ refert, extrinſecus neruoſa, intrinſecus autem carnoſior, & eſt receptaculũ fœtus. Muliebris pudendi ſinus pilis decoratus, Græcum nomen κτεὶς obtinet. At quæ ſinum ambiunt Alæ vocantur. Inter has autem caruncula, quæ bifariam excreuit Græcorum lingua

νύμφην, noſtra colliculum appellare licet, quem quòd multo promineat, Aegyptii in virginibus excidere conſueuerunt. Porrò in ipſius naturalis collo muſculus eſt, quo vrinam cum lubet retinemus, Anulus à figura, ab officio Fibula vocatus eſt. Venæ in partem eius inferiorem plurimùm aperiuntur, per quas ſanguis expurgatur, qui grauidis retinetur, cæditque in alimentum fœtus & formationem. Nam à venis quæ ſecundas implicant, binæ aliæ prodeuntes venæ, ab arteriis indidem ſitis binæ arteriæ, & à neruis vnus neruus mutuo in vnũ congreſſu, meatum quendã ab anatomicis græcis ὀυαχον appellatum abſoluunt, qui infantis vmbilico inſeritur, ex quo & enaſcitur & ſuſpẽſus eſt, vel alueus eſt fœtus, lo-

cus cui pòſt ſuppeditat nutrimentū.

DE MENSIBVS.

Alexan. bened.

Menſtrua quum plurimum lunæ motu ſingulis menſibus profluunt, quo profluuio virginibus vox mutatur, vt in maribus primo coitu, mām-mæ inde tumeſcant. Hæc non niſi ſemen incoctum ab Ariſtotele appellantur, ex partibus quæ ſupra infráque renes ſunt, & à lumbis, minimis venis prodeūt ad vuluæ acetabula, quibus fœtus in vtero alitur, (vt dictum eſt) vel à puerperio iuxta naturalium ora: ex venis quoque duabus ſecundū os pubis iuxta vrinæ exitum erumpunt. Ex ea parte & fœminarum non prolificum ſemen in coitu (vt dictum eſt) effunditur, tanto in plæriſque impetu, vt maſculorum more longius exiliat, diuer-

ſæ quidem naturæ ab eo, quod in vuluæ cauo prolificum reſtagnat. Menſtrua cõtingunt mulieri, vt ſanitatem tueantur. Retenta enim in conceptione fœtui fomẽtum miniſtrant: facta quidem ad conceptionem & lactis generationem. Alterũ (inquit Galenus) noſtræ generationis principium, ſanguis menſtruus videlicet, humidum natura eſt. Gal. in comment. 1. lib. aph. ſententia. 14. Qui creſcunt. &c. Gal. lib. defi.

DE PVRGATIONE menſtruorum.

Plæriſque ſane puellis anno. 14. menſium expurgatio primùm incipit, paucis admodum ante annum tertium & decimũ, aut duodecimũ muliebria proueniunt: plurimis ve- Aegineta lib. 3.

rò poſt annum decimum quartum tandem prorumpunt. Tempus autem vnicuique purgationi ſtatum non eſt: pleriſque etenim per biduũ aut triduũ, maximæ verò parti quinque dierum ſpatio menſes excernũtur, aliæ vſque ad ſeptimum: paucæ raræque ſunt, quæ ad duodecimum vſque diem huic profluuio iugiter obnoxiæ expurgantur. Siſtuntur autem huiuſmodi muliebres denique expurgationes, partim quidem anno ætatis ſuæ quinquageſimo, partim verò, quanquam ea rara ſit auis, non ante annum ſexageſimum, nõnullis à ſeptimo ſtatim ætatis, (vt ita dicam) luſtro, & potiſſimè bene curata cute, ac præpinguibus deſinere atque õnino ceſſare mẽſes cœperũt. Quando igitur lẽtè ægréque ea purgatio procedit, circa protheſmiam

certum menſtruorum terminũ laua, potionatóque vel ſiſanno, aut porro capitato, cũ pipere & ruta in hoc ipſum decoctis, reliquus potus ex paſſo fiat cretico: bibens autem huius potionis ea affectione oppreſſa cotylam, deambulando commouebit menſtrua. Manducet verò loligines, ſepias, polypodas, & quæcumque id genus ſunt: nam ſanguinem turbandi proliciendique potentiam habent.

DE MENSIVM FACVLtate, Ex plinio.

Iam primum abigi grandines turbinéſque, contrà fulgura ipſa in mẽſe connudata, ſic auerti violentiam cæli, in nauigando quidem tempeſtates etiam ſine menſtruis. Ex ipſis verò menſibus monſtrificis, alia dira & infanda vaticinantur: é qui- Plinius lib. 28. c. 7.

bus dixiſſe non pudeat. Si in defectu lunæ ſoliſve congruat vis illa, irremediabilem fieri. Non ſegnius & in ſilente luna coitus ſuos maribus exitiales eſſe atque peſtiferos. Purpuram quoque ab his eo tempore pollui, tanto vim eſſe maiorem. Quocunque autem alio menſtruo, ſi nudatæ ſegetem ambiant, erucas ac vermiculos ſcarabeóſque ac noxia alia decidere. Metrodorus Scepſius in cappadocia inuētum prodit, ob multitudinem cantharidum illas ire per media arua, rectetis ſuper clunes veſtibus. Alibi ſeruatur, vt nudis pedibus eant, capillo cinctúque diſſoluto. Cauendum verò ne id oriente ſole faciant, ſementem enim areſcere. Item nouella vitis eius tactu in perpetuum læditur. Vt ad noxiam res medicatiſſima tranſ-

feratur, rutam & ederas illico mori. Sed præter hæc certum eſt, tactis aluеariis apes fugere, lináque quum coquãtur nigreſcere. Aciem in cultris tonſorum hebetari, æs contactũ graue virus odoris accipere, & æruginem magis, ſi decreſcente luna id accidat. Equas, ſi ſint grauidæ, tactas abortum pati. Quin & aſpectu omnino, quamuis procul viſas, ſi purgatio illa poſt virginitatem prima ſit, aut in virginea ætate ſpontanea. Nam bitumen in iudæa naſcẽs, ſola hac vi ſponte ſuperari. Et fila veſtis contactæ, ne igne quidẽ vincuntur, quo cuncta. Ciniſque etiam ille, ſi quis aſpergat eum lauandis veſtibus, purpuras mutat, floribus colorem adimit, ne ipſis quidẽ fœminis malo ſuo immunibus. Abortum facit illitus, aut ſi omnino prægnans ſupergrediatur. Que lais &

Cleophãtus inter ſe contraria prodidêre de abortiuis, carbone è radice braſſicæ vel myrtæ, vel tamaricis in eo ſanguine extincto: item aſinas non concipere tot annis, quot grana hordei contacta ederint: quæque alia núncupauêre monſtrifica, aut inter ſe pugnantia, quum hic fœcunditatẽ fieri iiſdem modis, quibus illa ſterilitatem pronuntiaret, melius eſt non credere. Bythus dyrrhachinus hebetari aſpectu ſpeculorum nitorem tradit. Iiſdem aduerſa rurſus contuentibus, omnem talem vim reſolui, ſi nullum piſcem habeant ſecum. Multi verò ineſſe etiam remedia tanto malo aiunt, podagras illini, ſtrumas & parotidas, panos, ſacros ignes, furunculos, epiphoras, tractatu earum mulierum leniri, lais

& ſalpa, canum rabioſorum morſus, & tertianas quartanáſque febres, menſtruo in lana arietis nigri, argenteo brachiali incluſo. Diotinus thebanus, veſtis omnino ita infectæ portiuncula acu, vel pelliceo brachiali inſerta. Sortica obſtetrix tertianis quartaníſque efficaciſſimum dixit plantas ægri ſubterlini, multóque efficacius ab ipſa muliere, etiam ignoranti.

Sic & comitiales excitari, morbóſque ſanari Icethidas, aliâs icacidas, medicus quartanas coitu finiri, incipientibus duntaxat menſtruis, ſpopondit. Inter omnes verò conuenit, ſi aqua potúſque formidetur à morſu canis, ſuppoſita tantum calici lacinia menſtruo tincta tali, ſtatim metum eum diſcuti, videlicet præualēte ſympathia illa Græ-

corum, quum rabiem canum, eius ſanguinis guſtatum incipere dixerimus.

Cinere enim eo iumentorum omnium vlcera ſanari certum eſt, addita caminorum farina & cera, maculas autem è veſte eas, non niſi & eiuſdem farina ablui volumus. Cinerem verò per ſe roſaceo miſtum, fœminarum præcipuè, capitis ſedare dolores, illitum fronti, aſperrimámque vim profluuii eius eſſe primis annis, virginitate reſoluta. Id quoque conuenit, quo nihil equidem libentius crediderim, tactis omnino menſtruo poſtibus, irritas fieri magorum artes, generis vaniſſimi vt æſtimare licet.

Solum animal menſtruale mulier eſt.

Nihil facilè reperitur mulierum profluuio magis mõſtrificum. Areſcunt superuentu muſta, ſterileſcunt tactæ fruges, moriuntur inſita, exurũtur hortorum germina, & fructus arborum quibus inſidêre, decidunt Speculorum fulgor aſpectu ipſo hebetatur, acies ferri præſtringitur, eboríſque nitor, aluei apum emoriuntur, æs etiam ac ferrum rubigo protinus corripit, odórque dirus aëra, & in rabiem aguntur guſtato eo canes, atque inſanabili veneno morſus inficitur. Quum & bituminum ſequax alioquin & lenta natura, in lacu Iudææ (qui uocatur Aſphaltites) certo tẽpore anni ſupernatans, nequit ſibi auelli, ad omnem contactum adhærens, prætorquam filo quod tale virus infecerit. Etiam formicis animali minimo, Plinius. lib. 7. c. 15.

ineſſe ſenſum eius ferunt, abiicitque guſtatas fruges, nec poſt eam repetit. Et hoc tale tantúmque omnibus tricenis diebus malum in muliere exiſtit, & trimeſtri ſpatio largius. Quibuſdã verò ſæpius mẽſe, ſicut ali quibus numquam, ſed tales non gignunt, quando hæc eſt generando homini materia, ſemine è maribus coaguli modo hoc in ſeſe glomerante, quod deinde tempore ipſo animatur, corporatúrque. Ergo cum grauidis fluxit, inualidi aut non vitales partus æduntur, aut ſanioſi, vt author eſt Nigidius.

MENSIVM MORA.

CAVSAE.

Quæ ſingulis qubusque menſibus mulieres repetit purgatio, ſupprimitur quadoque vniuerſo quidem corpore incommoda valetudine affecto, interdũ verò locellis modo earumdem priuata ægritudine vexatis, propter loci illius frigiditatem, aut plagam, aut diſtẽperantiam oborta, vel acquiſititiã aſflictionẽ, vt plurimũ verò ex abortionibus, & propter principem aliquam corporis partem, propria paſſione afflictam, verbi cauſſa, iecur, aut vẽtriculum, aut pectus quẽ græci θώρακα dicũt, aut aliquid huiuſmodi, quæ in diuturno accidunt

Aegineta lib.3.c.61

morbo.

Gal.lib.3 de ſymptomatũ cauſis.

Neque menſium ſuppreſſionem, neque prauas expulſiones,omnium quæ ex vtero profluere ſolent,difficile fuerit inuenire, ſi ſimiles tibi ſcopos propoſueris. Etenim nonnũ quam vteri ipſius corpus,ſi ſolidum fuerit aut durum,cauſa eſt cur mẽſes ſupprimãtur: detinentur etiam nonnunquam ob materiam ipſam, quũ vel craſſum fuerit excremẽtũ, vel viſcoſum, ſupprimuntur etiam nõnunquã, licet vtile fuerit excrementũ,obſtructis ob huiuſmodi humores vaſis, quæ ad vterum deſcẽdunt. Præterea vniuerſi corporis occaſione, mulier interdum nihil expurgat,interdum plus iuſtò,interdũ minus, nõnũquã etiam deprauatũ. Nihil omnino excernit, ob multas exercitationes, & victum tenuẽ, &

quum ad alias partes repunt humores. Minus excernit, eaſdem ob cauſas, ſed remiſſiores quàm pro naturali cõſuetudine. Plus autẽ ob diuturnum otium, & victũ opiparum. Cæterum deprauatæ per vterũ fluxiones (nominatur verò quicquid huiuſmodi eſt fluxus muliebris) fiũt expurgato per hanc partem vniuerſo corpore. Atque talẽ ſemper refert ſpeciẽ id quod excernitur, quale eſt id quod in animante redundat: quippe rubrum excrementum ſanguinis ſaniem declarat, album pituitam, pallidum bilem amaram. Præter iam dicta, eſt aliud ex vtero deprauatum profluuium, ob affectũ aliquem ipſum infeſtantẽ eueniens. Inſuper menſes interdum ſupprimũtur, nõ ob ſanguinis penuriam, quã vel multa exercitatio (vt dictũ eſt)

ter naturā. Si naturaliter, hinc colligere licebit, quòd mulier nulla inde moleſtia vel totius corporis, vel vteri afficiatur. Aetatis itaque rationem iam deſcripſimus. Steriles etiā mulieres in vtero habentes & ſaltatrices, naturaliter non purgantur. Nam quicquid in eis recremēti eſt, nimia exercitationis vehemētia abſumitur, & vt ſummatim dicam, mulieres calidioris temperaturæ, validiſque exercitiis vtētes & agreſtes, parum aut nihil per menſtrua purgantur. Nonnunquam autē præter naturam menſes nimia vel pinguedine, vel gracilitate ſupprimi ſolēt. Pingues enim exanguiores reliquis ſunt, minimáſque venulas habent: quique illis ineſt pauciſſimus ſanguis, fere in pinguedinem tranſit. Graciliores verò ob diuturnum ali-

quem morbũ extenuatæ, nihil prorſus ſuperuacui ſanguinis continẽt. Præterea menſes non defluunt, quibus ſanguis vel craſſus, vel lentus, vel per alia loca delatus fuerit: ſicuti per nares, aut ſedẽ, aliis etiã quòd è thorace ſanguinem eiectauerint, aliis quòd è diſſecta vena vltimam ſanguinis inanitionẽ tolerauerint, mẽſes ſuppreſſi ſunt: ſed & reliqua excretionum genera idẽ effecerũt, vt ſudoris multitudo, aſſidui vomitus, alui profluuia, ac puſtularũ omne genus, quæ in cute efflorеſcunt. Sic præter has omnes cauſas mẽſes ſupprimuntur ob acutos maximóſque morbos, & ob alimẽta quæ vel paucitate, vel multitudine ſua exceſſerint. A pauco enim alimento paululum quidpiam confeſtim expirat, à multo verò meatus obſtruuntur,

& exiretio intercipitur: ſœpe etiam in ore vteri calli obtorti, aut carnis excreſcentiæ, aut pinguedinis copia purgationem menſtruam impediunt. Quibuſdam etiam cicatrices vlçerum quæ in vtero præceſſerũt, vaſorum ora à quibus ſanguis in vterum ferebatur, obſtruxerunt. Nõnullis poſt abortum vteri ore exulcerato, ac deinceps ad cicatricem ducto, obſtructio ac compactio ſuperuenit, quæ ſanguinis per vterum excretionẽ aufert: curæ quoque pertinaces, formidóque immodica, & ingens mœror menſes intercipiunt, frigida denique aut alia vteri intemperies menſes remoratur.

NOTAE.

Gal.lib.6 de locis affectis.

Accidentia quæ ob aſtricta menſtrua infeſtare ſolent, nunc enarrare aggredior, ſumpto initio ab his quæ ab Hippocrate in Aphoriſmis ſcripta ſunt, præcipuè verò quum dicit: Si mulier neque prægnãs, neque puerpera lac habet, menſtrua eius defecerunt. At nullo in mammis apparente lacte, menſtrua ſuppreſſa hiſce notis deprehenduntur. Grauitas totũ corpus moleſtat, item faſtidiũ quoque vt nulla ſit cibi cupiditas, horror inæqualis, quòd ſi citra horrorem inæqualitas aliqua fuerit, atque faſtidium, cupiátque mulier quadã aliena, iube vt obſtetrix vteri ceruicem tangat. Nã ſi citra duritiem clauſa inueniatur, eã prægnãtem eſſe coniicies. Nõnullæ cibum præterea euomũt, ac terrã, aut extinctos carbones, aut alia quædã huiuſ-

cemodi ædũt. Si verò clauſũ fuerit os ceruicis vteri, ac duritiẽ quoque habeat, affectũ aliquem in vtero eſſe portendit. Oportet itaque ſpeculari obſtetricẽ ad quã partem, vel declinet, vel retrahatur: nã in ea parte affectam vteri ſedem eſſe coniiciendum eſt. Atque in quibuſdam fœminis, eius partis dolor cum grauitate nõnihil ſignificare poteſt: quin etiã in coxam dolor tranſit, ac crus ipſũ quod è regione eſt, per inceſſũ claudicat. Quod ſi lõgiori tẽpore ſupprimãtur menſtrua, nullãque medicus mulieri vacuationẽ promoueat, tumor aliquis præter naturã in ilibus interdũ exoritur, oſtendẽs nimirum ex internis partibus quampiam eſſe inflammatam. Nonnullis panus in extrema ilium parte excitatur: veluti viris quoque eodem in loco

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

nonnũquam oriri ſolet, qui vbi ſuppuratus aliquando fuerit, longo tẽporis ſpatio vix finitur. Huiuſmodi accidentia ſuppreſſa menſtrua ſequi conſueuerũt, ac præterea lumborũ, & colli, & ſincipitis dolor, qui etiam oculorum fundamenta infeſtat: itẽ febres ardentes, & vrinæ nigricantes, cum rubra quadã ſanie, perinde ac ſi aquæ ex qua nuper mactatæ carnes ablutæ fuerunt, fuliginem quis immiſcuiſſet, quibuſdã vrina, aut difficulter redditur, aut omnino ſupprimitur. Quum ergo horum aliquid in muliere conſpexeris, vterum veluti radicem ipſorum coniicere oportet. Quòd ſi per alium quempiam corporis locum ſanguis effluxerit, aut inflammatio, aut Eryſipelas excitatur, an menſtrua purgentur interrogare debes: ſiqui-

dem nihil horum accidere ſolet integrè purgatis,

Frigidioris autem temperaturæ fœminas ex iis potiſſimùm dignoſcemus, quòd ſomnolentiores, ad omnémque motum ſegniores ſunt, ac colore candidiores, ſeu plumbeæ, vrina aquoſa, pituitam quoque iugiter excreant, & interdum etiam pituitoſos humores euomunt. Fuchſ.

Calidioris autem temperaturæ notæ, iam commemoratis prorſus contrariæ ſunt.

PRAEDICTIONES.

Mulieri ſanguinem euomenti, menſtruis erumpentibus ſolutio fit. 5.Aph.32. 5.Aph.

Menſtruis deficientibus, ſanguis ex naribus fluens, bonum. 5.Aph.36

Mulieri menſes decolores, nec

per idem ſemper tempus venientes, purgationem indicant eſſe neceſſariam.

5. Aph. 39 Si mulier neque grauida eſt, neque peperit, lac habet, huic menſtrua defecerunt.

5. Aph. 57 Si menſtrua plura fiant accidunt morbi, & ſi non fiant, ex vtero morbi contingunt.

Hipocrates libro de fœtu. Menſtruorum retentio ſequentes morbos gignit, conceptum impedit, corpus calefacit, venas implet atque diſtendit, veſicam premit, vrinam prohibet, dolorem lumborum & ſuffocationem excitat, coxendicem moleſtat, interdum putreſcit & ſuppurat.

Dictis addunt Arabes, deliria, comitiales, locorum ſtrangulationem, eorundem abſceſſus, corporis grauitatem, inappetentiam, con-

coctricis facultatis debilitatem, nauſeam, ructus, tuſſes, anhelationes, aquas cutem ſubeuntes, febres, morbos articulares, animi anguſtias, capitis & radicis oculorum dolores, oletulorum exitum inhibet.

Suppreſſa muliebris purgatio multarum & diuturnarum ægritudinũ cauſa fieri conſueuit. Aegineta lib. 3. c. 61

Vrina lactis modo alba & denſa, aut obſcura liuénſque, menſium ſuppreſſorum, aut locellorum affectorum argumento eſt.

Vrina albeſcens, ruffeſcénſve cum ſquammoſis reſolutionibus nigricantibus eadem arguit, modò menſium ſuppreſſorum reliquæ adſint notæ.

NVTRICATVS.

Fuchſ. Si à frigidis ac craſſis humoribus menſes ſupprimuntur, cibos calidos & extenuantes exhibebimus. Vinum etiam fuluum, odoratum & antiquum vt bibant præcipiemus. Exercitia quoque & alia quæ corpus calefacere, craſſóſque ac lentos humores incidere & extenuare poſſunt, præſcribemus.

Fuchſ. Cæterum calidiores & plurimū exſiccatæ mulieres curãtur, ſi quàm maxime humectentur huberiore humidioréque cibo & potu, quales ſunt qui è carnibus agni, hædi, è piſcibus teneras carnes habentibus, auibus altilibus, & ſimilibus parantur.

Vino vtendum candido non admodum antiquo & diluto, Balneis item dulcium aquarum; & vt in paucis rem cõtraham, victus ratio-

ne ea vtendum, quæ hecticis adhibetur.

Alimenta porrò congruunt bellè inſtructa, ritéque diſpoſita, & humida holera, ac dulciora cuncta. Piſces ſaxatiles, aues teneriores, & lactis potatio, confectiones ex melle quæ μελιττώματα græcè dicũtur. Aegineta

Vinum tenue, colore candido, non admodum vetus.

Non probantur carnes, neque legumina, excepta ptiſana.

Vbi autem præfinitum purgationis tempus pro foribus iam conſtiterit, deſquamatos piſces marinos, & ceu dictum eſt, molliores, quæ μαλάχια vocantur, & quæ cutis modo integuntur teſta, vnde illis græcè nomẽ ὀστρακόδερμα eſt inditum, necnon porra capitata, cum ruta ac pipere elixa ſumant, ius

quoque eorundem bibant.

REGVLAE CVRANDI MENSES SVPPRESSOS.

Quibus ex corporis ariditate menſes ſuppreſſi ſunt, denegabis ea quæ calefaciendo ſiccant.

Aperientibus medicamentis leuioribus in curæ aggreſſu vtendum, ſubinde ſenſim exhibenda ſunt quæ validius aperiunt.

Hippocratis ſententia eſt, calefactione ex aromatis muliebria educi.

5. Aph. 28

Lib. 8. de regali di poſitiõe.

Hæc emplaſtri modo vmbilico admoueri debere aſſerit Haly.

Intentio ſanationis in ipſis eſt, ora quidem aperire vaſorũ quæ pertingunt ad vterum, ſanguinem verò extenuare.

Gal. in. 5. aph. 36. Mulieri mẽſes de co. &c.

SECTIO VENAE.

Quum igitur ob aliquam interaneorum primariam affectionem abſcinditur aut remoratur muliebris purgatio, nihil neque præſtantius neque vtilius, quàm membri ſtatim peculiari vitio mederi, atque poſt hæc vuluam ſui muneris admonere per potiones. At vbi nihil horum quidem adfuerit, perſpicuum eſt per ſe, & non per conſenſum matricem affici. Si itaque neque ætas, neque habitudo corporis, neque aliud id genus prohibue-

Aegineta

rint, ſanguis per venam detrahendus eſt, non ante tamen præſcriptum menſium diem.

Progreſſu verò temporis adiiciantur dies decem.

'Aeginetæ & Galeni tempore fiebat.

Auferatur verò non plus duabus libris cũ dimidia, neque etiam minus vna, ſiue venam ſecabimus.

Quod ſi febris pariter infeſtarit, in primis ſtatim diebus febris ſanguinem detrahere opertet.

Fuchſius.

Si plenitudine laborauerit mulier, & nihil aliud prohibeat, à ſanguinis miſſione curandi ratio inchoanda erit.

Secunda verò vena malleoli aut poplitis, idque non ante ſtatum menſium tempus.

Gal.lib. de ratiõe curandi per ſang. miſſ.

Quæ ex cubito fiunt euacuationes, purgationes menſtruas comprimunt, ſanguinémque ad ſupe-

riores corporis partes retrahunt.

Quæ verò fiunt ex cruribus, tantum abeſt vt retrahant, vt etiam menſes promoueant, ac vbi id facere volueris, tempus conſueti mulieris circuitus tribus quatuórve diebus anteuertas, aut vena inciſa, aut ſcarificatis talis cruris vnius pauculum euacuato: deinde poſtero die ſimiliter facito in crure altero, vt tamen etiam iſtis diebus in quibus vacuas, & ante eos quatuor aut quinque extenuantem victum procures.

POTVS.

Gal.in.5. apho.36.. Nu.menſes deco. &c. Gal.lib. de curandi rõne per ſang. miſſionẽ.

Epotandæ medicinæ quæ incidunt, & humorum craſſitudinem extenuant, quale eſt quod ex Calamento fit, quo nos aſſiduè vtimur, ſæpius enim ciere ſolent tardantes menſium purgationes. Mulieribus menſes abunde prouocant & nepita & pulegium. Exhibebis ea in melicrato cocta, ſed antea contuſa, arida, cribróque ſubtili diſcreta, ac rurſum trita vſque dum pollinem tenuitate referant, ita denique melicrato inſperge. Porro conuenientiſſimum potui tempus eſt à balneo inuolutis adhuc linteo. Atque hæc quidem medicamenta mitia ſunt. Valentiora ſunt ſauina, & dictamum, cæterum vſus antedictis ſimilis.

Aegineta

Auſpicante iam ſtata muliebrium hora adimat quidem cõpedes,

& potetur myrrhæ obolus, aut fabæ quātitas aut caſtorium ex paſſo, vel melicrato, artemiſiæve decoctū:aut ſaluiæ poſt balneū ex paſſo & abſinthio. Vinum verò abſinthile ad omnem curationem propinetur. Verùm ſi validiora vehementioráque res ipſa poſtulat remedia, hæc fuerit eorundē materia: Iris illyrica (quam vulgò Romani gladiolum dicunt) pota cum vino, cyperi radix, græcè cyperis nuncupata, ari radix, & caſia, rotundi odorati iunci (quem græci σχοίνου dicunt) flos, nardus, heleniíque radicis decoctum, & myrrhæ fabuly græci magnitudo, cum paſſo in dimidiato cyatho poſcæ, & dictanni elixationis cyathi duo, & gutta ammoniaca, & ſagapenum. Cæterum quæ nimia anxietate ſtomachi torquentur, opopanacis exi-

guum in pilulas redactũ,& in coctō melle irrigatum & eliquatum. Con ſueta quædam nobis ſemina muliebria ciere nata ſunt. Cæterum inferiora & minoris efficaciæ ſunt, fœniculum, cyminum, apium, daucus Creticus, ſeſeli, aniſum, ciceres & cercides, & omnia quæ ad mingendum cient.

Potui dentur radices circa tertium ordinem aperientes ex vino albo aut decocto quopiā mēſes ciēte, verbi gratia: Radices apii, graminis, fœniculi, oreoſelini, aſparagi rubiæ paſſiuæ pentaphyllon, raſci.

Artemiſia, nepeta, calamentum, ſcolopēdriom, ſemen ruſci, acorum, abſinthium, perpenſa, radix iridis, Lupini, ſemina apii, oreoſelini ſatini, & macedonici, origanum, mentaſtrum, meum, valeriana, ſiler mon

tanum,ammi,ſeſeli cuminum, dicta
mum,caſia,Inula, ſatureia , abroto-
num,allium,ſmyrnium,

Fortiora prædictis ſunt ruta,gitti,
ſinapi,caſtorium , Veratrum atrum,
colocynthis,aſtaphis,'agria,myrrha,
āmoniacum , fel tauri,ſuccus cucu-
meris ſyueſtris , fel gallinæ , opopa-
nax,piper, pyretthrum , papauer lu-
teum,aſphodelus

QVAE MENSESCI-
ent ſimplicia ex plinio.

Apii & oreoſelini ſemen. li.20.c
11.Cuminum Aethiopicum ſiue re-
gium.lib.20 . Gith . lib.20.c.17. Si-
napi ſatinum.lib.20.c.22.Narrubiū.
lib.20.c.22 . Hippomarathri ſemen
& radix.lib.22.c.23. Lilii radices in
vino decoctæ.lib.21.c.19 . Centum-
capita herba.lib.22.c.8 . Oleū ſam-
pſuchinum , ſiue Amaracinum .lib.

21.c.22, Anthemis ſiue chamæmilō pota.lib.22.c.21. Bulbi radix pota. lib.22.c.22. Sion latius apio in aqua naſcens.lib. 22.c.22. Lupini ſylueſtres.lib.22.c.25.Cortex radicis lauri.lib.23.c.8.Chamædris quæ & triſſago.lib.24.c.15.Ampelopraſon.ibidem.Stachys.ibidem .Chryſocomes radix.lib.21.c.20. Thimum vtrumque.lib.21.c.21. Anemone cum ptiſana ſumptæ, aut vellere appoſitæ. lib.21.c.23. Heliochryſum ſiue chriſanthemum è vino pota.lib.21. c.25 Batis.lib.21.c.27. Vrtica cum ſale. lib.22.c.13.Caucalis.lib.22.c.22.Cōdrillon ſiue condrille habet proximam terræ maſtichen tuberculo fabæ,quæ appoſita,fœminarum menſes trahere dicitur. lib.22.c.22.Laſer è ſilphio fœminis datur in vino: Et lanis mollibus admouetur vuluæ ad

menſes ciendos.lib.22.c.23. Hordeum murinum, ſiue herba phœnicia trita ex vino pota, præclarè ciet mē ſes.lib.22.c.25.Phacos ſylueſtris.lib. 22.c.25.Cicercula.ibidem. Vitis nigra.lib.23.c.1.Fici ſuccus lacteus appoſitus cū luteo oui,aut potus cū amylo.lib.23.c.7.Caprificus pota mē ſes cit cum luteo oui.ibidem.Baccæ lauri appſitæ tritæ,vel potæ.lib.23 c. 8. Cupreſſi ramenta pota.lib.24.c.5. Styrax potu.lib.24.c.6. Viticis ſemen.lib.24.c.9.Ederæ corymbi appoſiti. lib.24.c.10. Harundo indica ſyriacáque admotu.lib 24.c.11.Erythrodani,ſiue Rubiæ radix & ſemē. lib.24.c.11.Roſmarini ſemen.ibidē. Pæoniæ radix.lib.26.c.15. Radix callæ.lib.27.c.8.Onopordō lib.27.c.12 Smyrni folia & radix. lib. 27. c.13. Thlaſpe alterum genus. ibidem.

Impubium puerorũ vrina ſi decoquatur ad dimidias partes cum porro capitato nouo fictili, vaporatio ea menſes fœminarum cit.lib.28.c.6.Fel taurinum lana ſuccida appoſitum.lib.28.c.14. Olimpias thebana addidit hyſſopum & nitrum. ibidẽ. Teſtes caſtorii duabus drachmis ex aqua cum pulegio poti.lib.32.c.3.

POTIONES COMpoſitæ.

Radicum acori,iridis,oreoſelini, aſparagi.an.ʒ.1.ſeminum apii,fœniculi,ainſi,dauci,ammi,vrticæ. an.ʒ.1.calaminthæ, abſinthii.ã.ʒ.ß.origani,abrotoni,artemiſiæ,pulegii, aſari.ã.m.1.hiſſopi.m.1.ß. Bulliãt ſingula in aqua iuſtæ quantitatis, quoad tertia pars abſumpta fuerit,dein ex-

colentur & ſaccharo ſufficienti adhibito, adiiciantur ſerapia ex calamintha, & hyſſopo, & ex marrubio. an.℥.1. ß.miſce, fiat potio pro terna portione propinanda à cubili ieiunæ.

Caſtori.ʒ. 1.mentaſtri in puluerem redacti.ʒ. ß. Vini antiqui, aut mulſæ.℥.3. miſce, & à balneo calidum propinato. Potio ſerapionis medici danda mulieri cui ſuppreſſi ſunt menſes, hæſitatúrque an vtero gerat: ſi pregnans eſt, fœtui vires calfaciendo præbet, alioqui menſes cit locellos aperiendo.

Caſtorii, aniſi, ſeminis apii. an.ʒ. 1.trita ſecerniculo traiice & ex vino potui dato.

Potio Galeni menſes deducit fœminis, probè cit vrinam, & omnino admiranda confectio eſt hy-

dropicis, hepaticis & nephriticis. Aloes. ʒ. c maſtiches. ʒ 1. croci. ʒ. 1. nardi indicæ. ʒ. 1. cinnamomi. ʒ. 1. carpo balſami. ʒ. aſari. ʒ. 1. tundito, & anguſtiſſimo cribro excernito, atque a ridum vt ne tranſpiret ſeruato, & cũ vino potui dato cochlear vnum. Menſes porro puluis iſte valentius ducit artemiſiæ decocto dilutus.

SI EX PITVITA comprimentur menſes, potiones.

Chamæ pitheos, chamedrios, origani, ſaluiæ, roſmarini, ſiſinbrii, calamenti, mentaſtri, thymi. an. m. 1. rad. ruſci, aſparagi, apii, oreoſelini, rhaphani ſylueſtris, rubiæ & valerianæ. ã. ʒ. 1. ß. ſeminis iuniperi. ʒ. 3. ſeminis vrticæ, dauci cretici, ammis, aniſi,

fœniculi, coſti.an.℥.ſ. phaſeolorum rub. cicerum arietimorum, an.p.1. terantur parum & decoquantur, & ex decocto colo ſecreto cum ſacchari libris tribus confice ſerapium, qui aromatiſetur cũ cinnamomo electo & caſia, præbe coquendum curato. Portio exhibitionis eſto ſesquidrachmæ cum.℥.tribus decocti ſequentis quolibet mane, ieiuno ore ventriculi. Phaſeolorum rubrorum, cicerum rubrorum.an.p.ſ. ſeminis iuniperi.℥.1.ſ.radicum valerianæ, radicum ruſci, rhaphani ſylueſtris, Aſparagi, apii, & oreoſelini.ã.℥.ſ. chamædryos recẽtis m.1.dauci, ammis, aniſi, fœniculi.an.ʒ.2. radicum rubiæ.℥.1.conterito paululum, & coquantur.

Oxymellitis compoſiti.℥.3. ſerapii ex artemiſia.℥.2. liquoris ſtillati-

tii artemiſiæ, quinque radicum com munium aperiẽtium calidarum, vel bipinnellæ, aut betonicæ, vel florum ſambuci, aut apii. an. ℥. 3. limpidum facito, omnia ſimul miſta pro triplici portione, poteris aromatis condidire puta cinnamomo aut caſia. Die bus octo ante mẽſium naturale profluuium hanc curandi rationem aggreditor. g.

SI EX FLAVA BILE.

Artemiſiæ. ʒ. 2. adianti, oxalidis, intybi erratici, ſcolopendrii, betonicæ, eupatorii, apiaſtri, mercurialis. an. ʒ. 1. quattuor ſeminum vulgò refrigerantium dictorum maiorum, ſeminis viticis, ſeminis buciæ, ſeminis pæoniæ, ſeminum aſparagi, ſeminum abrotoni, intybi erratici, baſilici, & lithoſpermatis. an. ℥. ſ.

Radicum valerianæ, ruſci, aſparagi, oreoſelini & apii. an.℥.2, iuniperi, fœnigræci.an.℥.1.ß.cyperi, ſpicæ cardi.an.℥.2.ß.cicerum rubrorũ, phaſeolorum.an.p.1.trita parum omnia in aqua coquantur, cõfice ſerapium cum tribus ſacchari libris, quod odoratiorem cinnamomo electo facies. Huius ſumito ſeſquiunciam, quam immiſce liquorum ſtillatitiorum intybi erratici, cichorii & abſinthii. an.℥.1. ſimilis eſto ponderis quælibet portio, perſeuerando ad menſium debitum tempus vſque, vel quo ad alteratum fluxuique vicinum percipias humorem nocentem. *Serapii acetoſi ſimplicis.℥.1. oxymellitis ſimplicis.℥.ß.* liquoris ſtillatitii, endiuiæ, Cichor. & abſinthii.an.℥.1.miſce.

SI EX ATRA BILE, potiones.

Scolopendrii,adianti,chamædry-os,origani,calamenti,artemiſiæ,ſtœcadis,eupatorii,florũ geneſtæ,boraginis,bugloſæ & violarũ, vniuſcuiuſque.m.ſ.radicum aſparagi.fœmiculi,apii & capparum.an.℥.1. thymi in fine decoctionis iniecti.℥.1. prædictis potes addere glycyrhizæ, vuarum paſſarum.an.℥.ſ. coquantur, & ex decocto colo traiecto concinna ſerapium cum ſacchari libris tri. & aceti.℥.4.quod odoratius ſit cinnamomo ſibi miſto, cuius portio eſto.℥.1 ſ.cum liquorũ ſtillatitiorum fumariæ,bugloſſi, & artemiſiæ.an.℥.2.detur à cubili & veſpere,quotidie ad humoris ſolutionem vſque.

Vel. Oxymelitis ſimplicis.℥.2.ſerapii acetoſi ex radicibus.℥.1.liquorum ſtillatitiorum florum, ſabuci, bipinnellæ & aſparagi.ā.℥.2 ſunto duæ portiones, quibus clarificatis nonnihil cinnamomi addere commodè potes.

PVRGATIONES HVmorum per aluum.

Gal.in.5 Aph·36. mulieri mēſes de co.

Et quidē purgatio totius corporis, quando craſſi euacuātur humores, tales ſanat diſpoſitiones. Si verò decolores ſcriptum ſit, multo magis purgatio ſanabit ita ſe habētes mulieres. Neque enim propter humorem pituitoſum tantummodo, ſed & propter melancholicum & bilioſum, menſes fiunt decolores.

Datur ſuppreſſionis menſium tē- Gal.lib.

ſ de curá di rōne per ſang. miſſ. pore medicamentum, quod propriè amarum dicitur, centum habens drachmas mixtis aliorum medicaminum cuiuſcunque ſex. Optimum

Hiera picra. eſt vbi cinnamomū acceperit, poſt diem ſeptimum, ſiue octauum, purgatione cùm hiera vtendum. Hiera quidem ex colocynthide purgabi-

Paulus. mus, duarum drachmarum pondus in melicrati cyathis ſex potui præbentes. Quòd ſi febris pariter infeſtet, hiera quidem vtendi locus non eſt. Hiera picra, Eclegma diaphœnicon, Eclegma. indum,

Catapotia ex Agarico, ex benedicta, Fœtida.

SVBDVCTIO PItuitæ.

Medullæ caſſiæ fiſtularis extractæ cum decocto chamædryos, gly

cyrhizæ, caſſuthæ, vuarũ paſſarum, polypodii querni, & adiãti.℥.1. eclegmatis indi.ʒ.3.ſerapii de radicibus cum aceto.℥.1.miſceto, dato ieiunæ à cubili. Vel.

Agarici.℥.ß.zingiberis.℈.2. ſalis gẽmæ.℈.ß.diluãtur ſero caprillo addita oxymelitis ſcillitici.℥.1.immergãtur ſimul horis duodecim, & cõpreſſum colóque traiectum ius potuĩ à cubili ieiunæ dato.

Catapotia fœtida voranda noctu exibeto.

Turpeti.ʒ.1. zingiberis.ʒ.ß.ſal. gemmæ.g̃.6. ſacchari candidiſſimi.℥.2.omnia leuigato, & cum ſero caprillo aut iure pulli, vel iure cicerum arietinorum propinato.

Roſarum rub.zingiberis, cinnamomi. an.ʒ.2. ſantalorum alborum & rub.an.ʒ.1.hermodactylorum.ʒ.3.

turpeti.ʒ.4. diacrydii.ʒ.2.ß. maſtiches.℈.1. ſacchari librã vnam quod ſoluatur in liquoris ſtillatitii artemiſiæ,confice quadras põd.℥.ß.dato vnam ieiunæ à cubili.

SI EX BILE flaua.

Medullæ caſiæ fiſtularis decocto communi extractæ, aut mannæ.℥.2. eclegmatis ex ſucco roſ.ʒ.1.ß.confectionis hamech.ʒ.1.ſerapii violacei. ℥.2.potui dato.

Rhabarbari electi ʒ.2.ſpicæ nardi.g.6.aut cinnamomi tantumdem. Vino optimo dilue,& horis duodecim in ſero caprillo immerge, ſubinde valenter traiiciendo comprime.Colamento adde mannæ,au medulle caſiæ fiſtularis cribro ſecretæ. ℥.1.ſeparii violacei.℥. 2.

Propinato demum ea quæ bilem per ſedem educere valent, quæ te edocebunt alii medici.

BILIS ATRA SIC educitur

Adianti, ſtorum vtriuſque bugloſſi & violarum, lupi ſalictarii, ſtœchadis, chamædryos.an.m.ſ.polypodii. ʒ. 3. glicychizæ vuarum paſſarum.an.℥.ſ. terantur paululum & coquantur in aqua ſufficienti, in fine decoctionis adde epithymi.℥.ſ. & cum hoc decocto, cribro extrahatur medullæ caſſiæ fiſtularis, aut mannæ.℥.1. confectionis hamech.ʒ.1.ſ.diaphœnicon. ʒ.2.ſerapii violacei.℥.1.detur à cubili.

Cortic. Myrobalanorũ indorũ.℥.ſ. luteorũ .ʒ.2. diluantur horis duo-

decim in ſero caprillo, colo valenter deinde traiice, colamento adde medullæ caſiæ fiſtularis aut mānæ. ℥.1.epithymi friati. ℈.2. zingiberis. gran.6. mell. roſacei.℥.1. fiat potio, detur.&c.

Globuli indi uorandi ſunt.

BALNEA ET INSESſus.

Si ex pituita.

A ſuccorum ſubductione balnea ſunto ex chamæmelo, artemiſia, mētaſtro, & aliis quæ in decocto pituitam profligante memorata ſunt.

Vel. Sabinæ herbæ, origani, calamenti, apiaſtri, pulegii, mentaſtri, ſertulæ cāpanæ, chamæmeli. an. m.2. chelidonii, peucedani, praſſii, abſinthii. an. m.1. foliorum lauri, lauendulæ, mercurialis, roſmarini,

ōcymi,ſtorum ſambuci. ā.m.3 artemiſiæ.m.6.rad.valerianæ.lib.2.conterantur paulum omnia ſimul dempta artemiſia, quæ ſeorſum in ſacculo includatur, deinde omnia ſimul coquantur. Ex his rebus ſacculus vnus impleatur, ſuper quem in balneo ſedeat mulier,& ſuper fœmur ſacculum artemiſiæ calidum teneat, & bis in die ieiuna balneum intret, & pro arbitrio in eodem ſtet. Cubile ſubinde petat, & vnguento vngatur quod inter ſequentia vngenta offendes.

Si ex ſtaua bile.

Subducto humore bilioſo, tertio die tale confice balneum, quod accipit. Althœæ cum rad.m.6.artemiſiæ.m.4.ſtorum ſabuci.fol.ſali-

cis, foliorum violarum, polytrichi. an.m.2 valerianæ ſeſquilibram, fœnigræci lib. 2.ſeminis lini lib.1. f. terantur parum, artemiſia ſeorſum recondatur in ſacculo. Ex aliis impleatur ſacculus vnus & coquantur omnia ſimul, artemiſiæ ſacculum in balneo ſuper fœmur teneat, altero ſacculo inſideat, dein pétat cubile: túncque pubes & os ſacrum inungãtur vnguẽto quod deſcribemus.

Si ex atra bile, balneum eſto tale, quale ex pituita.

VNGVENTA.

Si ex pituita.

A balneo in lecto hoc vnguine vngatur antè & retrò. Olei lilini, olei amygdal. dulcium, medullæ cruris vituli. an.℥.1. mucoris althææ,

fœnigræci & ſeminis lini. an.℥ . ſ. ceræ parum . Poſt inunctionem bibat pulueres & edat confectiones deſcribendas.

Si ex bile flaua.

Olei amygdal . dulcium . ℥. 1.ſ. medullæ cruris vitul ℥ 1. butyri recentis, pinguitudinis gallinæ, mucoris fœnigræci & ſeminis lini an. ℥.ſ.ceræ parum, cõcinnato vnguentum, quo os ſacrum & pecten inunguntur.

Ex atra bile.

Vngatur vnguento quo pituitoſæ inungendæ ſunt. Poſt quartum diem à purgatione, dropace vnguento circa pectinem lumbos ac fœmora ægrotans illiniatur . Aegineta

Olea quibus inungi debet mulier, cuius menſeſſuppreſſi ſunt .Oleum lilinum. Rutaceum.Spicatum.Ole-

um ex ſabina herba.

PVLVERES, ECLEGMATA, ET PASTILLI.

Si pituita.

Inunctione peracta exhibeto cochlear pulueris ſequentis ex vino decoctionis pituitam profligantis.

Cinnamomi electi reiecto cortice exteriori, corticis caſiæ fiſtularis. an. ʒ.2. caſiæ. ʒ.1. ſ. croci. ℈.2. ariſtolochiæ rotundæ, perpenſæ, calami odorati, corticis radicum capparum, coſti, dictami, rad. tormentillæ, rad. Iridis, eryngii, laccæ. an. ℈.2. chamæpithyos, chamedryos, foliorum lauri, origani, polii, zingiberis, calamenti, thymi, ſeminis ſmyrnii, ſeminum rutæ ſylueſtris, dauci, nuſturtii & hiſſopi, carpeſiorum, nigellæ, ammis, aniſi, marathri, baccarum lauri, ſagapeni. an. ʒ. ſ. ſacchari quod pon-

dere omnia æquet, friato & vtere vt dictum eſt. Vel.

Acci. pulueris prædicti dempto ſaccharo. ℥. ß. ſacchari candidi liquati in decocto menſes ciente lib. ß. panege quadras, quarum pondus eſto. ℥. ß. detur vna poſt inunctionem, dein bibat decocti menſes prolicientis. ℥. 2.

Paſtilli ex myrrha. Triphera magna ſiue opio proſunt. Acci. fructus ſabinæ. ʒ. 1. ß. rutæ ſiccæ. ʒ. 2. ß. ſeminis rutæ aggreſtis. ℈. 2. laſerpicii, ammoniaci, rubiæ paſſiuæ. an. ʒ. ß. confice ex his ſimul friatis globulos ſerapio ex artemiſia exceptos, exhibeto ægrotæ. ʒ. 2. ex vino decocti menſes cientis, à balneo, aut à ſuffitu, vel ab euaporatione.

Vel. Cinnamomi, ſucci cyrenaici, fructuum ſabinæ, piperis nigri. ã. ʒ.

2. myrrhæ, caſtorii. an.ʒ ß. excipe melle ſufficienti in eclegma exibeto.ʒ.2. ex vino decocti menſes prorita̅tis, à ſuffitu, aut balneo, vel ab æſtuatione.

Si ex flaua bile.

A balneo dato cochlear ſequentis pulueris cum.ʒ.2. decocti menſes ſuppreſſos ob flauam bilem cientis,

Cortic. caſiæ fiſtularis, cyperi. an. ʒ.1.ß. rad. tormentillæ, rad. pæoniæ, cinnamomi reiecto ſuperiori cortice. an.ʒ.2. croci, ſeminis bauciæ ſylueſtris, ſeminis pæonie. an. ʒ.1. ſeminis viticis, ſeminum apii, ocymi, oreoſelini, mercurialis, aſparagi & milii ſolis. an.ʒ.ß. adianti, polytrichi, chamæmeli, betonicæ, eupatorii, ſpicæ nardi, ſchænianthi, lupi ſalictarii, ſeminis endiniæ. an.℈.1. ſacchari ad pondus omnium, leuigato

& miſceto.

Reiecto ſaccharo, ex puluere prædicto pange rotulas aut quadras, in quibus concinnandis pro . ℥.1. friamentorum adde ſacchari (quod in decocto bilioſos iuuante liquetur) libram vnam.

Si ex atra bile.

Ex his quæ attram arcent bilem pulueres & placentas confice.

His peractis ſaphena vena aperiēda eſt, hinc ad ligaturas veniēdū eſt.

LIGATVRAE.

Probatur item inferiorum corporis partium arctior cū ligaminibus ad treis vel quatuor dies cōſtrictio: auſpicante verò iam ſtata muliebrium hora, adimat quidem cōpedes, ſed potetur myrrhæ obolus, & propinentur reliquæ potiones menſes cientes. Aegineta

FOTVS, EVAPORAtiones & ſuffitus.

Abili. Abrotoni, anethi, artemiſiæ, chamæmeli, calitrichi, apiaſtri, mercurialis, florum ſabuci, ā. m. 1. fœnigræci, ſeminis lini. an. lib. ß. ex his contritis & in vino coctis in vaporario aut ſolio, balnei loco vaporetur mulier. Huius loco talem facito ſuffitum. Seminis viticis. ℥. 1. ß. anethi. m. 1. carei, coſti, an. ℥. 1, terantur parum, & per infundibulum fumum mulier in locellos veſtibus tecta ſedénſque recipiat.

A pituita.

Para æſtuarium ex pharmacis quibus confectum eſt balneum.

Amoni, galbani. an. ʒ. 3. ſucci cyrenaici. ʒ. 1. ß. frangantur parum, & in carbones iniiciantur, ſuffiantúrque

Iocelli, fumus tamē non pertingat ad nares. Fuchſius.

Suffitis etiam ex ſtyrace galbano, thure, bdellio, radice ariſtolochiæ, artemiſia, nigella, cariophillis, cinnamomo & ſimilibus paratis vtendum erit. Fouēdus quoque vterus odoratis fomentis, maiorana, ſerpillo, calamintha, chamæmelo ſertula campana, pulegio, artemiſia, radice iridis, & ſimilibus in olla decoctis, quam operculo perforato operire oportet, arundinémque, aut alium canalē foramini inſertū vndique circumlinere, vt deinde ſedens mulier excepto canali foueatur.

Proderit etiā vt mulier huic decocto vſque ad vmbilicū inſideat, & inde peſſos ſibi admoueat.

CVCVRBITVLAE.

Nequæ inutile erit cruribus cucurbitulas affigere.

Iniectiones

Fuchſ. Mētrachitæ, ſiue metrāchitæ gallicè vne ſonde. Arabicè argalia.

Paulus, Metranchitis etiam vtendum, in quem vſum vtero infundimus olea calida, irinum liliaceum, laurinum. &c. In ſinum porrò ipſum infundatur ſuſinum, aut amaracinum.

Succi mercurialis & abſinthii, artemiſiæ. an. ℥. 6. poteris addere. ʒ. 2. puluerum vl. ciendi menſes habentium, & innicere in locellos.

PESSI ET PROſtheta.

Eſt autem peſſulus lana pectita, & quodcunque aliud teres, digiti humani ſpeciem præferens, in quo medicamenta ſuſtinentur. Peſſus ergo apponatur ex medicamento è nouem rebus conſtante, & ob id ἐννεάφαρμακον nomen obtinente, aut olibanius. Aegineta

Proſtheta præterea (ſunt autem ea medicamenta quæ molliore lana excepta, mulierum naturalibus ſubiiciuntur & condiuntur, barbari naſtalia vocant) quæ menſes ciendi munus ſubeunt: ex his conſtant, myrrha, abſinthio, aut lupinorum elixatione eliquata, ſeu rutæ ſucco contrita, bdelliǫque non abſimiliter. Styrax item & ſylueſtris oleæ gummi, ſuccúſve rutæ compari modo, vel Ariſtolochia longa in collyrii, hoc eſt glandis formam aſſa- Aegineta

brefacta, & concinata. Conſimili præterea eodémque modo centaurii grandioris radix, aut veratri, aut liquor ſcammoniæ & colocynthidos, medulla per ſe, & artemiſia cataplaſmatis modo illita; cum ruta, galbanúmque facto inde ſuffitu & fotu. Quæ vtique ipſa & fœtum etiam conceptum vtero elidere, atque eiicere naturæ ſuæ aptitudine poſſunt. Peſſis etiam in vterum demiſſis, neceſſitate ſic exigente vtẽdũ, ex quorum numero hic eſt, qui.

℞. Tripheræ magnæ citra opiũ. ℥.1. farinæ erui, nigellæ, rubiæ tinctorum, artemiſiæ, pulegii. an. ℈.1.ſ. ſucci rutæ. ʒ.2. miſce, fiat peſſus, qui cum lana, vel æſipo ſupponatur.

Vel. Myrrhæ, bdellii, ſtyracis, an. ʒ.1. calaminthæ, abrotoni, abſinthii. an. ʒ.1.ſ. radicis acori, rad. rubiæ

tinctorũ.an.ʒ.i. ſeminis nigellæ,rutæ aridæ, baccarum lauri.an.℈.ii.ſabinæ.℈.i.caſtorii.℈.ß.redigantur ſingula in puluerem,& cum melle,aut triphera , aut mithridati antidoto quod ſatis eſt, formentur peſſi.

Si menſes ſupprimantur ex pituita valentioribus peſſis ciendi ſunt, vt theriacæ electæ.ʒ.ß. caſtorii, ammoniaci. an.ʒ. i. miſce, & coto in mercurialis ſucco immerſo excipe. Vel Nigellæ , Aſtaphiſagriæ, centaurii minoris.an.ʒ.i.veratri cãdidi, vitri friati, ſalis gemmæ,piperis nigri, diacrydii.an.℈.i.aloes , ladani galbani , herebinthinæ,ſtyracis. an.ʒ.i.ß.ambaris.℈.ß. omnia cũ piſtello calido miſceantur, demum in panno lineo cum mercurialis ſucco immerſo include. Vel. Theriacæ,mithridatidis aut opopa-

nacis.ʒ.1.caſtorii, ammoniaci. an.ʒ.
1.ſucco mercurialis excipe in peſſulos. Si ex flaua bile.

Ex cuiuſlibet pharmaci ſequentis friamentis, peſſulos conficere potes, aut ipſorum ſucco. Mercurialis, artemiſiæ, ſampſuchi, abſinthii, chamædrys, chamæpithyos ſucco. Pulueres ſunto ex nitro, amomo, myrrha, ariſtolochia rotunda, calamo odorato, caryophyllis, maiorana. Eclegma ex ſucco roſarũ cum ſaccharo in canulam immittitur, vt peſſi ſolida formã recipiat, & peſſus filo appẽſus & in locellos immiſſus, filo fœmori alligatur.

Ex radicibus oleo tinctis concinnantur peſſi. Verbi cauſſa: Ex radicibus Rubiæ paſſiuæ, flõmi, vtriuſque maluæ, iridis, apii, acori.

Olea ſunto, ex lilio, ex caſtorio, ex

ſucco cyrenaico, & ex coſto. Pulueres quibus peſſuli aſpergendi ſunt, ex ſucco cyrenaico, coſto, caſtorio, euphorbio, myrrha, turpeto, ſcammonio, veratro cãdido, ſabina herba, nigella, & galbano.

NIMIA MVLIEBRIS EXPVRGATIO, HAEMORrhagiáque locellorum, & muliebre profluuium.

Deſtillatio (quã ῥευματισμὸν græci nuncupant) eſt muliebriũ locellorum fluxus, vniuerſi corporis expurgati. Paulus Aegineta Redundare menſes in mulieribus dicimus, quando vltra conſuetum tempus purgationis magnâ copiâ effluxerint. Fuchſ. Tempus autem vnicuique purgationi ſtatũ & ordinatum non eſt, multis enim ad

duos treſve dies, haud paucis vſque ad quintum profluit, aliis etiam ad ſeptimum vſque, rarò ad duodecimum purgatæ ſunt.

CAVSAE, hæmorrhagiæ & fluxus muliebrium locellorum. Cæterum immodicè & plus iuſtò expurgantur non rarò mulieres, interdũ quidem menſibus auctis, atque cumulatius quàm par ſit, impetúque procedẽtibus, interdum verò iniuſtæ & integræ ætatis nouæ nuptæ partubus. Nonnullæ magna quidẽ ex parte ſua quoque ſponte ceſſant. Continuè verò in ἐμβλώσεσι fortiter ſanguinis fit profluuium, ita quidem vt plerunque inferat periculum, cauſæ fluxus muliebrium locellorum.

Aegineta

Aegineta Eiuſcemodi verò ideam ac ſpeciem præfert id quod euacuatur, cu-

iuſmodi eſt humor qui in corpore redundat: Aliud rubrum quidem, inſtar ſaniei, aquoſive humoris, quē ἰχῶρα græci vocant.

Alterum verò candidum à pituita proueniens, Aliud autem pallidum luridúmque, aliud pirrocholō, id eſt, amaræ bilis inſtar. Nonnūquam aqueum denique ſanguinem eiiciunt, quemadmodum in phlebotomia aufertur atque procedit. Animaduertere interim accuratiſſimè oportet, ne qua anabroſis, id eſt eroſio in locellis enata conſtiterit, ſit ob fracta, aut aperta vaſa, vel magna vel parua.

Poſſibile eſt ſi ora vaſorum quæ pertingūt ad vterum vltra modum aperiantur, & ſi ſanguis vel calidior, vel tenuior fiat, & totum corpus propter malum habitū aliquem ag- (Fuchſ. Gal. in. 5. Aph. 57. ſi mēſtrua plura fiāt &c.)

grauetur ſanguine, & ſi modum naturæ conuenientem ſua multitudine non exceſſerit, quare ipſum expellit ad venas quæ in vtero ſunt, vt in fluctionibus accidit; alias ad aliam partem immodicas fieri menſtruorum euacuationes.

Opinio Arabum.

Redundantibus humiditatibus ex venis opplētur locelli, quæ ex aliis ſæpe membris in ipſos deferuntur, quos humores natura per vuluā eiicit: nam duæ venæ magnæ, caua ſcilicet & porta, in venulas tenuiſſimas plurimáſque diſperſæ locellos intrant à quibus nonnūquam diuturni ſucci, deſtillationis modo, interdum rubri, quandoque pallidi, ſæpe etam albi, aquoſique interdum defluunt. Quorum cauſa eſt, locellorum, iocinoriſve, aut alicuius alterius membri, vel concoctri-

cis eorundẽ facultatis imbecillitas.

Cauſæ externæ ſunt, percuſſio, caſus, vulnus, curſus, ſaltus, cibi ſanguinem extenuantes, vel ipſum acutiorem vel ardentiorem facientes. Verbi cauſſa, Aromata calida, Vini albi & clari potus. Arabum.

Cauſæ internæ ſunt locorum calor exuberans, ſanguinis redundãtia, facultas expultrix ualens, retentrice imbecilla.

NOTAE.

Notanda autem ac deprehendenda fluxus ſpecies eſt, ex perpetuo locorum madore, diſſidentibus colore humoribus. Laborans autem plærumque ſolet palleſcere, cibum auerſari, & mediam ſuſtinere, in deambulationibus quoque ſpiritus difficultatem ſentire, oculos inſuper habere tumeſcentes, interdum

Aegineta de muliebri profluuio.

quidem cum dolore, interdum verò citra dolorem, & id quidem vel cũ exhulceratione, vel abſque exhulceratione, ſiue vulua inflammante ſordidè, ſiue purè.

Fuchſius Amplioribus vaſis ruptis aut apertis confertim ſanguis profluit, minoribus verò apertis, ſenſim, nec magna copia promanat. Ab eroſione ſi accidit, tum non ſolùm paulatim, verùm etiam cum maximo dolore effluit. Porrò quum immodicè promanant menſes, color fœdus conſequitur, pedes molli tumore attolũtur, corporis robur proſternitur, vitiatur ciborum tum appetitus tum concoctio.

PRAESAGIA.

5.aph.57 Si menſtrua plura fiant, accidũt morbi: & ſi non fiant, ex vtero mor

bi contingunt. Mulieri menſes decolores, nec per idem ſemper tẽpus venientes, purgationem indicant eſſe neceſſariam. Menſium fluor redũdans iuuenibus moleſtiſſimus, ſenioribus autem vt plurimùm mortalis. Si longo tempore fluxerint menſes, tandem aquas cutem ſubeuntes inducunt, & animam ſubinde agere cogunt. 5.aph.39.

In fluxu muliebri ſi conuulſio & animi defectus aduenerit, malum. 5.aph.56.

Non confeſtim ſanguinis impetũ localibus remediis reprimere conãdum: nam multa ſequerentur incommoda, nempe hydrops, neruorum, aut oris ventriculi, aut capitis pathemata. Fuchſ.

VICTVS.

Aegineta Fuchſius. Chondrus lotus è poſca, aut oryza, aut halica, cibi loco ſunt adhibenda. Vino ita habentes abſtinere expedit. Cibis & potionibus auſteris & adſtringentibus vtendũ, Aſſis autem potius quàm elixis veſcatur ægra, carnibus potiſſimum, quibus ſuapte natura deſiccandi facultas ineſt, vt auium mõtanarum, & agreſtium animalium: motu verò abſtinendum, & pro eo adſtringenti potione vtendum. Lac in quo extincti ſint lapides fluuiales candentes, aut ferrum ignitum, potui detur. Oryza, chondrus, portulaca heſitãtur, rubi item ſurculi cum carnium iure decocti, braſſicæ probè cocti, lens paluſtris ex aceto cocta.

Singulare præſidium in ſequenti ferculo eſſe aſſerit Gaynerius.

Accipe folia plantaginis & flo-

res flommi, terito: his adde nonnigil radicis ſymphyti probè coctæ, & ſecerniculo traiectæ, parum item caſei recentis pinguitudine referti, & pinguedinis renum caprarum, aut arietis momẽtum, rapellúmque, dein paſtæ nondum fermentatæ cũ luteis ouorũ piſtatæ, aut farinæ tenuiſſimæ ſupradicta immiſce, & in iure carniũ coquito, & ægrotæ exhibeto. Aſſis carnibus veſcatur potiusquàm elixis, quæ infartiãtur rhoe, fructu oxyacanthæ, & aliis vim ſanguinem arcendi fluentem habẽtibus. Nocent aromata, maximè crocus. Si ob vires ficulneas vinum potui dare cogaris, eſto nigreſcens, vtcunque adſtringens, craſſum, aqua cæleſti, aut aqua in qua ferrum candens extinctum fuerit, aut puteali aqua dilutum. quie-

te fruatur. Somno indulgeat, gaudio non afficiatur nimio. Venerem fugiat. Aer eſto temperatus, fructus maturi non adſtringentes & calidi nocent. Potus nimius crapuláque obſunt.

CVRANDI RATIO.

Aegineta de muliebri profluuio.

In defectu verò & interualli ſpatio, habet enim circuitum nonnunquam, ſedulò vtendum fuerit geſtationibus præſtãtibus, diuerſique generis deambulationibus, vociferationibus, vnctionibus, cucurbitulis, dropace vnguento, aut leuigationibus, frictionibus, vnguentis depilatoriis quæ pſilothra dicũtur, ſinegmate, ſinapiſmis, vomitibus cum radiculis prouocatis, curatione recreandis defectibus reſtituendíſque viribus facta, lauacris,

viníque omnifaria educatione & alimento. In menſium profluuio nimio, neque balneis, neque calefactionibus vtendum. Mēſium fluor ex repletione, aut ex matricis humorum abundantia factus, non eſt adſtringendus, præſertim ſi colore tingatur aſſueto mulier, niſi ipſius vires proſternantur.

SANGVINIS MISSIO E VENA.

In rubro fluore primum, ſi ætas & alia permiſerint, ad ſáguinis miſſionem vertimur. Ablationem verò ſicut in iis qui ſanguinem excreant, partiri oportet, vt paulatim pro lixiori tempore auerſio fiat. Secanda verò ſi erit in cubito vena, aperiatur vena axillaris. Fuchſ.

POTVS.

Aegineta de mulie bri profl.

Hydromeli auſterum, aut omphacomeli, Propinandum inſuper in poſca balanſtium, hypocyſtidis, ſiue acaciæ cremor, aut lycium, aut ſamius aſter, aut omphax aridus, aut rheum quod rha quidam nuncupãt, aut lentis in Italico vaſe fictili crematæ cinis, aut ſeſamum in poſca maceratum ad mollitiem vſque & teneritatem manducandum. Ea quoque quæ vrinam cient porrigito: è quorũ numero habetur aqua, in qua elixa ſint aſarum & apium. Ad hæc portulaca etiam manſa, atque ſuccus eiuſdem herbæ potus, ad hunc modum affectis ſubuenit. Balanſtium item rubique cum fructus tum flos, & ea quæ inter quercum & corticem ſuum interiacent, pren

ni membranoſum, & id quod ſub exteriore glandis cortice continetur. Hippuris potiſſimè (quæ conus ex cauda equina eſt) rubeum fluxũ pota ex aqua aut vino, ſiſtit: aut hypocyſtis, fructúſque lentiſci frictus & in vino potus, Samius aſter, Lemnium ſigillum, Coagulum leporinum, aut hædinum, aut agninum, aut vitulinum, aut ceruinum, gigarta id eſt acini, myrta, omphax aridus, piceæ cortex, acacia, corallium, lycium, galla, polyginum, ſymphytum vtrumque, hæmatites, calyces glandium, plantago, oxyacantha.

Cornu ceruinum cum acacia & tragacanthæ lachryma maceratum potui dato his quibus ex locellis humor defluit, ieiuno ore ventriculi.

Spica item nardus, lapis gypſeus,

cornu ceruinum vſtum & roſacea lotum, roſæ rubeæ, thus coriaria, nympheæ ſemen & flos, hæc ſunto quorum in pollinem tenuiſſimum redactorum drachmam ex vino dabis potui. Præterea hypocyſtidem, ſuccinum, lachrymam arabicam, achilleæ ſuccum concretum, glebam armeniacam, flores & ſemina cotoneorum, ſidiam, balauſtium, malicorium, vniones, mummiam, myrtorum fructus, libanum, iunci rotundi odorati florem, cinerem teſtarum ouorum, friato potui ex vino dato, friamenti picis nauabilis vncia cum ſucco plantaginis bibitur. Fimi caprilli drachma aqua cæleſti macerata cõmodè bibitur. Stercoris itẽ aſinini pari pondere. Succus porri potus. Ferri & ſi ſterilitatem inducat, menſium tamen

ſluorem compeſſit.

Si albus ſit fluor, medicamenta quoque craſſos & pituitoſos humòres extenuãtia, vrinámque ducẽtia bibantur, vt aſarum, fœniculum, apium. &c.

SIMPLICIA EX PLINIO.

Pulegium ex melle & aceto menſes ſiſtit. lib. 20. c. 14. Xenocrates tradit rem miram, ſi vera eſt, menſtrua cõtineri vno die, ſi vnum granum coriandri biberint fœminæ, biduo ſi duo, & totidẽ diebus quot grana ſumpſerint. lib. 20. c. 20. Hippocrates menſtrua ſiſti cibo bliti putat. lib. 20. c. 22. Violæ alba & lutea extenuant menſtrua. lib. 21. c. 19. Nardum gallicum menſtrua ſiſtere. lib. 21. c. 20. Leucanthemum impoſitum. lib. 21. c. 22.

Heliochryſi folia trium obolorum pondere in vino albo.lib.21.c.25.

Centumcapita herba mulierum menſibus ſiue abundant,ſiue ſubſidant.lib.22.c.8. Fex aceti.lib.23.c.2. Foliorum olearum ſuccus exprimitur tuſis, affuſo vino & aqua cœleſti,ſiccatúſque in paſtillos digeritur. Siſtit menſes in lana admotus vuluæ.lib.23.c.3. Palma quæ fert myrobalanum in vino auſtero.lib.23.c.5. Balauſtium cytini floſculus.lib.23.c.6. Ramenta ligni lotu (quam fabam græcam nuncupant) decocta in vino.lib.24.c.2. Gallæ crematæ & aceto ſalſo extinctæ,fótu.lib.24.c.4. Vlmi folia,cortex & rami illita.lib.24.c.8. Spina arabica.lib.24.c.12. Rhannus candidior in lacte bibitur.lib.24.c.14.

Dracunculus ſi ferro non attin-

gatur.lib.24.c.16. Menſes nimios ſiſtit achillea impoſita & decoctum eius inſidentibus. lib.26.c.15. Ideæ herbæ (quæ & oxymyrſina dicitur) flos.libro.27.c.11. Leucographis. libro.27. c. 11. Medii radix drachmis duabus cum melle ecligmate per aliquot dies ſūpto.lib 27. c.12. Succida lana impoſita ſubditáque. lib.29.c.2. Ouorum lutea cocta,& ex vino pota.lib.29.c.3. Ferri rubigo impoſita velleribus. lib. 34.c.15. Miſy.lib.34.c. 12. Sinopis quæ magis cæteris rubet, pota denarii pondere, fœminarum profluuia ſiſtit.lib.35.c.7.

POTIONES COMPOSITAE ET SERAPIA.

Serapiū roſaceum. S.myrthinū.

Serapium mirabile & certum quo frequenter menſium fluorem ſiſtere coegimus. Acci. fimi aſinini ſuccũ quãtum vis, & ex eo arte & igne ſaccharóque ſerapium conſice, propinabis ipſum myrthino ſerapio & aquæ plãtaginis miſtum ad cubile.

Labri veneris ſuccus aut friamẽtum datur in ouo ſorbili.

Si ex eroſione, aut vlcere profluãt menſes, Sumito lapilli hematitis, achilleæ ſucci concreti, quem ſanguinem draconis vocant, ſuccinni, corallii, balauſtiorum, glebæ armeniacæ, terræ lemniæ, ſeminis portu lacæ partes æquas, trita omnia ſecerniculo traiice, potui dato.ʒ.1. cũ ſucco, aut liquore ſtillatitio myrtorum aut plantaginis.

Si ex acuitate ſanguinis aut aliorum humorum menſtrua defluant,

auxiliabuntur, Serapia ex cotoneis S. myrthinum. S. roſaceum.

Paſtilli ex ſuccino. Paſtilli ex oxyacantha.P.ex terra lemnia.

PVRGANTIA PER ALVVM.

Fluore albo infeſtante in principio quidem reſiſtendum non eſt, vt aliena è corpore excernãtur, neque præter rationem erit, ſi quod pituitam purgat medicamentum adhibeas. Acei. Polypodii querni, aniſi, fœniculi, epithymi. an.℥. ß. coquantur, in decocto macera horis decem corticis myrobalanorum, deinde cepulorum tritæ. ℥.1.colo traiice & adde pulueris diaturpeti. ℥.1. potui dato à cubili ieiunæ. Eclegma aut rotula Fuchſius. Si ex pituita.

diacartami eadem efficit.

Si ex bile flaua, Eclegma ex ſucco roſarum, Medulla caſſiæ fiſtularis, Rhabarbarum, Myrobalani lutei accommodantur.

GLOBVLI VORANDI
καταποτία.

Globuli ex bdellio maiores & minores ex monumentis Meſuæ Arabis, cuius portio eſto. ʒ.1. aut ſeſquidrachmæ.

Fuchſ. Accipe, Terræ lemniæ, glebæ armeniæ, thuris, maſtiches, gallarum. an. ℈.2. ſucci achilleæ concreti, hæmatitis. an. ℈.1. cornu cerui vſti ʒ. 2. hypocyſtidis, acaciæ, corallii rubei. an. ʒ. ß. balauſtum, roſarum

rubrarũ. an.℈.2.ſuccini.℈. 1.cũm ſerapio myrthino formẽtur catapotia, de quibus.ʒ.1.aut.ʒ.1.ß. propinabimus.

Mummiæ,thuris,maſtiches, cornu ceruini vſti & loti, an.ʒ.1. coaguli leporini, aut hœdini.℈.2. excipiantur in globulos ſucco polygoni, quorum portio eſto.ʒ.1. Vorentur à cubili & ad cubile, prædictis potes addere nonnihil caphuræ.

CONSTRICTIONES.

Primum igitur atque præcipuum eſt,vt membra ab alis & pube conſtringantur, & extrema. Aegineta

CVCVRBITVLAE.

Aegineta
5 Aph. 50
Cucurbitulæ inanes ſpatioſæ plærūque ſub mammis adglutinatæ, tantum vt deſideres in contraria reuellunt.

Mulieri ſi velis menſtrua cohibere, cucurbitulam quàm maximã ad mammas appone.

Gal. in commentario inquit melius non ad ipſas mammas, ſed ſub ipſis partibus inferioribus firmare cucurbitulam, vbi maximæ ſunt hæ, quæ ad ipſas venæ de ſubter veniunt.

ENCATHISMATA, SIVE INSESSVS.

Aegineta
Eucathiſma inſuper illud his qui ſanguinis menſium eruptiones patiuntur apprimè conducit.

Oxyſchæni quod eſt acuti ro-

tundi iunci odorati, capitis myrti, foliorum rhanni, roſarum, virgultorum rubi tantundem coquens in aqua, qua inſidentibus muliebria loca fœminis vtiliter fouentur.

Aliud. Sumantur corticis mali punici dulcis, radicis myrti, corticis cupreſſi, ſingulorum medinni tres, gallæ, medinnus vnus, aquæ quantum ſatis eſt.

Hippuris, lentiſci, foliorum mori, foliorum pirorum, prunellorum, ſorbarum, meſpilorum, ſymphyti, corticum internorum quercus, roſarum, labri veneris. an. m. 2. ſidiæ, biſtortæ, gallarum, fructuum myrti. an. lib. 1. rad. vlmi, radicum filicis, meſpilorum, & ſorbarum, calicis glandium. an. lib. 2. ex his omnibus cõfractis & decoctis, in aqua cæleſti in ciſterna capta, ſeu in a-

qua in officina fabri ferrarii hauſta, quantum ſit ſatis, fiat inſeſſus, in quo inſideat mulier mane ieiuna & ſerò, ſaltem horam vnam.

SVFFITVS.

Si inſeſſibus ſuffitus præferat, per infundibulum fumum recipiat in locellos, pannis tecta, ſedens in ſede perforata.

Acci. colophoniæ. ℥. ß. ſpodii, glebæ armeniacæ, papaueris nigri, hioſcyami. an. ʒ. 2. parum trita in carbones ardentes iniiciantur.

Eadem facito ex blatta bizãtina, & ex ſymphito, fiant etiam ſuffitus ex coriis, quæ è domo eiiciunt ſartores calceorum coriariorum, & ex

gallis & ex viuaceis, dein præbe ex ecligmatis nonnihil.

Si ex pituita menſium fluxus, Fiat ſuffitus ex ladano, maſtiche, galla, menta ſicca, galbulis cypreſſi, ſampſucho. &c.

ECLEGMATA ET PLACENTAE ROTVLAEQVE.

Conſeruæ roſarum antiquæ. ℥.1. diacitonit. ſiue ſpeciebus ſaccharo conditi. ℥.4. vel diacodiòn concinati per quadras tantundem, corallii rub. tenuiſſimè triti. ℈.4. margaritarum, ſpodii, lap. hæmatitis, mumiæ. an. ʒ. ß. condiantur omnia ſi- Ex Arabibus.

mul ſaccharo ſufficienti & ſerapio ex malis cotoneis, quibus poteris addere momentum ex bracteis auri, confice eclegma, detur ex eo mane & veſpere pro qualibet portione, quod caſtaneæ craſſitudinẽ æquet, per duas horas ante cibi ſumptionem, ſuperbibátque vini meri cyathum. Vel,

Sumantur radices vtriuſque ſymphyti, coquantur, & piſtello tendantur, cribróque traiiciantur. Eadem facito ex plantaginis radice. Ex traiectis radicibus ſume. ℥. 2. rad. plantag. ℥. 1. ſ. ſacchari libr. 1. ſoluatur ſaccharum aqua cæleſti ex ciſterna, aut liquore ſtillatitio plantaginis, in ea fricato hæmatitem quouſque rubeſcat, ſubinde lento igne ſenſim coquantur, addendo radices, concoctione probe facta

decocto perfrigerato immiſce friamentorum ſucci achilleæ concreti, acaciæ, rhois obſoniorum, terræ lemniæ, ſuccini, cornu ceruini vſti & loti, an ʒ.1. margaritarum. ℈.4. corallii rub.ʒ. 1.ß. ſpodii, lap. hæmatitis, ſeminis apii.an.℈.2.concinna eclegma ſolidum ſectum in rotulas aut in quadras, vel ſi mauis eclegma confice non ſolidum, ex quo mane à cubili dato.℥.ß.deinde bibat vini meri cyathum.

Hæc quidem exhibenda cenſeo mulieribus; quæ ſumere ea renuũt quæ palato grata non ſunt.

Si ex pituita, Exhibeto theriacam magnam, Dialibani.

Vel dato cochlear eclegmatis ſequentis ſi proſtratæ ſint vires.

Acci. Conſeruæ roſarum antiquæ.℥.1. dialibani. ʒ. 2. corallii

rub.ʒ.1. margaritarum.ʒ. ß. cymini & inter diu aceto macerati.ʒ. 1. ß. mentæ ſiccæ.℈. 4. libani. ℈.1. ſpicæ indicæ.℈.1. fiat miſtura deaurata, detur craſſitudo caſtaneæ à cubili.

EPITHEMATA ET CATAPLASMATA.

Foris autem egregiè ſubueniunt epithemata, quæ adſtringendi & ſtipticandi naturam habent, & ex dactylis palmæ cotoneiſque cataplaſmata, quæ malicoria continent, aut priuobalanii, aut rubi virgulta, aut folia lentiſci, balauſtium, acacia, hypocyſtis, gallæ parum, alumen. Sed omnium ma

xime illud, taurinum glutinum, quã taurocollá dicunt tantiſper dum eliqueſcat, & diſſoluatur, poſca maceratur, deinde in linteolum pannũve alium robuſtum emplaſtri more impingitur, & illinitur lumbis affectæ. Vel,

Acc. Succi ſimphiti, ſuccorum plãtaginis, pentaphylli, quinquenervíæ. an. aceti parum, pannos duos in talibus ſuccis vnà miſtis immerge, quorum alter ab vmbilico ad pubem alter oſſi ſacro imponatur.

Fruſta linteoli aceto electo dilue, & vtriquæ mammæ admoue, ſubinde pubi & oſſi ſacro aliquod vnguẽtorum impone.

VNGVENTA.

Acc. Olei myrthini. ℥. 4. olei maſtichini, ſucci plantaginis. an. ℥. 2. maſtiches friatæ. ʒ. 2. rhus coriariæ, hypocyſtidis, myrti fructus, terræ lemniæ, glebæ armeniacæ. an. ʒ. 2. ß. ſpodii, roſarum, an. ʒ. 1. hordei vſti. ℥. ß. ceræ quātum ſit ſatis pro cōcinnādo vnguento, quo inungātur ventrum & os ſacrum.

Vnguentum comitiſſæ accommodatiſſimum eſt quod etiam inceptum abortum inhibet, & colore viribus deſtitutos renes refrigerat robur addendo,

EMPLASTRA.

Efficaciter quoque ac ſtrennuè admodum ad hoc faciunt emplaſtra, Aegineta etiam quæ glutinandi vim retinēt, verbi cauſſa, compoſito Iceſii, Ice-

ſios appellata, emplaſtrum atheniẽſe, Meelinum indicũ, atque id genus cætera. Vel,

Accipe Acaciæ, hypocyſtid. ſidiæ, terræ lemniæ paſtillorum ex ſuccino, colophoniæ. ã. ℥. ſ. leuigato omnia & liquore ſtillatitio plãtaginis excipito in emplaſtrum, quod bipartitum pubi & oſſi ſacro imponatur. Vel, Maſtiches, libani, mummiæ, ſucci achilleæ concreti. an. ℥. I. friato, dein oui albugine mẽtæ que ſucco & artemiſiæ excipito & emplaſtri modo vtrinque admoueto. Vel, Acc. Herbæ pulicaris ſeminis vſti, aluminis, arrillorum immaturorum, glebæ armeniacæ, ſucci concreti achilleæ, radicis ſymphyti, ſidiæ, balauſtiorum partes æquales terito, cribróque ſecernito, & in emplaſtrum oui albore excipito, dein

oſſi ſacro pubíque imponito.

Anus noſtrates fuliginem aut calcem friatam ſumũt, & oleo myrtino ouíque albore excipiunt in emplaſtrum pauco aceto addito, & prædictis duobus imponũt locis, ſicque menſes ſupprimũt, fœtúmque ne ab orſu pereat ſeruant.

PESSI.

Aegineta Peſſi quoque vtiliter, vel plura alioqui vellera locis ipſis apponantur ex vino & oleo, ſiue roſaceo, ſiue melino, ſiue myrthino leuigata, Peſſuli præterea (ſic enim πρόσθετα interpretor) qui naturalibus fœminarum admouentur, muliebrium ſanguinis eruptiones compeſcunt, ex hypociſtidis ſucco concinnati, aut acacia cum manna aceto eliqua

tà. Poſt hæc opis plurimum, & admiratione dignum confert auxiliũ in eiuſmodi profuſione, ſpongia vino aut liquida pice irrigata & appoſita, vel deuſti ipſius cinis cum aceto, poſcáve applicatus, pari etiam modo corticis ſuberis (qui græcè φέλλος appellatur) Italico vaſe teſtaceo cõbuſti cinis. Ad ſanguinis porrò eruptiones peſſis vtitor, gallæ interaneum tritum, & thus irrigatum áqua apponito, aut cytinos, aut dulcia mala punicica conſimiliter applicato, aut ſeminalem leuigatam. Cæterum compoſitionem ad eandem rem peridoneam ita contexere conuenit. Acc. aluminis fiſſilis, medullæ gallarum, ſucci acaciæ, mãnæ, ſingulorũ. ʒ. 4. ouorũ aſſatorũ putamina quatuor arida friãtur, atque eliqueſcant in cremore plan-

taginis,atque tum miſceantur. Quum autem vſus atquæ res ipſa monet & exigat,peſſo laneo excipiantur,& intingatur etiam in roſaceū, atque admoueantur.

Fuchſ. Acc.thuris,balauſtiorum, gallarum.an.ʒ.1.gummi arab. acaciæ,ſuccini,cornu ceruini vſti.an.ʒ.2.glebæ armeniacæ.℈.2. ſingula redigantur in pollinem tenuiſſimum,& lana roſaceo intincta excepta, in mulieris pudendum immittantur.

Acc.tripheræ,micletæ,athanaſiæ. an.℥.1.hypocyſtidis,acaciæ,glebæ armeniacæ, ſucci achilleæ concreti, radicum ſymphyti maioris, plantaginis,gallarū,ſidiæ.an.ʒ.1.trita omnia in peſſulos digerantur ex coto & immittantur ſucco adſtringentium excepta. Vel,

Colophoniæ,caphuræ,ſcoriæ ferri

præparatæ,hoc eſt in pollinē tenuiſſimum redactæ, & in aceto & roſacea inter diu maceratæ, & coctæ vſque ad aceti & aquæ abſumptionem.an. quantum vis,ſucco ſolani excipe,& in peſſulos digere.

Vel, Cornu ceruini vſti,acaciæ, hypocyſtidis,glebæ armeniacæ,mūmiæ,maſtiches,gipſi, partes æquas excipe ſæuo caprillo & concinna peſſulos. Ex pharmacis item quibus emplaſtra concinnata ſunt potes peſſulos condere.

Ex magnæ ranæ cinere peſſulos facias exceptos aceto, aut fimi aſinini ſucco.

METRANCHYTA.

Iam verò & per metrāchyton inſtrumentum ad eam rem factum, Agineta

Iocellis ſuccum plantaginis, aut ſereos, aut ſeminalis, aut ſtrychni, aut perdicii, aut pſyllii, aut hypocyſtidis, aut acaciæ infūdito, atque hæc eadē per lanā, aut digitū, aut malā organum, calamúmve in longitudinem formatum, vſque ad os vteri indantur, inſerantúrque. Et Andromis denique paſtillus cum metranchyto infuſus cum prædictorum ſuccorū aliquo, aut vino adſtringente, efficax & preſentaneū eſt remedium.

PORTANDA.

Aegra portet aſſiduè iaſpidem, Cornelium lapilū, ſapphyrum, pilos dextræ auris aſini, magnæ ranæ cinerem lineo panno inuolutū, Hirudinem friatam in dextra manu.

HYSTERICA.

Suffocatio, ὑστερικὴ πνὶξ ſpi-rationis ob vterum ablatio, Strāgu-latio vteri, Suffocatio matricis.

Strāgulatus vteri, in ſuperiorem partem aſcenſus vuluæ eſt, in ſocietatē afflictionis principes corporis partes ducētis, veluti carotidas, cor, panniculos cerebri, quos græci μήνιγγας dicunt. Aegineta

CAVSAE.

Conuenit inter omnes medicos hunc affectum magna ex parte viduis euenire, idque maximè, ſi antea probè purgarentur, ac parerent, atque virorum concubitu gauderēt. Quibus rebus omnibus priuatæ, quid probabilius excogitari quis Gal.lib. 6.de locis.aff.

poſſet, quàm quod ob retenta menſtrua, vel ſemen cohibitum, huiuſmodi mulieres vteri diſpoſitionibus crucientur: ſiue eas apnæas (id eſt non ſpirationes) ſiue ſuffocationes quis vocauerit, ſiue etiam fortuna contractiones ſint membris. Idque fortaſſe magis à ſemine contingere poteſt vt pote magnā vim obtinente: vt eſt enim mulieribus humidius, ita etiam frigidius, proinde ipſum excerni oportet, præſertim ſi naturaliter multo ſemine exuberat mulier. Id verò viris quoque euenire ſolet, quippè nō parua eſt horum differentia. Igitur vteri peruerſiones eo quem diximus modo, ad ſuppreſſa ſequuntur mēſtrua, eas tamen ob hoc, accidentium quæ in animalis corpore apparent cauſas eſſe nequaquam putandum eſt: quippe quæ

communem habent cauſam, plenitudinem à ſuppreſſa menſtruorum purgatioue euenientem. Quæ verò citra peruerſionem, aut menſtruorum retentionem viduas moleſtant noxæ, hæ retentum ſemen euenire putantur.

Retenta menſtrua & ſemen cohibitum ſtatuoſam quandam refrigerationem in vtero excitant, quæ ſubinde cordi & cerebro communicantur, contingit etiam refrigerato vtero, quo tēpore menſtruæ purgationes effluunt, vel ob difficilem quēpiam abortum, vel vbi quis ſanguinis eruptionem ab vtero repente ſiſtere properauerit. Aetius.

NOTAE.

Lib.6.de loc.aff. Ego verò (inquit Galenus) multas vidi mulieres hyſtericas, alias quidem ſine ſenſu immobiles iacere cum obſcuro paruóque pulſu, adeo vt in quibuſdam ne percipi quidem pulſus poſſet: alias ſentientes quidem, & moueri potentes, abſque integra ratione, ſed tamen animi defectione, & difficili ſpiratione laborantes: alias etiam crura & brachia contrahentes. Ex quibus coniecturam feci multas eſſe vteri affectuum differentias, vel pro cauſæ efficientis magnitudine, vel pro ſpecierum quarundam varietate inter ſe differentes.

Gal.de loc.aff. Quòd autem hos affectus excitandos retentum ſemen maiorem, mẽſtruum veró minorem vim obtineat, facilè intelligitur ab his mulieribus, quibus quum non ſint vi-

duæ purgationes ſupprimũtur:quã-
uis enm pluribus infeſtentur acci-
dentibus,ſpiratione tamen non pri
uantur,neque animi defectione,ne-
que aliis quoque accidẽtibus labo
rare videntur. Præterea ex eo quòd
ſunt viduæ quædam,quæ licet æquè
vt antea aut paulominus purgan-
tur,nihilominus ſimilibus corripiũ
tur accidentibus. Quippe medicæ
quæ eas exquiſitè tetigerunt, faten-
tur circa vterum notas quaſdam ap
parere. Nam ceruix eius inclinata
videtur, interdum quidem veluti
ſurſum retractus ſit totus vterus,in-
terdum verò veluti ad latus traha-
tur,non veluti animal errabundũ,
aliâs ad alium locum diſcurrit in
mulieribus vterus, ſed ab extenſio-
ne retrahitur

Accidit autē languentibus immi- nēte quidem iam paroxyſmo tarditas mentis, ſegnities, infirmitas crurum, pallor vultus, ſpecies luminum percraſſa, in ſtante verò iā ſtrangulatione in ſomnum delatio quam *κατάφοραν* vocant, dementia, catalepſis ſenſuum ſedis cum mutitate, crurum contractio, deinde incipiunt rubefieri genæ, & vultus vniuerſus plenus fit. Relaxationis verò tempore promanat quædam è muliebribus locellis humiditas ad tactum, & borborygmus, hoc eſt ventris ſtrepitus, & progreditur aliquod inteſtinum, & ipſa quoque vulua paululum flacceſcit, & langueſcit, tum denique ad ſe redeunt, ſenſúque recipiunt. Mouetur porrò morbus ille quodam circuitu, quemadmodum & morbus comitialis,

Aegineta

fracta ſcilicet vulua, vel ſeminaria, vel alia quapiam materia, aut materia in eadam marcida & putrefacta.

Arteriæ motu aſpirationéque priuata mulier manum vtero admouet, vt vaporum aſcenſum inhibeat, curua manet, aſtantium voces audit, quamquam reſpondere non poſſit, colore, ſenſu, motúque orba mortem gelidam præfert. Comitiali correpta ſpumans os habet, contrà vteri ſtrãgulatu affecta: nõ priuatur tamẽ omni aſpiratione vt in attonito. Præter dicta præfocationem vteri præcedunt cordis tremor, capitis dolor, ſeipſam alloquitur mulier, aliquando ſitit, vultus, oculi & labra quandoque rubore ſuffunduntur, oculis conniuet, nec ipſos aperire poteſt, præſentit item aliquid aſcendere à pube per aluum & vmbilicũ

vſque ad os ventriculi & ſtomachum, deinde dentibus ſtridet, ſtringit maxillas, quandoque manus, brachia & tibias mouet, animam demum egiſſe putares. Si ex ſemine corrupto ſcitur, quoniam à longo tempore non futuit, quamuis paſſim icta fuerit cupidinis ſagittis, aut virgo eſt ferre iugum apta, vel mulier in delitiis otioſéque viuens, quæ cereri temulẽtóque deo indulget, ſobriis nymphis reiectis, atque ſibi deeſt in quod eiiciat tenera brachia collum. Huic obnoxia morbo, eorum quæ in morbi tempore audiuit, memor eſt, contrà in comitiali.

PRAESAGIA.

Plures quidem relatæ & priſtinæ ſalubritati reſtitutæ ſunt, nonnullæ verò in ipſo paroxyſmo vitã in mortem ſubitò commutarunt: pulſibus quidem crebreſcẽtibus ac denſatis, inordinatímque diffuſis, deinde & aſphixia (id eſt nulla venarum pulſatione) ſequuta, exiguo verò humore ſuperficiem irrorante, reſpicationem autem primum quidem ad nichilũ redigente & obſcurante, poſtea verò omnino amputante. Cæterum hic languor hyeme atque autunno ingruit iuuenibus procliuis ad libidinem, ſterilibus, & potiſſimè ſi propter medicationem infœcundæ fuerint, & aliis refrigeratis. Aegineta

Igitur prima ſpecies (hoc eſt in qua immobiles ſine ſenſu iacent, cum obſcuro paruóque pulſu) cuius Gal.lib. 6.de locc. aff.c.5.

Heraclides Ponticus in ſuo commentario mentionem fecit, multam exhibet de ortu ſuo ambiguitatem. Ait enim ſub hac ſpecie, neque pulſum, neque ſpirationem mulieris deprehendi poſſe: atque ob id dũtaxat non videri mortuam, quòd exiguum in mediis corporis partibus calorem haberet: ac aſtantes quoque medicos quæſiuiſſe ait, an nondum ſit mortua. Rurſus nonnulli Heraclide poſteriores, credentes ſeruari aliquid ſpirationis, quamuis ipſa nõ appareat, carptæ lanæ flocculos coram naribus ſuſpendi iubent, vt exacte deprehendatur, num ſpiritus aliquis inter ſpirandum tum intro, tum foras rurſum deferatur. Sunt qui poculum aquæ plenum, ori ventriculi imponere præcipiunt: quippe immotum omnino ſeruari humo

rem aiunt, ſi tota perierit ſpiratio. Itaque ſi omnes ita affectæ mulieres interiiſſent, ſimplex eſſet quæſtio, quum uerò nonnullæ ſeruatæ videantur, geminam oriri quæſtionem neceſſe eſt, inueſtigantibus nobis, tum diſpoſitionem ob quam ſpirationis munus deperditur, tum vel magis, quomodo viuere poſſint, quæ nihil omnino ſpirant. Quippe in cõfeſſo eſt, & ſpirationem à vita, & vitam à ſpiratione ſeparari non poſſe, adeo vt viuentẽ non ſpirare, & ſpirantem non viuere ſit impoſſibile. Atque hæc quæſtio, quanquam ſuperiore difficilior videtur, non eſt tamen perinde difficilis: quippe facilè ſuſtinebitur, ſi latebris incluſa animalia conſideres, nulla apparẽte in ipſis ſpirationis nota. Hoc enim cognito, perſpectiſque animalibus

vt pote frigidis, atque eo demonſtrato, quod maximus reſpirationis vſus eſt, vt intimus calor, & refrigeratione & ventilatione ſeruetur: haud ita difficile fuerit perpendere exiguum illum calorem in ipſis derelictum, arteriarum cordiſque officio conſeruari, quæ actio à quibuſdam medicis tranſpiratio, veluti ea quæ à thoracis pulmoniſque officio prodit, reſpiratio vocatur. Itaque pereunte ob vteri affectum ſpiratione, quoniam vniuerſum corpus refrigeratur, id enim manifeſtè videtur, fieri poteſt, vt nulla prodeat ab ore ſpiratio, quamuis ea quæ in arteriis fit, nequaquam intercipiatur. Verùm poteſt adeò eſſe exigua, vt ſenſum omnino effugiat.

Si ex ſemine corrupto fiat, & ſpuma ex ore deſtuat, imminet exi-

tium, demum vteri ſtrangulatus qualis qualis ſit, exitio eſt, niſi auxilium præbeatur. Quæ locellorum præfocatione corripiuntur ſi futuerint, facilè vtero gerentes efficiuntur.

VICTVS.

Cibo interea & potu paucis admodum contenta ſit mulier, totáque victus ratio exſiccatoria ſit, & hæc ad acceſſiones proficiunt. Si malum diuturnum fuerit, non parum etiam recta victus ratio opitulabitur: nempe deambulationes matutinæ, geſtationéſque vel in curru, vel naui, vel iumento. A geſtationis motu vociferatio & lectio clara, modulata, concinna vtilis eſt. Vnctio præterea, frictio & exercitatio Fuchſ.

ex congruis interuallis repetita, eiſdem conueniet, balneũ aquæ dulcis rariùs, & non niſi ſordium abſtergendarum gratia adhibendum, Balneis verò naturalibus vti optimum eſt.

Aegineta Inclamet autem quiſpiam illis altiore horrendáque vociferatione, atque appellet & accerſet: Si virgo ſit nubat, & futuat.

Vinum nequaquam potui dato, quoniam aqua ipſis eſt accommoda tior, nec carnes concoctu edat difficiles, neque his veſcatur quæ ſemen augent genitale.

CVRANDI ratio.

Auic. ſen 21.3. Vtendum cenſeo clyſtere, ſanguinis miſſione, conſtrictione ex-

tremorum membrorum, frictione, odoramentis aluum cientibus, cucurbitulis, gladibus, cataplaſmatis, ſternutamentis, vomitionibus, potionibus, inſeſſibus, peſſis, dropaciſmis, rubrificationibus, acopis, exercitationibus, vociferatione, & lauacris.

CLYSTER ET GLANdes, Suppoſitoria vocant.

Acceſſione protracta, & ea quæ peditus agunt ſunt vtilia, cuiuſmodi ſunt ſacculi dactilio, id eſt ſedi appoſiti: exempli gratia, cyminum nitrum cum melle, & ſtercus cum latione prolicere ac ſubducere, ne torqueant in accumulatione ſua. Aegin.

VENAE SECTIO.

Aegineta Cæterum ad vniuerſi corporis inſtauratione͂ à detractione ſanguinis auſpicandum, præcipuè ſi menſtruæ purgationes detineantur.

Imprimis ſecanda eſt vena axillaris, ſubinde ſaphena, modò viſcidi humores hunc morbum non excitarint. Si ex ſemine corrupto, caue ne venam tangas.

POTVS.

Aegineta E caſtorio potione vtamur, quandoque quidem cum decoctione artemiſiæ, interdum verò cum aqua mulſa. In quibuſdam enim expedit illud, atque vnicum ad exactam & numeris omnibus abſolutam curationem ſatis eſt. Bibat decoctum

aut ius calamenti, aut mentaſtri, vel rutæ, aut viticis. Dandum eſt caſtorii.ʒ.i.ſingulis diebus vt dictum eſt, vel cum vino tenui.

HVMORES NOXIOS. ſubducentia.

Poſt ſeptimum autem diem purgandum, quæ è colocynthide contexta ſit hiera Poſt ſanguinis miſſionem ad expurgationem cum hiera proficiſcere, deinde ex aloii confectam picram porrigito.ʒ.i. cum aquæ mulſæ cyathis ſex. Aegineta

Catapotia ex Agarico voranda ſunt.

ECLEGMATA, PVLueres & confectiones aliæ.

Diamarthæ, dicymini, diatrium pepereon potui dentur cum radicum aperientium decocto vel ſaccharo, excepta digerantur in rotulas aut quadras, vel eclegmata confice.

CONSTRICTIONES frictionéſque.

Quocirca in paroxyſmis extremas corporis partes vincire oportet, & tota crura fricare, atque vniuerſum etiam corpus, perinde atque eos qui animo defecerunt, reducere & refociliare.

Alta voce vocetur, pedes manúſque doloroſæ fricentur, tibiæ & genu cum funiculis, & aliquando coxæ ſuper genu ſtrictiſſime vinciantur. Cum aceto item & ſale extrema aſpere fricentur.

ODORANDA.

Graue olentia odoramenta olfactanda naribus admouêre: verbi cauſa, elychnium extinctum, caſtorium, picem liquidam, cedriam, vellera & lintea combuſta: quidam verò amida quoque abhibuerunt è lotio veteri, ſiue oletulo. Aegineta

Accipe caſtorii, galbani in aceto ſolutorum. an. ℥. ß. ſulphuris. ℥. i. miſce, & naribus fumum recipiat mulier.

Par ſuffitus fiat ex aſa, fœtida, ſagapeno, ammoniaco, Animalium plumæ in carbones iniice, ad ſuffitum pertinent, præſertim perdicis, capillorum hominis, canis & hirci cappillorum, corium quod libet, vngulæ brutorum, & quodcunque cornu.

SVFFITVS, LINIMENTA, & PER METRANCHYTUM INIECTIONES.

Aegineta Atqui in vterum odoratiſſimã fragrantiſſimáque vnguenta infuſa, detrahere vuluã naturæ aptitudine poſſunt: veluti amaracinum, malabathrinum, ſpicaceum, irinum. Hæc etiam obſtetrix digitis capiens vſque ad os vteri immittat, leniter ac multum defricans, vt eo irritamento craſſus humor excernatur.

Aegra pannis tecta, cauendo ne fumus nares ipſius attingat, odoratiſſimis ſuffiatur: verbi gratia, ladano, alipta moſchata, gallia moſchata, cinnamomo, caryophyllis, xiloaloe, calamo odorato, caſia, lauen-

dula, libano. Vel,

Acc. moſchi. ℈. 1. galliæ moſchatæ. ʒ. 1. olei lilini ℥. 2. miſce in mortario, hoc linimento vngat manus obſtetrix, & leniter os vteri fricet & ipſius interanea, tunc enim corruptus exhibit humor, & proſpera fruetur valetudine mulier.

Vel, Acc. Paſtillorum galliæ & aliptæ moſchatæ. an. ʒ. 1. ſtyracis. ʒ. 3. caryophill. maceris. an. ʒ. 1. agallochi, ℈. 2. cinnamomi, foliorum lauri. an. ʒ. 2. ladani. ʒ. 2. ß. redactis ſingulis in pollinem tenuiſſimum cum ſtacte, ſtyracem liquidam appellant, fiant Trochiſci, iniiciendi in carbones pro ſuffite recipiendo per infudibulum. Fuchſius.

RVBIFICATIONES & cataplaſmata.

Sinapi pedibus cataplaſmatis in-
Aegineta ſtar imponatur.

Nec inutiliter ſinapiſmi & dropaciſmi ex euphorbio, pyrrethro, pipere & ſinapi confecti applicātur.

STERNVTATIO.

Aegineta Porrò quæ ſternutationem proliciunt, adhibenda ſunt è caſtorio videlicet & ſtruthio (condiſi barbari vocant) lanariáve, & pipere temrata.

VOMITIO.

Mali verò elapſo acumine atque inſul.u, ad vomendum cogito: omnes enim vomitus leuat, ſed eas preſertim quæ à cibo infeſtantur. Aegineta

ENCATISMA

Neque inutile erit, ſi inſeſſiones ex decocto baccarum lauri foliorúmque, pulegii, calaminthæ, artemiſiæ, marrubii, ſabine, althææ, chamæmeli, ſerpilli, iridis, ariſtolochiæ, & fœnigreci parentur. Fuchſ.

ASPERGINES.

Inſeſſionum tempore cerebri curam non omittemus, ſed roſaceo & aceto caput irrigabimus.

PESSI.

Aegineta. Poſt ſeptimum diem inſeſſionibus & peſſis molientibus ex adipe anſerino, ſtyrace, maſtiche, ammoniaco & ſimilibus confectis vti licebit. Vterúſque etiam iis, quæ calefaciendi flatúmque educendi vim obtinent, ſuffiendus.

Menſes ſuppreſſi ſi vteri præfocationem genuerint, curato vt menſes ciere poſſis.

PROCIDENTIA vteri.

Fuchſius. Procidere vterũ dicimus, quãdo ita euertitur, vt exterius emineãt: neq; enim vterus, vt imperiti ſuſpicãtur,

à ſuis ſolutis propaginibus totus de cumbit, nam ſi ita procideret, reſtaurari minimè poſſet. Quód ſi progreſſu temporis id quòd procidit putrefiat, auferendum eſt ipſum citra omnem futuri periculi ſuſpicionem: totam etenim vuluam ablatam fuiſſe memorant putrefactã, & ſuperſtitem manſiſſe mulierem. Aegineta

Si igitur prolapſa pars diuturnitate temporis propter incuriam putruerit, ob aſſiduámque vrinæ irrigationem & ſordem inhærentem exulcerata fuerit, amputandum aut vrendum quod inutile fuerit, nullius metu periculi erit.

CAVSAE.

Procidit ſanè fœminis vulua rariùs ſed plures ob cauſſas, aut enim ex alto delabetur, & in coxendices Aegineta

quaſi radices agit, ruptis membranulis quæ inteſtinum continent, aut vterum vicinis partibus connectunt, aut propter ſecundæ muliebres locellos ambientis ſibique adnatæ extractionem, quemadmodum in difficili partu contingit, aut ob inertem & imperitam fœtus extractionem, aut propter ſterilitatem, aut propter plagam vel ictum, aut immenſi ponderis eleuationem, aut ob animales affectiones, puta amiſſionem liberorum, triſtem ſcytalem aduerſumque aliquod nuncium, aut hoſtium inſultum, aut ob nauigationem periculoſam, aut aliquam id genus aliam cauſam, omni eo quod concretum eſt ſoluto, collapſa vulua, aut propter paralyſim, & imbecilitatem partium, quemadmodum in ſeneſcentibus, & deficien-

tibus frequenter accidit. Procidit ſæpe ob humoris plurimi ac tenacis defluxum, partiúmque frequentiam laxatis ac ſolutis appendicibus, procidit autem ſecundum os eius maximè. Nonnulli verò vniuerſum vterum procidere affirmãt, quod ſanè ineptum eſt, ne dicam abſurdũ. Quo enim pacto reducta in ſuã ſedem collocaretur.

Fit etiam ob curſum velocem, aut ob inſeſſionem rei frigidæ, aut ob diuturnam moram in aqua frigida, aut ob gelidæ potum, vel ob tuſſim vehementem, vel propter ſternutationem, aut vociferationem, demũ ob menſium ſuppreſſionem, nonnũquam etiam ob teneſmum.

NOTAE.

Signa ſatis manifeſta ſunt, & cauſarum diuerſitas facilè de ægrotan-

tis aut aſſidentium ſermonibus cõgnoſcetur.

Arabe. Notæ internæ ſunt, ſi ſine locellorum ſtrangulatu vterus aſcendere exiſtimetur, comite dolore ab vmbilico ad os vſque ventriculi, tactúque rotundum quicquam deprehenditur, putat interdum ægra ſe manu prehenſam, feréque tunc ſuffocata iacet, non ſine gemitu. Adſunt vertigo, capitiſque dolor, nauſea, ructus, præſertim ſi flatus huius morbi ſit parens.

Vbi vterus procidit, grauedo tumórque percipitur, quòd ſi vir hãc futuendi gratia aggrediatur, genitali ſemini ad locellos interiores nullum patebit iter, & hæc accidunt ſi ad ſuperna repat vterus: ſin autem vterus ad ima deſcendat, dolent renes & pecten. In pectine rotundum

quid, tumens, grauéque tactu percipitur. Inteſtinum nempè rectum ſæpiſſime veſicáque ita comprimuntur, vt neque lotium, neque oletulum quoquomodo exire poſſit. Quòd ſi lotium emiſerint, albeſcẽs & denſũ erit, in cuius ſedimẽto hypoſtaſis reſidebit liuens aut nigricans, arteriæ item motus erit mollis paruúſque & inequalis.

Si ob neruorum, tendonum, aut ligaminum reſolutionem is morbus euenerit, vel ob putrefactionem, procidet vterus inſenſibiliter indoloroſéque vt plurimum, putris humor vbertim ex locellis defluet.

Sciſcitari denique oportet, an mulier pituitoſa deſidioſáque diutius ſteterit, & ſi recentibus fructibus, aut piſcibus aſſiduè veſcatur, ſique inter ſutuendum locelli humi Auic. 21. tertii.

ditate ſcaturiant.

Accidentia porrò procidentis vteri ſunt, authore Auicenna, pectinis & oſſis ſacri vertebrarúmque dolor validus, quandoque febris adeſt, ſupprimuntur & vrina & oletulum. Adſunt item conuulſio, tremor, timórque inſolitus. Si nihil rotundi in pectine percipiatur, his quæ vteri procidentia laborant, totum vterum procidiſſe ſignat.

PRAEDICTIONES.

In principio facilè repoſitioni paret, & rectè locatus perſeuerat, præſertim ſi ætas non impedierit. Nam in prouectioribus vterus quidem reponitur, ſed rurſus qualibet leui cauſa relabitur. Si ſurſum eleuetur, aut ad latera tendat vterus, facilè curatur: Si extra os vuluæ exierit, vix curabitur. Si à longo tem-

pore prociderit vterus, nũquam releuabitur. Si ex corruptis ſuccis aut putrefactis ipſam connectentibus procidat vterus, curæ nulla danda eſt opera.

VICTVS.

Toto curationis tempore mulier motum, & ea quæ ſternutamẽta excitant, euitet: vt autem naribus odoratiſſima ſunt adhibenda, ſic vterus ab infernis fœtidis rebus ſuffiendus eſt. Fuchſ.

Vrina & ſtercoribus vacuatis ægram ſupinam figurare oportet, vt coxas habeat ſubliniores, poplites flexos, cruribus inuicem dilatatis ac diuaricatis, túncque foueatur locus fomẽtis aptus. Extrinſecus autem pubem ſpongia in poſca expreſſa operiemus. Mulier iacebit extẽſis adaptatíſque inuicẽ cruribus, vt

alterum alteri incumbat: tutius tamen erit pedes ſimul vinciri, faſciã vſque ad genua deducendo, deinde cucurbitæ infigendæ ſunt. &c.

CLYSTERES.

Aegineta Oportet itaque in huiuſmodi curatione ſtercus ante omnia clyſteræ euacuantes, & lotium excernentes, quo vndique ab omni anxietate libera ſit vulua, laborantem ſupino corpore componere, in altum protendentes coxendices & deuſtos poplites, cum diuaricatis cruribus, dein accipito ſyſtremma.

Venter leniendus, ne ſi cum difficultate ſit egerendum, ſimul vterus procidat: obſeruandum tamen, ne nimium venter ſubducatur, exoluitur enim, relaxantúrque propinquæ partes, & vteri loca procidunt.

Si ex flatu vterus procidat, iniicito clyſterem qui flatus diſcutiat, cui nonnihil eclegmatis benedictæ addatur.

VENAE SECTIO.

Si adſit plethoria, ſanguiniſquē detractione egeat ægra, modò dumtaxat ad ſuperna aut ad ilia repat vterus, tunc oppoſiti pedis ſaphena ſecanda eſt: porrò ſi ad inferna deſcendit vterus, axillaris aperienda eſt.

SYSTREMMA, LAna conuoluta.

Quum ſita fuerit ægra, diuaricatis (vt dixi) cruribus, accipito ſyſtremma ex lana, forma & craſſitudine ſinui muliebri reſpondens, ſyndonéque illud circunuoluito, & in Aegineta

cremorem acaciæ intingito, aut hypocyſtidem vino in hunc vſum immergito, ſubiicitóque vuluæ, & abſque violentia omne id quod procidit ſurſum torqueto, dum ſolidus & integer in ſinu tumor excitetur, & vterus in proprium reponatur locũ.

Obſtetrix item præcipitatum vterum manu oleo maſtichino intincta in proprium reponatur locum.

CVCVRBITVLAE.

Aegineta Repoſito vtero, mulieréque decubãte ita vt crus alterum alteri incumbat, poſt hæc cucurbitulæ ſunt adglutinandæ, cum flamma plurima vmbilico & vtriſque iliis ſeu lumbis. Ex Arab. Quòd ſi repat vterus in latus, lateri oppoſito affigenda eſt cucurbitula magna ſine ſcarificatione, cũ extremorum eiuſdem lateris ligatu

ris dolorem inferētibus, ſicque quieſcat ægra. Mammarum radicibus in vteri procidentia admouere cucurbitulam proderit.

OLFACIENDA.

Cum cucurbitulis odoramenta, item offerenda ſunt perodora. Aegineta

PVLVERES, INSESSVS ET FOTVS.

Cæterum tertio die lana ſinui impoſita, mulier in vinum atrum & auſterum deſcendat aliquantulum tepefactum, ſiue in decoctione myrti, aut rotundi iunci odorati, rubi, malicorii. Poſt hæc autem impoſita lana tollatur, & altera imponatur eodem madefacta medicamento. Aegineta

Prolapſam vteri partē oleo tepido, Fuchſ.

vel butyro, vel maluæ, althææ, fœnigræci, ſeminis lini, aut ſimilium decocto fouentes, conuolutam lanam præparabimus, vt diximus in ſyſtemmate. Decocto foliorũ lauri, mentaſtri, abrotoni, artemiſiæ & ſimilium fomentatione calefiat vterus, ſubinde obſtetrix gallinæ adipe manus innungat, vterus autem ſeminis cotoneorum muccilagine inunctus tali inſpergatur polline. ℞. Acaciæ.ʒ.2.myrti fructus, balauſtiorum, roſarum rub. an.ʒ.1.ß. friato.

Vtero in propria ſede repoſito ægra ſequenti decocto inſideat.

℞ Roſarum rub. myrti fructuum, rhoi coriariæ, foliorum meſpillorũ, & cornorum, corticis querni, glandium, origani, ſaluiæ, rutæ, ſymphiti grandioris an. m.1.confracta in

aqua cœleſti coquantur, & in decocto per horam mulier inſideat.

CATAPLASMATA.

Foris cataplaſmata inſpergentur circa epigaſtrium, diaphœnicòn, ſcilicet ex farina hordei, aut lente & corticibus mali grauati, cum oxymelite, atq; hæc denuo fiant vſque ad exactam curationem.

CERATA ET EMplaſtra.

Cerata etiam ex maſtiche, agallocho, ladano, thure, iunco odorato, acoro, nuce moſchata, lachryma arabica, tragacantha, & eiuſmodi medicamentis parata conueniunt. Vel, ℞. Thuris, maſtiches, opopanacis, terebinthinæ, galbani, Fuchſius.

ſagapeni, rheſinæ pini, ſtactes, colophoniæ. an. ʒ. 2. ceræ luteæ. ʒ. 3. concinna ceratũ, quod corio extenſum rotundo ſuper ſœmora à muliere deferatur. Vel, ℞.

Galbani. ʒ. ſ. galliæ moſchatæ. ʒ. 1. caryophyllorũm. ʒ. ſ. confice ceratũ vtiliſſimum. Vel,

℞. Ladani ſordis expertis. ℥. 1 ſ. thuris, maſtiches. an. ℥. ſ. agallochi, caryophyll. ſpicæ nardi & celticæ, ambaris. an. ʒ. 1. moſchi. ʒ. ſ. confice ex omnibus oleo ex ſpica exceptis emplaſtrum rotundum, quod pannò lineo admotum noctu & interdiu aſſiduè deportetur.

VNGVENTA.

Inunctiones in pube fiant ex oleo lilino compoſito. Vel, Acci.

Olei nucũ.℥.3.ſeminis oxylapathi. ℥.1. thuris, maſtiches, cornu cerui-ni vſti, ſtrobilorum vſtorum. an.ʒ 2 cera excipe in vnguentum quo inungatur pubes. Vel, ℞. Olei ex lilio.℥.ſ.mellis.℥.2.pulueris cumini.ʒ.1.parum omnia ſimul feruere ſinito, & hoc linimento illine pubem calidè,præſertim ſi ob flatus procidat vterus.

SVFFITVS.

Suffiatur vterus tauri aut bouis fimo, colophonia, maſtiche,laſerpitio, dictamno in aceto decocto,Hypocyſtide. ℞. Acacia, oſſis ſepiæ,balauſtiorum , gallarum , nucũ cypreſſi, fructuum aut foliorũ myrti. an ℥.ſ. maſtiches , libani. an.ʒ.3. laſerpitii.℥.1. ex his contritis cochlear in carbones ignitos iniiciatur

& per infundibulum fumus vterum intret mulieris ita veſtibus tectæ, quòd vapor ad nares quoquomodo peruenire non poſſit, ſubindè vterus aliquo ex præſcriptis fotu foueatur.

PESSVS.

℞. Aſæ fœtidæ. ℥.1.maſtiches.ʒ.2. ſeminis myrti, thuris, gallarum, galbulorum cupreſſi.an.ʒ.1.ß.oleo myrthino excipe, & peſſulum confice.

POTVS.

Si vterus ad latus repat, ore ventriculi ieiuno potui detur ex mero vino calido cochlear friamenti ſequentis. ℞. Florum & baccarum lauri, cornu ceruini vſti.an.ʒ.2. fructuum myrti.℈.2.leuigato.

Vel, Acci. Ariſtolochiæ rotundæ.℥.2.dato ex vino.

Si vterus ad exteriora procidat, à balneo aut ab inſeſſu propinato potionem ſequentem. ℞. Rutæ, artemiſiæ. an.m.ſ. terenda trita ſimul feruere parum ſinito in vino, adde nonnihil confectionis mithridatidis, potui dato.

MOLA. μύλη Vteri induratus eſt tumor, interdum quidem iuxta locellorum oſtium, quandoque verò per vniuerſam eorundem molem apparens, ad tactum fere lapidoſus. Gallis, vng amaſt. Aegineta

In mulieribus molæ in vtero geſtatio: Ita verò appellant informem carnem. Gal. de morbis curandis. libro. 14.

In mulieris vnius vtero, quas appellarunt molas, ea eſt caro informis, inanima, ferri ictum & aciem reſpuens: mouetur, ſiſtitque men- Plinius lib. 7. c. 15

ſes, & vt partus, aliâs letalis, aliâs vnà ſeneſcens, aliquando aluo citatiore excidens. Simile quiddam & viris in ventre gignitur, quod vocant ſcirron, ſicut oppio capitoni prætorio viro.

Aegineta Sunt porrò qui molam aſſerant carnem eſſe informem in ipſis locellorum tunicis conſiſtentem, & quod abortione editur, quemadmodum fœtus, quæ embrya dicunt.

CAVSAE.

Plinius lib. 10. c. 64. Molas gigni putant, vbi mulier non ex mare, verùm ex ſemetipſa tantum conceperit, ideo nec animari, quia non ſit ex duobus: altricémque habere per ſe vitã illam, que ſatis arboribúſque contingat.

Fit à ſeminis muliebris, & plu-

rimi ſanguinis menſtrui in vtero retentione & affluxu, quem calor immodicus cogit, ac in carnis formam tranſmutat.

NOTAE.

A locellorum mole lapidoſus tumor cum diuulſione contractionéque ſuperiacẽtium particularum & hypochondriorum, & gracilentia, palloréque, & cibi horrore, menſium retentione, & mammarum tumore, tanquam ſuſpicionem conceptionis in quibuſdam ab initio ſtatim inducunt, poſtea verò tẽpore diſcernuntur: molem enim punctionis ſenſum inferens dolor ſubſequitur, nec in ea motus vllus, ſicut in conceptione percipitur. Nõnullæ verò aquæ inter cutis ſuſpi- Aegineta

cionem præferunt. Cæterum hoc ex tumoris duritia dignoſcendum, nec ſicut in hydrope manus aut digitorum impulſui cedat, & ex eo quòd ſonitus non redditur dum digitis pulſatur, timpani modo.

Ex arab. Mola & imprægnatio conueniunt, quòd in vtraque ſupprimuntur menſes, tumeſcit aluus mouetúrque, mammæ tumeſcunt, vertigo & oculorum hebetudo ſequitur, cordis tremor adeſt, nauſea & cibi inappetentia cum ſuccorum variorũ vomitione, cutis defœdatur ei quæ mola correpta eſt, palpebræ molleſcunt, oculi cauantur, pupillæ graciles cunt, toruos habet oculos.

Vix tandem ab vtero gerente diſtinguitur quæ mola laborat, diſcrimina tamen ſequentia te certiorem reddent. Menſibus debitum

ordinem ſeruantibus vtero gerens fit mulier, aliquando mola laborans etiam. Intra trimeſtrem mouetur mola in locellis, contrà fœtus in locellis vtero gerentis.

Molâ cytiſſimè tumeſcit aluus, Fœtus dextrorſum ſiniſtrorſumque mouetur, contrà mola niſi comprimatur, aut mulieris motu excitetur, non mouetur.

In mola durior tactu aluus percipitur, quàm in fœtus geſtatione.

Prægnans agilior eſt, quàm molam gerens.

Quamquam in mola aluus tumeſcat, non tamen ſemper mammæ tumeſcunt: molliores enim & graciliores efficiũtur, quàm in vtero gerente. Aequaliter molleſcunt maxillæ, manus pedeſque in mola, contrà in prægnante.

Vtero gerens parit ſaltem in vndecimo menſe, molâ vero laborans ſæpe in.14.etiam interdum in.4.anno aut quinto.&c. In hydrope pedes tumeſcunt, contrà in mola.

Molæ motus eſt ab alto ad inferrnum.

PRAESAGIA.

Aegineta Mola in quibuſdam re vera in hyderum tranſit ob iocinoris refrigerationem.

Nonnumquam verò incurabilis magna ex parte morbus naſcitur, quibuſdam ſanè ſanguis quoque effertur. Mola omnis & pauci & multi temporis vix curatur.

Humoroſa difficiliùs curatur quã flatuoſa, porrò carnoſa difficillimè.

Molæ ſymptomata colicæ paria eſſe putantur. Mola innumeros aberrare medicos coëgit.

VICTVS.

Primum omnium alimenta boni ſucci offerenda, ac vini potione vtē dum moderata. mulier motu non vtatur vehementi, is enim fluxionem commouet: ſed geſtationibus & deambulationibus, pedes etiam decumbendo elatiores habeat. Aegineta

Communis igitur decubitus ipſis in domo minimè ampla & opaca confert, & modicè refrigerante circa lectum immobilem: ſublimiora ſint quæ pedes earum in quiete fulciunt. Efficax quippè ad prouocandum omnem fluxum motio.

Sex rerum non naturalium temperies eſto calefaciens & humectans.

Aegineta Tumores quidem duritiáſque ea ratione quã in ſcirrhis vteri ſcleromatíſque medebimur: ſed aquoſas parenchyſes, per ea quæ de hyderis dicemus.

Eruptiones item ſanguinis vuluæ, perinde atque fluxiones ſanguinis alias, fluxúmque curabimus.

Corpore vacuato cataplaſmata, ſomenta, inſeſſiones, peſſi, vnguenta, & cerata quæ relaxandi vires habent, adhibenda, & ea quæ fœtum mortuum & ſecũdas trahunt. Humor concoquendus perinde atque in menſtruorum ſuppreſſione ex pituita dictum eſt. Euacuandus item.

VENAE SECTIO.

Principio in plenitudine vena cubiti incidenda.

PVRGATIO PER aluum.

Sanguine miſſo fiat purgatio per catapotia fœtida.

POTVS.

Acci. Hyperici, ſabinæ, mentaſtri, vtriuſque calaminthæ, ſmyrini, artemiſiæ, rubiæ paſſiuæ, pulegii. an. m. ß. aniſi, fœniculi, ſchœnianthi, ſeminis dauci & oreoſelini, calami odorati, galangæ. an. ʒ 1. acori, rhaphani gallici. an. ℥. 1. aceti. ℥. 3. mell. lib. 1. fiat decoctio, cuius portio. ℥. 4. detur cum. ʒ. 2. paſtillorum ſequentium. ℞.

Cinnamomi, myrrhæ. an. ʒ. 1. & ℈. 1. ß. rutæ, ſabinæ, calamenti, pulegii ſiccatorum, rad. rubiæ, ſagapeni, opopanacis. an. ʒ. ß. cardamomi, ſeminis iuniperi, mentaſtri. an. ℈. 2. cōfice ex his friatis paſtillos pōd. ʒ. 2

INSESSVS ET Balneæ.

Acci. Althææ rad.folia, caulis & florum.m.3.maluæ,branchæ vrſinæ, perdicii,chamæmeli,fertulæ campanæ.an.m.1. fœnigræci & ſeminis lini.an.lib. 1.confracta coquantur, & decocto inſideat ægra,tenendo ſacculum ſuper plenum his quæ decocta fuêre.

VNGVENTA, CERATA & emplaſtra.

A balneo os ſacrũ & pubes hoc vnguento inungantur. quod ℞: Ol. amygdal . dulcium : ℥.1. ß.olei lilini, adipis gallinæ, muccilaginis,ſeminis lini & fœnigræci.an.℥.ß.ceræ albæ parum, confice vnguentum. Cerata quæ vires relaxandi habent adhibenda, qualia ſunt quæ ex al-

thæa, malua, chamæmelo, meliloto, fœnogræco, ſemine lini & ſimilibus parantur. Conueniet in hunc vſum vnguentum dialthææ, aut empla- Fuchſ. ſtrum de meliloto, diachylon ſimplex admouere. Vel hoc,

Olei amygdal.dulc.ʒ.3. liliacei.ʒ.2.ß.pinguedinis anſeris, & gallinæ. an.ʒ.1.ß. mucoſitatis ſeminis lini, fœnigræci. an.ʒ.1.ammoniaci, bdellii.an.ʒ.2.rad.althææ, ſeminum nigellæ, dauci.an.℈.2.ceræ, quod ſatis eſt, fiat vnguentum, gummi diſſolutis prius in vino.

Inunctiones item & emplaſtra fiant ex oleo rutaceo, oleo benedicto, oleo ex caſtor.& aliis oleis calidis.

Vtile erit vnguentum agrippæ, ſi flatibus vterus ſit infarctus.

CONFECTIONES.

Acci. Diacumini, diagalangæ, *dia* cinnamomi. an.ʒ. ſ.diambaris.℈. 1. dialaccæ.℈.ſ.cinnamomi electi, hyperici, calami odorati, perpenſæ, rad. acori, ſeminis aniſi. an.℈.1.ſeminis rutæ, zingiberis, artemiſiæ, marrubii, dictanni, ſaluiæ.an.℈.ſ. ſacchari.℥.6.ſoluatur ſaccharum artemiſiæ & hyperici ſucco, fiat confectio in morſulis ponderantibus.ʒ. 2.aut tres, detur morſellus quotidie à cubili.

Poſt inunctionem rotulam ſequẽtis confectionis comedat, deinde bibat momentum vini in quo dilutum ſit aſarum. ℞.

Cinnamomi.ʒ.1. caſiæ, ariſtolochiæ rotundæ, corticis caſiæ fiſtularis. an.℈.4.aſari, laccæ, ruthæ ſylueſtris, ſeminis ſabinæ, croci.an.℈.

2. ſacchari.℥. 3. liquetur ſaccharum roſmarini ſucco & rotulas concinna pond.ʒ.2.

PESSI.

Peſſi quoque ſubiiciendi ex butyro, adipe porcino, medulla ceruina, paſſulis, caricis, ſeminibus lini & fœnigræci confecti.

Acci. Rad.aſari, acori, rubiæ tinctorum.an.ʒ.2. ſeminum rutæ, nigellæ.an .ʒ.ſ.maioranæ, nucis myriſticæ, caryophyll.baccarum lauri. an.ʒ.1. ſabinæ.℈.1.caſtorii, euphorbii. an.℈. ſ. Redigantur ſingula in puluerem tenuiſſimum, & cum terebinthina cheſina formentur peſſi.

Vel, ℞.

Aſphalthi, nitri, caſtorii, centaurii grandioris, dictanni, veratri candi-

di, galbani, gentianæ, opopanacis, ſabinæ, ſagapeni, ſcammonii.an.ʒ.ß. omnia friata porri ſucco excipiãtur & in petiam raram indãtur, digerantur in peſſos, qui immiſſi filo cruribus ſuſpendantur.

SVFFITVS.

Suffiatur vterus vngula equi aut aſini, & omnia tandem fiant quæ in menſibus ſuppreſſis deſcripta ſunt. Mirificè etiam confert vti balneis naturalibus, potiſſimum ſi malum diuturnum fuerit.

INFLATIO VTERI quam græci ἐμπνευμάτωσιν dicunt.

CAVSAE.

Inflatur vterus frigiditate, aut corruptione, aut incommodo partu oſtiolo conniuente, ſanguinéque in exiguos globulos concreto, in eodem cunei modo obſtructo, quandoque ſanè in concauitate loculamenti ſinuoſi flatibus relictis, nonnumquam verò in laxationibus totius corporis vuluæ.

Aſſidua comeſtio ciborum qui flatus gignunt, vt raporum, caſtanearum, panis ſiliginei.&c.

NOTAE.

Hanc comitatur tumor pectinis, Aegineta atque ventris circa vmbilicum hypogaſtrii appellati, cum duritia & dolore punctuoſo, vſque ad ſeptum tranſuerſum, & ſtomachum, & inguen pertingente ac tranſeunte: &

ad digitorum pulſationem ſonitus tympani inſtar editur.

A tympanite diſcrimen habet, quòd ægrotæ hoc flatu correptæ nō ita ſiti præmuntur, neque corporis ſupernæ partes ſenſim liquantur, vt in tympanite aquarum cutem ſubeuntium genere.

Adſunt ructus, & flatus per os exeunt, qui has leuant.

PRAEDICTIONES.

Flatus in cauo locellorum ſinu contentus faciliùs diſcuti digerique poteſt, quàm ille qui in angulis ipſorum conſiſtit.

At qui locellorum villis & ſubſtātiæ hæret difficillimè curatur.

NVTRICATVS.

Quæ flatus gignunt cibaria vitāda,

comedenda autem ſunt quæ ſtatus diſcutiunt.

CLYSTERES

Clyſteres conficito ex his quæ ſtatus diſcutiunt, cum hiera picra galeni.

VENAE SECTIO.

Medendum itaque, primò quidem de ractione ſanguinis, ſi nihil impedimento ſit.

PVRGATIO PER aluum.

Inueterata autẽ affectione picra purgandum atque hiera. Aegineta

Hieram archigenis exhibeto cum decocto eorũ quæ ſtatus diſcutiunt.

IRRIGATIONES ET epithemata.

Mox circa paroxiſmos inedia & irrigationibus ex oleo rataceo factis medendum. Epithemata præte- Aeg net

rea quæ emolliendi potẽtia regnãt, puta polyarchium & diaſpermaton & diadaphnidon, applicanda ſunt. Vel, Filtrum nouum ferueat in aqua cum cineribus, & aniſo & maratero, & calidum imponatur pubi & oſſi ſacro, ſudorem prouocando. Decoctiones ſunto ex perdicio, ruta, abſinthio, artemiſia, hedera terreſtri, abrotono, nepita, foliis viticis, origano, calamẽto, pulegio, ſampſucho, thymo, ſerpyllo, ex quibus etiam potiones propinabis.

INSESSVS.

Aegineta Lucathiſmatis medendum ex decocto rutæ, pulegii, artemiſiæ, caſiæ & id genus aliis. Fiant etiam inſeſſus ex herbis calefacientibus & ſiccantibus, & ſeminibus flatus diſcutientibus.

CATAPLASMATA.

Cataplaſmatis item vtendum, quæ ex ſeminibus, apio, cymino, fœniculo, aniſo, ameos, hordacea farina conficiuntur.

CVCVRBITVLAE.

Cucurbitulis quoque leuibus inanibúſque, & inciſa cute ſcalpello vtere. Cucurbitulæ (inquit Auice.) ignitæ ſine ſcarificatione matricis regioni admouendæ ſunt. Aegineta

OBSTETRICIS MVnus.

Cæterum obſtetrix digitum antea illitum inſerens, incumbentem ſanguinem in fruſtula conglobatum ſi aſſequatur, auferat clementer ipſum reſoluens, deinde rurſus cataplaſmatis modo imponenda, ficus, nitrum & abſinthium. Aegineta

PER METRANCHYtum iniicienda.

Origani, foliorum viticis, rutæ. an.m.ſ.carei, aniſi,ameos.an.ʒ.ß.coquito in olei & vini.an.lib.1. ferueat vſque ad conſumptionem vini, in colamento ſolue hieræpicræ. ʒ. ſ. & iniice. Hiera archigenis pari modo iniicienda eſt.

PESSVLI.

Aegineta Peſſuli denique ex ruta, melle, nitróque formentur, cumprimis autem ille accommodatus eſt qui faberrimè è ficuum pinguium concuſſarũ.ʒ.1.cymini.ʒ.2.ſpumæ nitri. ʒ.1.concinnatur,ſed propter acrimoniam in lacte prius macerentur.

Peſſuli poſtremò cuncti,qui emolliendi virtutem habent,ad eam prouinciam ſunt perquàm idonei.

Acc.bdellii.ʒ.1.ſ.xylobalſami,car-

pobalſami, coſti.an.ʒ. 2.origani, cymini.an.ʒ.ſ. confice peſſulos cum oleo nardino & rutaceo, qui nocte integra in locellis perſiſtant.

PLACENTAE MORſuli, & eclegmata.

Vtila ſunt, Dianiſon, Diacymini, hieralogod, diacalaminthæ, Diaſpermatum, Diamarthæ, Diacucurmæ. Detur drachma vna eclegmatum aut placentarum prædictarum ieiunæ ex decocto radicum aperientiũ & ſeminũ flatus diſcutientium.

℞. Specierum diacucurmæ, ſpecierum diacumini. an.ʒ.3. ſacchari albi lib.ſ. liquetur ſaccharum ſucco rutæ limpidiori, & in morſulos digerito, à balneo exibeatur vnus morſulus cum vino tenui meraciſſimo, in quo dilutum ſit aſarum.

POTVS.

Acc. malorum perſicorum nucleos viginti, piſtillo tunde cum ouorum duobus luteis, quibus adde galãgæ, cinnamomi, piperis longi, zingiberis, caryophyll. croci, nucis myriſticæ. an. obolum vnum, adde demum ſaccharũ & vinũ tenue meraciſſimũ, feruere paulum omnia ſinito, & calidum mulieri propinato.

INVNCTIONES.

Inungendus aluus eſt oleis *flatus* diſcutiẽtibus, puta oleo liliaceo & rutaceo.

EMPLASTRA.

Acc. bdellii, gummi ãmoniaci, an. ℥. 1. ſeminis viticis, centaurii, abrotoni, origani, calamenti, caſiæ, ameos, an. ℈. 2. terebinthinæ quãtum ſit ſatis, fiant duo emplaſtra, quorum alterum admoueatur oſſi ſacro, alterũ pubi.

SVFFITVS.

Suffiatur ladano, myrrha, gallia moſchata, & euphorbio.

INFLAMMATIO.

locellorum.

CAVSAE.

Phlegmone vteri è pluribus ſanè cauſis originem trahit. E plaga namq;, ictúve, ac menſium ſuppreſſione, à frigore item & inflatione, neq; minus etiam abortione, pariter & ex partu propter malam fœturã. Gignitur item vlceratione, concubitu metas rationis excedente, ſellæ nimis duræ inſeſſione, lõgiſſima intentiſſimáq; deãbulatione, ſæpe & tranſpiratione ob frigus prohibita. Ex ſanguine demũ, pituita, bili flaua & atra gigni poteſt. Aegineta

NOTAE.

Gal.lib. definiti. Inſtammatio in vulua eſt, quæ fit cum dolore vẽtris inguinúmque in qua cum febribus accidit ſincipitis dolor, & oculorum cruciatus. Abſceſſus autem in vulua eſt, quum dolor intenſus eſt, pulſus fiunt, crucia- Aegineta tus ad inguina vſque & lumbos pertendit, febres accedunt. Comitatur autem locellorum inſtammationẽ, pubis & lumborum dolor, febris acuta, dolor capitis & radicis oculorum & ceruicis, voláeque ſeu iuncturarum, manuum & digitorum, necnon colli conuulſio & inclinatio in contraria, affectionéſque ſtomachi quæ per conſenſum exuſcitantur, oſculi matricis ſuffocatio, pulſus parui & denſi. Et ſiquidẽ obſcurior fuerit inſtãmatio, haud valide ſanè, aut crudeli dolore vuluam afficit; ſin ve

rò ſtrenuè & fortiter inſlammetur, tum & ipſa quoque ab omni parte quãta quãta eſt, pulſatoriè dolet. Tota quidem inſlammata, per totã pariter ipſam, partẽ verò modo inſlammatione affecta, iuxta hanc potiſſimũ ſignificatur. Poſteriore quippe ipſius particula phlegmone infeſtata, dolor circa lumbos excruciat, ſcybalũ hoc eſt ſtercus ſpecie olei canini, in anguſtum redacto atque oppreſſo recto inteſtino, moratur. Partibus verò prioribus inſlammatis, dolor circa pectinẽ, vrinæque ſtilicidium, aut lotii difficultas oritur, ſtricta atque in arctũ redacta veſica. Si autem latus locellorum inſlammatione tentetur, non tam bubones intenduntur, quàm crura etiã aggrauantur. Quòd ſi pygma, hoc eſt poſterior vteri pars inſlãmetur,

partes vmbilico circumiacētes dolore potiſſimum cum tumore molēve infeſtantur. Vbi autē circa oſculum inflammatio occuparit, graui lā guentes ſecundum omnem ventris partem vmbilico finitimam, quam epigaſtrium græcè appellant, dolore afficiuntur, digitóque immiſſo atq; impreſſo durè ac grauiter ſubſidet oſtiolum atque ſuccumbit. Si ex

Arabes. ſanguine lingua nigreſcit, ſequitur delirium, vrina rubēs, aut ſubrubēs eſt cum liuore, arteriæ motus magnus, plenus & vndoſus, oculi citrii mali corticē colore referunt cū aliqua rubedine, venæ omnes tumēt.

Gal. de arte curatiua ad glaucomem.

Prima igitur inflammationis differentia ſecundum quam hanc quidem humidam, hanc verò ſiccam. Humidam quidē quæ ex calida fluxione membrum occupante con-

tingit: ſiccã verò quando nullo humore influente calor naturalis efferueſcit, hoc autem vſque ad aliquid quidem veluti febris eſt membri. &c. Nam fluente ſanguine altera flaua bile altera, ambobuſque ſimul humoribus, alia tertia. Et quidẽ in earum ſingulis vel iam putruit id quod influxit, aut in membro conſtrictũ putreſcit, & vel craſſum eſt, vel tenue, & vel optimum, vel acre. Vide cætera lib. 2. artis curatiuæ ad glauconem.

Omnino eius fluxus, qui inflammationem efficit, vel flauæ bilis eſt, vel atræ, vel pituitæ. Gal. lib. 2. de criſibus. c. 12.

Significat verò verbum inflammari, velut ſi per vri, ſuccẽdi, ignique proditum ſit. Gal. in. 2. aph. 30. Ilia ſalberrima.

Si ex pituita inflãmatio, pituitoſi ſucci notæ adſunt. Si ex bili atra aut

flaua, propriis notis deprehendes.

PRAEDICTIONES.

Auicen. Apoſtemata vteri ex quacũque oriãtur materia difficillime curãtur, ſi in imo locellorũ cauóre aut profundo abſceſſus ſit, aut inflammatio, vt plurimum nunquam curatur. Acutorum morborum albo locellorum abſceſſus, aut inflammatio depingenda eſt, diebus etenim decretoriis iudicatur. Omnis inflam-

Arab. matio, aut abſceſſus, aut reſoluitur, aut per halitũ diſiicitur, aut in ſcirhũ tranſit, quo fit ſi tumor diſcutiatur ſymptomáque quieſcãt, inflãmationis aut abſceſſus reſolutionẽ propediem futuram ſignant, quòd ſi in pus deſinat inflãmatio, dolor pulſatilis & cætera ſymptomata ſenſim

augebuntur. Cæterum ſi pus exierit leue, album, æquale, ac boni odoris, bonum, ſinautem varium in colore fuerit, & diuerſum in ſubſtantia cum tetro odore, animam aget propediem ægra.

Pus optimum eſt, ſi cãdidum, leuéque & quamminimè fœtidũ eſt, maximè verò contrarium huic deterrimum eſt. 2. prediċtionum 46.

Ex inſtammatione & abſceſſu gignuntur ſæpe ſcirrhus, cancer, rimæ vteri. In inflãmatione aut abſceſſu locellorum, ſi percipias ſudorem gelidum, vocis amputationem, animi deliquium, ſcito morituram actutũ ægram. Maior inflammatio minore deterior. Vrinæ aut alui fluor in inflammatione bonus eſt.

VICTVS

Aegineta Cibi quoque commendatur abſtinentia per vniuerſum triduũ, medendum verò chondro ex melicrato, aut pane, aut ouorum ſorbitione tertio die. In declinatione porrò vteri victus ratio principio quidem tenuis, facta autem morbi relaxatione pauca.

Fuchſ. Aegram in domicilio obſcuro, & moderatè tepido collocabimus, quietem imperantes, ac crura eius ab omni motione prohibentes, deinde artus & extrema fricabimus. In cibo, qui quantitate modicus ſit vtatur ægra ptiſanæ cremore, & ouis ſorbilibus. Potus ſit decoctum cinnamomi aut hordei. Veſcatur iure pulli, à triplice malua, cremore hordei & hauenæ.

Aegineta

VENAE SECTIO.

Poſt abſtinentiã triduanã, ſecta

vena cubiti, ſanguis(niſi quid impe diat) detrahendus eſt. In principio itaq; curationẽ aggreſſi,ſi neq; ætas neq; habitus corporis,neq; ãni tem pus obſtiterint,neq; inflãmatio poſt abortũ aut immẽſam ſanguinis eua cuationẽ ſuperuenerit, venã poplitis ſecabimus ex Gale. decreto,qui in lib. de curãdi ratione per venæ ſectionẽ,inflãmationẽve vteri à venis in crure ſectis iuuari ſcribit. Fuchſius

Incipiendũ à venæ axilaris inciſione, poſtridie ambæ ſaphenæ ſecã dæ ſunt,aut altera ipſarum. Arab.

SERAPIA & POTVS.

Serapiũ violaceum, zulapia conficiãtur ex refrigerantiũm herbarũ decocto, aut liquore ipſarum ſtillatitio.

PVRGATIO.

Per aluum ſubducendus humor qui morbum genuit, caſia fiſtulari, dactilis indicis(quos thamachindos vocant) mãna, fructuum cordialiũ decocto.&c.

FOTVS.

In curatione itaque ante omnia quidem irrigatione ex œnelæo,ſiue œnorhodino ſemine tenus & circa ilia ſeu lumbos vtẽdum,per obſtructiones e lana pura abſque illigatione confectas.

Aegineta

CATAPLASMATA.

Quinto autem die cataplaſma imponatur ex polline, ſemine lini, fœnogræco, mulſo maceratis compoſitum: capita quoq; papauerum decocta ſorbeantur,& ex oleo eadẽ applicentur. Si autem inflãmatio

Aegineta

eryſipelatoſa exiſtens, calefactiones moleſtè ferat, illiſque magis irritetur ſertulã cãpanã in paſſo elixans, atq; conterens, adiicito ouorũ coctorũ putamina cũ roſaceo, aut melino, aut croceo, cataplaſmatiſque modo applicato, aut palmularum dactylos vino temperato coquens, cũ tenuiſſimo farinæ polline leuigato, & cum quopiam vnguine, factóque cataplaſmate impone.

CERATA, EMPLASTRA & inunctiones.

In inflammationis aut abſceſſus aggreſſu emplaſtra epigaſtrio & vmbilico admoueantur, confecta ex roſis, lentibus reiecto cortice, balauſtiis, plãtagine, muccoſitate herbæ pulicaris, ſolano, labro veneris, ſedo, Arab.

ramento cucurbitæ ſatiuæ, ſantalis, fructibus adſtringentibus, quæ omnia aut ſimilia excipiantur hordeacea farina, & oleo roſaceo, ol. myrthino, ouíque albumine.

In vigore inflãmationis, aut poſt ſeptimum diem acopa adſtringentibus miſceãtur, puta, lini ſeminis pollen & fœnigræci, farina volatilis, chamæmelũ & ipſius oleũ, roſaceũ, violaceũ, & ouorũ lutea. Vel tunc impone emplaſtrũ Haly, quod ℞. farinæ hordei & fabarum, maluæ, violarum, an. ℥. ſ. caphuræ. ʒ. ſ. diluantur omnia & macerẽtur liquore ſtillaticio aut ſucco corianni & labri veneris, confice emplaſtrum addita cera. Dolore ſedato pubi & pectini impone emplaſtrum ſequens.

℞. Chamæmeli, ſertulæ campanæ, rad. althææ, ſeminis lini, fœnigræci,

an.℥.1.caricarũ pinguiũ. 8.numero, dactylos ſex, friantur terenda, & ouorum luteis quinque excipiantur, quibus adde violarũ decoctum cũ roſaceo,cõcinna emplaſtrum quod ſedabit dolores, molliendo maturandóque.

Malo remittente cerota nardina, aut cyprina inſerenda adglutinanda eſt, Aegineta

Cæterum aduerſus ardentiores inflãmationes,ẽplaſtrũ διακυλῶν in diplomate vaſe cũ roſacei liquefactione commiſce cremorem plantaginis,aut ſereos, aut cichorii, aut intybi, vel ſi mauis ſequente vtere, conſtante adipe anſerino ſuilóve recente,pondo.ʒ.4. cerota roſacea,aut ſuſina pondo. ℥. 2. ouorum aſſatorũ lecythis pondo.℥.1.croco,pondo ʒ.1. myrrha pondo triobuli, opii obolis Aegineta

duobus, vel opii loco capilis papauerum decocto. In declinationibus matricis quas προεγκλίσεις vocant, ſecundum paroxyſmos quidē perinde atque inflammationibus, medelis ſuccurrendum. Verùm in quietis tēpore & remiſſionibus morbi vehementioribus mollificatiuis, ſed inueteratis, cum his quæ aſſimilandi virtutem obtinent, foris autem duritia exiſtente, malagmatis vtendum, puta eo quod è ſertula cāpana cōficitur, διαμελιλώτων appellatur, necnon malagmate manſei & treſii, nigro ſerapionis, aut pyrina.

INSESSVS.

Cæterum per omnem medicationem encathiſmatis quoq; ex decoctione fœnigræci aut ſeminis lini,

maluæ, artemiſiæ & oleo concinnatis vtendum: at qui in his quæ hæc non ſuſtinent, ex calida aqua eiuſdem qualitatis roſaceo infuſo fiant.

At vbi inflãmatio declinare cœperit, ad ea veniemus, quæ quadantenus, remittendi diſcutiendique vires habent, ægrotam igitur in fœnigræci, althææ, ſeminis lini, maluæ, interdũ artemiſiæ, marrubii & ſaluiæ decoctæ vſque ad lumbos ſedere iubebimus.

DILVTIONES PER metranchytum.

Cæterum ſi ægra nodum ſoluerit herculeum iniice decoctũ ſequẽs in locellos in morbi aggreſſu.

Acc. roſ. rub. lentium cortice reiecto, plantaginis, labri veneris, ſola-

ni,endiuiæ, an.m.1. coquito ad tertias, & cum metranchyto in locellos proiice huius decocti.℥.6.tepidè. vel ℞. decocti gallarum, balauſtiorum,lentiũ cortice exutarũ, rhus coriariæ, roſarũ & ſeminis myrti. ℥ 6. iniice cum metranchito. Virginem porrò inſidere facito decocto dictorum & dicendorum, quæ cum metranchyto in corruptæ vterũ immittenda ſunt. Secundo demum aut tertio die addes chamæmelum, ſemen lini & fœnigræci.

In morbi vigore ſume maluæ,althææ,chamæmeli, ſertulæ cãpanæ, fœnigræci,ſemi.lini.an.m.1 caricas. 20.coquãtur,decoctum in vterũ iniice,vel ex ipſo fiãt encathiſmata, aut cataplaſmata. In inflãmationis vteri inflãmatione.℞.ſampſuchi,aut ſiſym.℥. 4.olei liliacei,aut de inula ℥.

ʒ.iniice. Vel ℞.liquoris ſtillatitii, ſiſymbrii aut ſampſuchi.ʒ.3. pinguedinis galinæ, aut anſeris.℥.i.ſtactes, galbani.an.ʒ.i.olei liliacei.℥.i.miſta iniice. Vel ℞. liquoris ſtillatitii ſampſuchi.℥.3.medullæ cruris vituli, pinguedinis gallinæ. an. ℥.i. ſtactes, ℥.ß. ladani. ʒ.3. liquantur vnà & iniiciantur.

PESSI.

Peſſi præterea, enchymatiſmique ſumendi ſunt, ex hyſſopo nempe & butyro, medulláque ceruina, necnõ adipe anſerino, & vnguento ſuſino, & cera lyrrhynica, in his quæ calidi tatem ferre nequeunt, aureus etiam quem vocant peſſulus conuenit, & enneapharmacum, ſed quæ ne hæc quidẽ ſuſtinere poſſunt, his ex ouo & roſaceo, adipéque anſerino ſeu Aegineta

galinaceo cõficiãtur. Quòd ſi vehementiſſimus ac nimius infeſtet dolor ſucci papaueris lentis quãtitatẽ, cũ lacte muliebri, & ſucco fœnigræci, ad ſubiiciendum in velere peſſuli modo porrige. Porrò ad eas quibus duritia ac ſcirrhus cõiũctus eſt inflãmationes, medicamentum roſaceo diſſoluens, vel modo iam dicto ſubiice, vel infunde. Vel ℞. ladani. ℥. ß. ſtyracis, galbani. an. ʒ. 1. pinguedinis anſeris. ʒ. 2. fiat peſſus.

VNGVENTA.

Vnguantur hypogaſtrium & os ſacrum oleo chamæmelino, roſaceo violaceo.

EPITHEMATA.

Primis morbi diebus tale pubi

& oſſi ſacro imponendum eſt epithema. ℞.ſucci plantaginis,ſucci ſolani. an. lib.ſ.aceti.℥.1.ſanguinis draconis,glebæ armeniæ,ā.℥.ſ. miſc.prædictis addere potes oleum roſaceum,ſuccū labri veneris,ſedi,endiuiæ, quibus calidis diluere potes petias, &eas madefactas dictis locis imponere.

VOMITIO.

In incremento vomitus ciendus Arab. eſt.

ABSCESSVS.

Abſceſſus dicitur foris impetētia. De abſceſſibus vide Gal. lib. 2. artis curatiuæ ad glauconem. Abſceſſus eſt mutatio corporis ex inflāmatione in materiam purulentam.

NOTAE.

Poſtquã inflãmatio matricis ma-
Aeginet. turuit, inque abſceſſum trãſit exit-
que, intendi ſigna quæ memoraui-
mus videas, ad hæc indicia quãquã
inconſtanter cũ horrore proferunt
ſeſe, principio quidem intenſis cum
doloribus, poſtremò verò ad ſuppu-
rationẽ perducto apoſtemate, impe-
tus aliquantulũ remittitur. Cæterũ
in eo quo diſrumpitur tẽpore, cru-
ciatus ſæpenumero acriores ſtimu-
loſè & quaſi cũ aculeis incidere vi-
dẽtur, caloréſque vehemẽtiores mo
leſtant, atq; nõnunquã quidem vri-
na ſupprimitur, interdum verò ole
tum, facto iuxta affectam vteri par-
tem impedimẽto, aliquãdo verò tu-
mor circa pubẽ apparet, & tanquã
clydaſmi ſenſus. Quũ abſceſſus
grandior fuerit, hoc verò in obuiis,
quaſique ad manus locis dioptriſ-

mo inſtrumento aut digitorum atta ctu deprehenditur, vnde etiam dolores acerbiores infeſtare ob neruoſũ ipſius oris conſueuerunt. Quod ſi igitur id quod in fundo atque ſecũdum ſinũ dolore magis vacat, & digitorũ attactu tumor minimè ſuccũbit, oſtiorũ verò matricis gracilius videtur, ei quæ ſtatim aut paulo ãte inducta eſt ſuppuratio, cataplaſmatis ſequentibus vtitor.

PRAEDICTIONES.

Prognoſtica lege lib. 3. criſium Gal. cap. 9. Gal. &. 24. prædictionum lib. ſententiâ. 34. Qui tenuem crudámque. &c.

VICTVS.

Victus eſto, vti earum quæ vteri inflammatione laborant.

CATAPLASMA.

Aegineta Cataplaſmatis ex fœnograeco, ſemine lini, hordeaceo autriticea farina, admixtis interim ipſis ficubus elixis, opitulandum aliquando etiã colũbæ ſtercore.

INSESSVS.

Aegineta Encathiſmatis præterea vti in inflammatione iugiter vtendum.

PESSI.

Peſſuli itẽ quum ita ſe res lãguẽtis habet, ex reſina terebinthina, myrrha, hyſopo atq; butyro concinati laudantur.

RVPTO VTERI APOſtemate, facienda.

Dum pus cõficitur, dolores ac fe
bres accidunt magis, quàm iam cõ-
fecto.2.aph.47. Gal. Si pus (inquit
Gal.) ex ſanguine ortũ habet qui ſe-
minalẽ, vt quiſpiam dixerit, habet
tranſmutationẽ, nam mala ſimpli-
citer cum putrefactione fit olida, ſi-
cuti quæ ſimpliciter optima eſt ipſa
nutritio partium animalis: at quæ
pus generat mediũ inter has obti-
net locũ, neque à ſolo calore extra
naturam, neq; à ſolo ſecundũ mate
riam facta. Mixtus enim quodam-
modo ex vtriſque eſt calor inflam
mationis. Fit autem dolor extenta
ſimul, ac calefacta præter naturã in-
flammata particula. Febres verò ſe-
quuntur principio calefacto, & hæc
ambo contingunt ex quadã veluti
ebulitione ſanguinis, qui vbi ex to
to exuſtus fuerit, reſiduũ eius fit pus

queadmodũ ex lignorũ exuſtione cinis: atq; ideo tẽpore illo dolores ſedãtur, ac febres, præſertim quũ pus fuerit excretũ, vt pote iã conſumpta materia, extincta autem ignea caliditate.

Aegineta Perlege cõmẽtariũ Galeni in. 2. prædictionũ Hipocratis, ſententiâ. 46. Pus optimum. &c.

POTVS.

Rupto porrò abſceſſu, ſiquidem pus in veſicam deferatur, quod ſcitur ex puræ vrinæ miſſo, lactipotationibus vtendum, cucumeriſque ſemen potandum. Potanda item ſunt decoctum hordei, &.4. ſeminũ refrigerantium communium maiorũ muccillago, ſerapiúmque violaceum.

CLYSTERES.

Si in inteſtinum rectum pus cõſringatur, lentium, corticúmque malorum punicorũ elixatione colluendum.

Vel ℞. Decocti hordei, libro primo duo lutea ouorũ, olei roſacei.ʒ.3. mellis roſacei,ʒ.1.fiat clyſter.

PER METRANCHYtum iniicienda in vterum.

At ſi apoſtema ſinũ verſus, quẽ græci κόλπου nuncupant, ruptum deſtuat, ſiquidẽ pus immiſtũ purũque exiſtat,roſaceum infundito,aut amygdali cortice exuti atq; dealbati oleũ,aut tetrapharmacum regale, recens denique butyrum, ſerũ cacaprillũ melli roſaceo miſtũ iniiciantur. Vel ℞. Hyſſopi, abſinthii an.m.1. vini albi,lactis, an.lib. 1.mellis roſacei.ʒ.4. coquito ad tertias,& decocti.ʒ.6.iniicito.

Sed vbi ſanies,aquoſúſve ſanguis quem græcè ἰχῶρα dicũt, erupe-rit, quemadmodum ex vlcere paſcendo repētè noma, maiorem tunc conſtringendi ſtipticandique vim immitendum enæma habeat, expedit: id autem fiet, ſi ex myrtis, palmularum dactylis, lenticuláque cõponatur. Vel. ℞.

Arnogloſſi,ſolani.an.m.i.coquantur, cuius decocti ſume.℥.4.lactis.℥.2. albuginem vnius oui, rudiculæ motu miſceantur & iniiciantur.

QVOMODO MANV medendum.

Quum autem in muliebrium locellorum ore natum apoſtema fuerit, neque illud confringatur poſtquam extenuaueris circũ iacentia puri corpora,ad puris excretionem

chirurgica manu vtamur.

EXVLCERATIO LO-cellorum.

CAVSAE.

Exulceratur ſubinde vulua mulierum, vel ob difficultatem partus, vel embryulciam, vel corruptionem ex medicamentis acribus, vel ex fluxu, vel ex ruptis denique abſceſſibus. Aegineta

Cauſæ vlcerum quæ in vulua ſerpunt, interdum abſceſſus, nonnumquam etiam peſſus, id eſt caſus vel callus corruptus, tabidúſve, aliquãdo in vulua durities aut varix. Gal. lib. definitionum.

NOTAE.

Si in promptu quidem & expedita fuerit exulceratio, per dioptriſmũ deprehenditur: at ſi ex profunditate ab excrementis, liquidum namque Aegineta

excernitur & diuerſum: Inflammato quidem vlcere exiguum, ſanguinolentum, aut feculentum cum ingenti dolore. Si ſordidius fuerit vlcus, & ichores, cum minore negocio atque labore, at ſi depaſcendo ſerpat, teterrimi odoris fluxũ emittit, atrũque, nec ſine doloribus vehementioribus, aliiſque quæ inflammationem ſubeſſe inſinuant indiciis eſt. Diærethriſmus ad chalaſtica medicamẽta, ſed ad contraria cuphiſmus. Mundo autem exiſtente humor exiguus, leuis & æqualis, inſipidus, craſſus, albicans, cum facilitate quadam promanat.

PER METRANCHYtum iniicienda.

Aegineta Inflammato quidẽ vlcere, eis quæ ſuperius ad inflammationem con-

ducere docuimus, remediis vtẽdũ.

Quum ſordidum fuerit ptiſanæ cremore, adiecto melle, colluendũ, ſiue tetrapharmaco, cum ſuſino, ſiue mulſo in quo elixa ſint fœnumgræcum, aut malua, aut furfures, aut lens deniq; pelle detracta. Cæterum quo exactius ad viuum, vt aiunt, expurgetur, etiam marrubium, aut eruum, ſiue mel, admiſta erui farina, aut iri, aut alumine rotundo, vel non abſimile quiddam immitte.

Si noma fuerit cum inflammatione, immittendus ſuccus plantaginis, ſtrychnii, ſeminalis, ſereos, primitus quidem per ſe, deinde verò cum vino auſtero, ſiue aceto.

Noma verò citra inflammationẽ vrgente, immittenda ſunt efficaciora: exempli gratia, decoctum mali corii, roſarum, thaliæ, cupreſſi, ma-

lorum cotoneorum, rubi, myrtorũ, lentiſci arboris virgultorũ, rhu quo vtuntur coriarii, è vino ſtipante, poſtremó verò aluminis quoq; & acaciæ, lycii, hypocyſtidíſque elixatio, Porrò ex iiſdem decoctionibus inſeſſus etiam conſtituatur. Quòd ſi nichil proficiatur, primò quidem compoſitionem è charta immitte, deinde verò acetum, aut antheram, aut chalcitam, aut atramentum ſutorium, quæ liquoribus dyſentericis quoque congruunt.

In exulcerationes vteri principio immittẽda ſunt quæ vlcus mundãt & abſtergunt, deinde exſiccantia, & demũ quæ carnem deperditam recuperant detergúntque vlcera locellorum, vtile erit hydromeli iniectũ cum iridis abſinthii & mellis decocto, aut agrimoniæ, vel mel roſaceũ

cum hordei decocto.

Quòd ſi vlcus in locellorũ profundo inſideat, cum putrefactione aut corruptione, Acci. vini albi. lib. ſ. aluminis vſti, viridis æris.an.ʒ.ſ. macerentur tribus horis ante iniectionem, in incremento.

Decoctum balauſtiorum, ſidiæ, gallarum, aluminis & agrimoniæ iniiciatur. Si vlcus comitetur venarũ eroſio, Aſclepiadis ſuccus concretus, myrrha, thus, gleba armenia, crocus, & ariſtolochia friantur, & liquore ſtillatitio plantaginis & roſacea diluta immittantur.

SARCOTICA IMMITTENDA.

Acci. lactis vaccini.℥.6.thuris, aloes, myrrhæ, glebæ armeniæ, ſarcocollæ corticis cannæ vſti, cineris cucur-

bitæ vſtæ.an.℥.ſ. friato terenda, huius ſemuncia ramenti lacti prædicto immiſce, & iniice tepidè quotidie à cubili & ad cubile. Tandem ſi pus multùm defluat, ter aut quater interdiu iniice ſequentem confectionem, quæ accipit Ceruſſæ, lithargyri, ſanguinis drac. glebæ armeniacæ, lachrymæ arabicæ. an.℥.1. fracta in olei roſacei.℥.6. & lactis lib.3. fiat ebullitio ad tertias, cuius colo traiecti ℥.6.iniice in locellos, prædictis addere potes ceræ luteæ. ℥.2.

VNGVENTA.

Acci. Lithargyri, ceruſſæ, ſarcocollæ.an.℥.ſ. excipiantur ſufficienti quantitate roſacei olei & ceræ.

Quòd ſi vlcus ſordidum fuerit, addes nonnihil rubiginis æris.

Iiſdem porrò ipſis extrinſecus quo-

que cataplaſmatis modo vlcera illinito, quæ in ſordido vlcere dicta ſũt à chirurgis, mulſo tuſis & maceratis. Mundato vlcere, Acci. tuthiæ ablutæ partes duas, cadmiæ argenti, ſarcocollæ. an. partem vnam in pollinem tenuiſſimum redacta excipe in vnguentum addita pauca cera.

PESSI.

Peculiarius proximum ſordido vlceri opitulatur medicamentum. Crocus optimus leuigatur lacte muliebri, deinde cerata roſacea excipitur cũ adipe anſerino, floccóque illinitur. Exquiſitius autem fuerit, induſtriúmque magis, atque ad ingentes dolores competens illud: Capita papaueris in paſſo diluto irrigantur per triduum, mox decoquũtur vſque ad ſubactionem, deinde teruntur foliorũ roſarum. ʒ. quin-

que croci.ʒ.ℨ.admixta capitum papaueris elixatione, poſtea macerās, perfundito cū roſaceo, ceræque.ʒ.2 & illiniens roſaceo in peſſo ſubiice. Cōfert verò & id quod ex ouis crocóque, ac roſaceo, adipe anſerino, medulláque ceruina cōtexitur. Nec non Aegypta ſine rubigine ad vteri vlcera mirificé cōducit. Noma verò vbi fuerit cum inflammatione quidem panis tepida maceratus, & tritus, ex hydromelite, oleò, althæa, fœnogræco, palmularúmque dactylis pinguibus cataplaſmatis modo illiniendus eſt.

EMPLASTRA.

Aegineta Expurgato vlcere foris epigaſtrio atque coxendicibus emplaſtrū nullam cicatricem inducens imponendum. Quemadmodum enim cataplaſmatum, ita & emplaſtrorum

potentia per abditos & obſcuros transfertur meatus.

VENAE SECTIO.

In vlcerum locellorum principio mittatur ſanguis ex vena axillari, perendie autem ex ſaphena, iudicio oculati medici. Arab.

NVTRICATVS.

Alimenti porrò perexiguum miniſtrato, expurgato verò iam vlcere, lauare crebrius, alere item, & vinum præbere, quo incarnatio fiat, ocyùs expedit. Aegineta

PRAEDICTIONES.

Quanto altius in locellis inſiderit vlcus, præſertim ſi vteri ſubſtantiæ hæreat, tanto exitialius. Si id quod ex vlcere profluit ſpiſſum eſt, bono eſt, maximè ſi tunc leuetur æger.

Virus,& ſuccorum crudorum redundans fluxus, ſordidi vlceris ac putridi indicio eſt. Facilius curatur in puellis, & ætate florentibus, quàm in ſenio confectis. Si huiuſmodi vlcus probè curatum non fuerit, vt plurimum, in aquas cutem ſubeuntes deſinit.

ABSCESSVS VTERI pituitoſus, οἴδημα, œdema.

CAVSAE.

Aegræ victus fuit pituitoſus, puta, heſitauit fructus recentes, piſcéſque, & reliquos cibos pituitam gignentes. &c.

NOTAE.

Tumet epigaſtrium cum ponderoſitate & pauco dolore, temperies

corporis pituitoſa eſt, cum oſcitatione aſſidua & pandiculatione, anni temperies & victus pituitoſus, ætas item. &c. accidentium remiſſio.

CVRANDI RATIO.

Victus eſto qui pituitam extermi-net, & arceat. Potiones & pharmaca exhibeantur, quæ pituitam profligandi vim habeant. Non vtaris repellentibus neque refrigerantibus, quoniam ex ipſis ſcleroſus redderetur abſceſſus: ſed digerentibus incidentibúſque, & euacuãtibus pituitã, craſſóſque ſuccos. Emplaſtra calida cõcinentur ex diſſoluẽtibus & concoquentibus, diſiicientibúſque.

INIICIENDA CVM metranchyto.

Immitte decoctum ſertulæ campa-

næ, chamæmeli, ſabinæ, origani, artemiſiæ, fœnigræci, ſeminis lini, cui immiſce axungiam gallinæ, anatis & coturnicis, oleúmque lilinum & nardinum, & iniice.

In primis, hoc eſt in morbi aggreſſu. Acci. Lycii, thuris, aloës, cyperi, acaciæ, croci ammoniaci. an. ℥. ſ. quæ omnia braſſicæ ſucco diluta cũ pauco aceto iniice.

Si abſceſſus reſoluendus ſit, in vigore & inclinatione ſequẽtia iniice.

Aluminis, ſulphuris, myrrhæ, ſalis. an. ʒ. ſ. roſacei. ℥. 3. pauco aceto excepta iniice. Si abſceſſus maturus ſit, neque diſrumpatur, ſeminis lini, & ficuum decocto macera ſimum columbinum & fermẽtum, & iniice.

EMPLASTRA.

Radices lilii, cepas aſſas, limacias,

fermentum & ſemen lini piſtello tunde, & axungia butyróque confice emplaſtrum, quod epigaſtrio imponatur.

Si in oſculo aut colliculo fuerit talis abſceſſus, manu ſecetur. Rupto abſceſſu detergẽtibus prædictis vtere, quibus addes nonnihil ſucci apii. Demum (vt diximus) ſarcotica admouere debes.

SCIRRHVS ET SCLEroma vteri.

Scirrhus durities eſt vix ſentiens. Scirrhũ nominamus tumorem durum, qui ſine dolore eſt, non tamen omnino ſine ſenſu. Vel, Scirrhus exquiſitus eſt tumor præter naturam, ſenſu priuatus durúſque, nõ exquiſitus verò non omnino inſenſibilis eſt, difficulter tamen omnino

Gal. lib. 2 de morbis curandis.
Gal. lib. 14. de morb. curandis.
Gal. lib 2 artis curatiuæ ad glauconem.

ſentitur. Vel, Scirrhus tumor corporis cum duritie & grauitate, & mouendi difficultate cum inſenſibilitate.

Gal. lib. defi.

CAVSAE SCIRRHI.

Fit autem ex humore lento & craſſo ſcirrhus inſolubiliter induratis partibus infixo: interdum itaque ſtatim à principio congregatur paulatim & augetur, crebriùs verò medicorum imperitia paratur, quum vehementer Eryſipelata & inflammationes aſtringunt, & infrigidant. Si quis igitur medicamenta vehementer diſſolutiua induratis corporibus adhibuerit, quæ manifeſtam faciant ſcirrhi diminutionem, breui tempore non ſperauerit perfectā curationem.

Gal. art. curati. ad glauc. lib 2.

Aegineta

Obdureſcit vterus, quandoq; ſanè de repente nulla perſpicua occa-

ſione, plerumque verò ex inflammatione quæ præceſſit, & ſoluta nō eſt, neque diſſipata, neque in abſceſſum permutata.

SCLEROMA conforme eſt ſcirrho, circa vuluæ ceruicem magna ex parte conſiſtens, tumorem quidem habens eodē pacto, ſed minùs durum, cum dolore mediocri. Aegineta

NOTAE.

Comitatur autem hæc declinatio ad contraria & oppoſita, tumor ad magnitudinem morbi fortiter, contrarius cum grauedine, & difficili motu, non crurum modo, ſed vniuerſi corporis, deſidiáque ad exequenda opera. Accidit enim non rectè tractatis, malus corporis habitus aquoſus. Aegineta

VENAE SECTIO.

Principio igitur in huiuſmodi cu- Aegineta

ratione ſanguis ſecta vena auferendus eſt.

HVMORIS NOXII ſubductio.

Aegineta Eligenda purgatio cum Archigenis hiera, ſi verò corpori robur nō deſit, etiā helleboriſmus probatur.

CATAPLASMATA, MAlagmata & emplaſtra.

Si quis medicamenta vehementer diſſolutiua induratis corporibus adhibuerit, quæ manifeſtam faciant ſcirrhi diminutionem, breui tempore non ſperauerit perfectam curationem. Nam verè ignora quòd reſiduū paſſionis hoc curationis modo incurabile redditur, tenuiori enim ex eo diſſoluto humore, reſiduum exſiccatū lapidis duritiem aſſequi-

tur. Non igitur curandæ ſunt partes induratæ medicamento immodicè ſiccante, ſed cum eo quod calorem habeat tepidum, humiditatem verò, nec multam, nec omnino minimam. Quod enim ſuperfluum humorem habet, nihil omnino diſſoluit: quod verò minimum, pluſquàm oportet exſiccat. Oportet autem induratũ corpus à medicamẽto quod auxilio futurum ſit, ſimile quid pati his quæ ſub ſole funduntur. Vocantur autem mollificantia huiuſmodi medicamenta, de quibus amplius diximus in quinto tractatu libri, qui de ſimplicium medicamentorum viribus inſcribitur. Exempla quoq; (vt dictum eſt) ex ſimplicibus ſunt omnes medullæ atq; adipes, ex medullis primas partes obtinet ceruina, deinde vitulina, ex adipibus au-

tem adeps anſeris in volucrum genere, leonis verò in pedeſtrium cæteris præſtat: at vero qui ex gallina ſumitur, anſerinum, & qui ex pardo, leoninum ſequitur, ac deinde vrſinum atque taurinum: at qui ex capris accipitur & craſſior & ſiccior prædictis eſt, idq; magis ſi ab hirco accipiatur, Hæc Galenus in. 2. lib. artis curatiuæ ad glauconem. Vide ibi hiſtoriam curæ Cercilii pueri.

Cataplaſmata ex ficubus aridis, hyſſopo, nitro & abſinthio, Malagmatha nempè polyarchion, & diaſpermaton & diadaphnidon. Aegineta

Ceratum quod ſequitur epigaſtrio, aut loco tumenti, modo non adſit cancer, immponatur.

Acci. maceratum ficuum immaturarum coctarum ℥. 1. ß. adipis *ſuillæ*,

æſopi vdi.an.℥.1.picis naualis, ceræ luteæ.an.ʒ.10.olei liliacei.℥.ſ.diachylon.℥.2 liquantur ſimul, quibus adde rad.iridis friatæ.ʒ.tres, cinerum corticis ſalicis. ʒ.2.concinna cerotum,quod extenſum panno bombicino, aut corio imponatur.

VNGVENTA.

Locus durus hoc iumgatur vnguine. Acci.olei chamæmelini. ℥. tres, olei ſpicati.℥.1.ſ.medullæ crurium vituli.℥.1.ceræ quãtum ſit ſatis, adde rad.iridis tuſæ.℥.1. Vel, ℞. Olei liliacei, olei ſambucini, adipis cuniculi & coturnicis, medullæ coxarum vaccæ & cerui,olei amygdal,dulcium,butyri.an.℥.1.cõficiatur vnguentum, quo internæ & externæ locellorum partes inunguntur.

CVCVRBITVLA.

Cucurbitula imponatur poſt purgationem cum ſcarificatione.

INSESSVS.

Aegineta Enchathiſmata facta ex elexatione ficuum iſchadum, artemiſiæ, pulegii & althææ vtilia ſunt.

Vel, Acci. chamæmeli, ſertulæ cãpanæ. an. m. I. ſ. althææ cum rad. m. 4. fœnigræci, ſeminis lini. an. lib. I. terantur & coquantur, decocto inſideat ægra.

CVM METRANCHYto immittenda.

Decoctum fœnigræci, ſeminis lini, cum oleo anethino & ſabucino, & chamæmelino & lilino, inii-

ce in locellos. Vel, Acci.olei liliacei, olei chamæmeli. an.℥.2.adipis anatis, medullæ cruris vituli aut cerui.℥.2.bdellii in vino liquati.ʒ.3. luteum oui aſſati, quibus adde poſcam quantum ſit ſatis, iniice.℥.6.tepidè. Vel, ℞. Thuris ammoniaci.an.ʒ.1.maſtiches, caſtorii, ſtactes, adipis anatis, olei chamæmelini.an.ʒ.2.gummi melle ſoluantur & poſcâ, & omnia liquata & tuſa iniiciantur.

PESSI.

Peſſuli componantur è reſina terebinthina, galbano, myrrha, iri, hyſſopo, dropace.

Peſſulus vim habens molliendi. Accipe ceræ ponticæ, vnguenti nardini.an.℥.3.irini, gleucini, cyprini, ſingulorum.℥.2.adipis agnini, & an-

ſerini, butyri, hyſſopi, medullæ ceruinæ, reſinæ terebinthine. an. ℥.3. confice peſſulos. Vel. ℞. polii.℥ 2. myrrhæ.ʒ.4. cum vino mendeſio conterens, irinóque immergens ad ſubiiciendum exhibe. Aegineta

Vel, Ceræ tyrrhenæ, adipis vitulini, reſinæ terebinthinæ, medullæ ceruinæ, mellis attici, olei veteris, æquis portionibus cum ſyncritico. Sequens peſſus vtilis eſt & ad tumores. ℞. Vuæ paſſæ candidæ demptis acinis.℥.3. foliorum rutæ viridis.℥.2. aquæ marinæ.℥.1.ß. cymini. ℥.4. mellis quamtum ſatis eſt, illiniens autem peſſum immerge oleo cyprino, atque ſubiice.

Cæterum aureus peſſulus atque libanius, necnon enneapharmacum accommodata ſunt huic effectioni: verum peculiarius, qui è calce fit

citianus.

CANCER VTERI.

Ex canceribus que in mulierum locellis oboriuntur, partim quidem cum exulceratione, partim verò ſine vlcere proueniunt. Aegineta

CAVSAE.

Ab atra bile oritur cancer. Etiam ex ſcirrho gignitur. Gal. lib. de morborũ differentii.

NOTAE.

Quocirca quæ citra exulcerationem emergunt, in his vtique tumor, circa hyſteræ oſtium durus, varius, tumens, colore feculentus, rubicumduluſque deprehenditur, interdum verò etiam ſubliuidus & pergraui dolore tentantur ſecundum inguina, quæ græci bubonas appellant, & epigaſtrium, ſumenque & lumbos: ſtomachantur- Aegineta

que & exacerbātur manuum attre-ctationibus,& vario magis medica-mento. At ſi cum vlcere cancer eſt, præter dolores & duritias, tumoréſque, exeſa ac aſpera ſpeculantur vlcera, magna quidem ex parte ſordida,ponderoſa & albicantia:quòd ſi labores humore concreto turgidos habeant, & quæ oculis vſurpantur, pura, feculenta, lurida, rubentia & cruenta apparent, continuè inde ichor tenuis, aquoſus, ater,aut pus tetri graueolētiſque odoris excernitur:nonnumquam verò etiam ſanguis profluit, cæteráque indicia quæ in ſermone de vtero inflammato enumerata ſunt.

PRAEDICTIONES.

Hic ſanè morbus immedicabilis

Aegineta eſt, ceu alibi ipſus quoque aſſerit Hippocrates.

Cancros occultos omnes melius eſt nõ curare: curati enim citò pereunt, non curati verò longius perdurant. Galenus in gloſſemate inquit: Occultos cancros dixit, vel eos qui ſunt ſine vlceratione, vel abſconditos, hoc eſt, non apparentes, quod rurſus idem ſignificat ac ſi diceretur, qui in profundo corporis ſunt. Sed & curare duplex eſt. 6, aph. 36

Vnum quidem omnia agere, vt particula patiens ad ſalutem perducatur. Alterum autem eam adhibere prouidentiam quæ paſſioni congruat, hoc eſt ipſam mollire ac mitiorem facere, & tum præcipuè, quũ adeſt exulceratio.

Tunc enim eſt neceſſarium, vt ſi non aliud agamus, ſaltem ſaniem abluamus, humido aliquo vtentes, non quocunque, ſed vel per expe-

rientiam, vel per indicationem inuento, quod neque putrefacere, neque irritare partem patiētem, ſit natura aptum. Ab hac igitur curatione, neque abſiſtere conuenit, neque illi qui ſunt ſine vlceratione cancri indigent ea: aliam verò que fit per ſectionem, vel vſtionem (quæ ſola ſunt remedia cancrorum) conſulit vt in cancris occultis non adhibeamus. Quòd igitur illi qui ſunt in partibus penitioribus talia remedia non deſiderant, etiam expetientia docet. Equidem ſcio omnes qui huiuſmodi cancros curare tentarunt, magis illos irritaſſe, & breui homines interemiſſe. Nam & qui cancrum in palato conſtitutum, & in ſede, & in ſinu abſcondito muliebri, vel vſſerunt, vel ſecuerunt, non potuerūt vlcera ad cicatricem

perducere, & homines in cura afflictos ac maceratos vſque ad mortem colliquarunt, quæ ſi nullam curationem adhibuiſſent, longiori tẽporæ vitam cum minori moleſtia tranſegiſſent. Tales igitur cancros nullomodo curare tentemus. Ex eis verò qui in ſumma parte corporis hærent, illos tantummodo quos poſſumus vná cum radicibus ipſis, vt quiſpiam dixerit, reſecare.

Neque enim malum eſt, veluti radices quaſdam cancri, nominare eas quæ plenæ ſunt ſanguine melancholico venas, & vſque ad loca circunſtantia diſtenduntur.

Multi enim magnæ autoritatis Medici, neque hos manus opera curari permittunt, ſed illos tantum qui exulcerati, ſimúlque laborantes moleſtant, adeo vt ipſi vltro ma-

nu curari deſiderent, & ſimul ſunt in talibus, partibus ſiti, quas poſſumus vnà cum radicibus reſecare & exurere. Quidam neque hos amoliri permittunt, ſed omnino abſiſtendum conſuluit à remediis potentibus in omni natura cancri. Quòd verò Hippocrates nunquam conſuluiſſet curare potenter cancros in partibus corporis penitioribus conditos, ex ipſa paſſionis natura licet coniectari, ſed & eos qui in ſumma parte corporis hærēt abſque vlcere incertum eſt, quãtum ex verbis aphoriſmi coniici poteſt.

Ipſum ſcripſerunt Artemidori & Dioſcoridis ſectatores, vſque ad ea verba: Non curare melius eſt.

VICTVS.

Alimenta porrò ritè benéque diſpoſita, & inculpati ſucci, ſunt exhibenda: verbi cauſa, pauciſſimum aquoſum, fugientes acriores cibos omnes, & cibi ſatietatem, promptiſſimè namque ipſis cibaria corrumpuntur. Quæ item bilem atram gignunt fugienda ſunt. Potiones purgationéſque propinentur, quibus atra bilis profligari arceríque poſſit. Smaragdus, ſaphyrúſque ſi potentur iuuabunt. Gamari ſi heſitantur proderunt. Aegineta

SANGVINIS MISSIO è vena.

Vtile erit venam humeralem aut ſaluatellam incidere.

ENCATHISMA.

Placandus eſt ipſarum mulierum Aegineta

dolor inſeſſibus quidem ex fœnogræco maluáque paratis, atque id genus cataplaſmatis.]

POTVS.

Theriaca ex vino albo potui detur, Paſtilli item ex viperis.

CATAPLASMATA ET cerata.

Aegineta Cæterum valde conſolantur in exacerbationibus, malua, aut althæa in mulſo ſubacta, colliquatáque cũ pauco roſaceo, & inſtar cataplaſmatis adglutinata: nec non compõi ex ficubus aridis, & ſertulis campanis, ruta, thure, napíque herba accuratè cum oleo contuſa. Lenit item cataplaſma ex palmularũ dactylis in paſſo decoctis, adiectis ouorum putaminibus, atque farina, aut ex papauere cum coriano, aut ſeminali, aut ſereos. Hæc quidem in ipſo: crucia-

tus tempore. Poſt hæc verò abſtergatur cerotâ ex roſaceo, aut myrtino, aut ænanthino, aut melino cum palmulis in paſſo elixis. Peculiariter verò hinc negotio quadrat cataplaſma ex fece officinarum fabriliũ, que aſſata leuigatur, cerotâque roſacea excipitur, tantiſperdum craſſitudinem emplaſtro ideoneam induat. Hæc quidem extrinſecus adhibentur.

VNGVENTA.

℞. ſucci granorum ſolani veſſicarii (quod allzelzenge vocant). ℥.4. olei roſacei. ℥. 8. ceræ citrinæ. ℥. 6. liquentur vna in mortario plumbeo addẽdo friamento ſequentiũ pharmacorum. ℞. ceruſſæ lotæ. ℥. 2. plumbi vſti & loti, tuthiæ præparatæ. an. ℥. 1. ſ. thur. ℥. ſ. æris vſti, ãtimonii, balauſt. rad. chelidonii, ſágui. drac. cadmiæ,

argenti, pulueris vermium terreſtrium, an. ℥. 2. ita tondẽtur in mortario quoad vnguinis ſpiſſitudinem induerint, quo inunge cancri locum internum. Vel, ℞. lithargyri & ceruſſæ partes æquas roſaceo in mortario tam diu tonde quoad vnguẽti formam ſuſceperit, quibus inunge partes cancri proximas, aut ipſummet cancrum. Ex dictis vnguentis potes conficere iniectiones, quas per metranchytum iniicies.

Ex lithargyro, oleo roſaceo & aceto confice vnguentum, pro cancro vlcerato.

INTRINSECVS PER metranchytum adhibenda.

Aegineta Interius verò mitigat locos oleum: Vbi autem exulcerati redduntur, lac quoque muliebre infuſum, tepidúſque plantaginis cremor. Si

ſanguine conſpergantur, ſuccus ſeminalis herbæ cũ pauco thure, com mulcet. Omnium verò efficaciſſimè operatur, & aduerſus etiam ſedis affectiones illud, quod Accipit ſpumæ argenti italice lotæ.℥.6. thuris maſculi hyſſopi, adipis porcelli nouitii, butyri recentis, ceræ thyrranicæ, ſin gulorum.℥.2.roſacei.℥.4.ſpumam ar genti contritã, in cremore ſereos liquefactis reliquis iniice

Vt non vlceretur cancer, & ſi vlceratus fuerit, ne vicinas depaſcatur partes. ℞ ſucci ſolani purioris limpidioriſque, aut ipſius liquoris ſtillatitii.℥.6.tuthiæ præparatæ, plumbi vſti, an.ʒ.1. caphuræ. ℈.1. moueãtur cum piſtello in mortario diutiſſimè, & iniiciatur in locellos.

Ad vlceratum cancrum exper-

tiſſimũ. ℞.Herbæ roberti, ſtomnii, ſcabioſæ, capuifolii, anethi oletu-li humani, æquas partes, vrantur, quorum cineris.ʒ.3.excipiantur.ʒ.6. liquoris ſtillatitii ſolani, & ducantur piſtello in mortario & iniiciantur,

Rhagades,

CONDILOMATA & hæmorrhoides vuluæ.

Circa fæminarum naturalium oſtiū, rimæ(quas græci ῥαγάδας vocant)proueniunt, aut ſciſſuræ.

Condylomata, tubercula ſunt ex inflammatione naſcentia. Vel, ſunt rimæ inueteratæ in callum tranſeuntes. Gal. lib. definiti. Aegineta

Hæmorrhois eſt eneruatio vaſorum quæ ſedem ambiunt, aut protegunt. Gal. lib. definit.

CAVSAE.

Rhagades quandoque ex labo- Aegineta

tioſo partu & violento proueniunt.

NOTAE

Aegineta Rhagades primùm quidem recentibus etiam dum ex puerperio doloribus delitеſcentes fallunt, poſtea verò paulatim ſenſu precipiuntur, nonnunquã manu etiam admota deprehenduntur, interdum verò & in congreſſu venereo, dum ex attritò polluuntur cruore, arguuntur. Præterea & ſinus indicantur ſtillicidio, rupturæ namque in corona oſtii ſpeculantur. Hemorrhoides

Aegineta præterea in mulierum naturalium oſtiò ſiue ceruice exurgunt: quæ quidem partibus dioptriſmo tentatis, ex eo deprehenduntur, quia in paroxyſmis quidem ſanguinolentum, ſubrubrum, dolorificum quiddam eximiè apparet. In relaxationibus

verò fluxus dolore vacans ſubliuidus & ſtranguloſus.

PESSI ET EPITHEmata.

In rhagadis ſanò chirurgia, & erodendi mordẽdique virtute prædita medicamina abhorrẽda: mitioribus verò & ſimplicibus epithematis atque peſſis vtendũ, ſeraccõmodatum porrò habetur eiſdem ſciſſionibus tetrapharmacũ diſſolutum, quòd ſi calloſſis labris fuerint rimæ, compoſitione ex charta, cũ roſaceo vtẽdum. Quum autem vehementiam eius laborans non tollerat, irim illyricam reſina terebinthina excipiens imponito. Vlcuſculis verò pereuntibus euanefcentibúſque, magno cum emolumento adhibetur medicamentum è cadmia, aut eorum Aegineta

aliquid, quod ad ſedis affectus placandos & perſanandos eſt compoſitum, & ob id hedicum appellatum cuiuſmodi eſt ea, quæ ex ſpuma argenti contexitur confectio.

Aegineta Poſtquam autem eiuſmodi diuiſiones inueteratæ in callum (quem condylomata dicunt) tranſeunt, con ſimilibus atque eiuſdem planè facultatis medicaminibus vti expedit. Callus emollientibus quidem diſcutiendus, & in cicatricem redigenda ſunt condylomata.

Aegeneta Hemorrhoidibus quibus igitur opus eſt, ſiquidem fieri poteſt, in remiſſione exectione vtitor, Mydio apprehendens: ſin verò minus, cum medicamentis ipſas conſtringito: nunc quidem aridis malicoriis, adiecta galla, aut quopiam eiuſmodi applicatis: nunc verò his que in ſan

guinis vteri profluuio poſita ſunt adhibitis, quæque diarrhis, & ſangui nis fluxum patientibus congruunt deprehenſis continua vuluæ ex interuallis cruentatione: neque id quidem in menſtrui expurgationis tẽpore ſolum, ſed aliâs etiam iugiter.

MVLIEBRIVM CLAVſura locorum, φιμονφιμον.

Fit anguſta quædam interdum circa muliebrium locorum os præcluſio, quam appellant. Aegineta

CAVSAE.

Id fit aut propter exulcerationem quæ præceſſit, aut duratam inflammationem. Aegineta

INSESSVS, ET CAtaplaſmata.

Medendum igitur eſt encathiſ- Aegineta

matis mollificãtibus, quæ conſtituuntur ex hydræleo & fœnigræci elixatione. Cataplaſmata conſimiliter ſunt applicanda.

PESSI.

Aegineta Peſſi item qui emolliendi vim habent adhibendi. Diſcutit prætere a eiuſmodi nexum etiam peſſulus ex hyſſopo, mintro, reſináque terebinthina contextus, ſi nihil aliud quàm clauſura oſtii vuluæ coarctetur.

SVFFITVS

Aegineta Quòd ſi inueterauerit id malum, ſuffimẽtis vaporibúſque aromatum vtendum.

FOTVS ET LOTIOnes.

Aeginetà Conniuentes porrò & clauſas mulierum vuluas aperire conuenit, fragrãtibus lauando & fouendo cõ-

fectionibus ex malua & ſemine lini, fœnigræci, & oleo, interdum etiã melle. Vehementioribus item artemiſia, videlicet, monyza & nepita, & pulegio, & anthemide (quam chamomilam vulgò vocant) ad hæc reſina quoque terebinthina, nitro, cucumere ſylueſtri, Elaterio, caſſia, horopiſſa.

HIATVS OSTII vteri.

Quibus oſtium vteri hiat, his diæta quidem, & fotus, & medicamenta aridiora, & conſtringentia, cytini malorum punicorum, & rotundus iuncus odoratus, & rubi radices, & myrtha, & breuiter quæcumque in humidiore vulua expediunt, accommodatiſſima cenſentur. Ad vuluã adſtringendam. ℞. rad. ſymphiti,

aluminis, balauſt, myrrhæ, libā, mā ſtiches, colophoniæ, glebæ armenia cæ galbulorum cypreſſi, cornu cerui. vſti. an. quantum volueris, in pollinem tenuiſſimum friato, potui detur ex vino adſtringente. ℨ. 2. ex reliquo decocto aſtringente miſto calidè foueātur locelli. Vel, ex dictorum decocto fiat epithema.

Vel ſi mauis lana aut coto excipere confice peſſos, qui ad cubile indantur. Foueantur etiam locelli decocto ex vino & aceto maſtiches, lachrimi arabici, pilularum cypreſſi, gallarum, aluminis ſaccharini. an. ℥. 2. Vel confice peſſos aut ſuffitus. ℞ Aluminis myrrhæ, agallochi, pilorum leporis tenuiſſime incinſorum, rutæ, baccarum lauri, doronici, pilularum cypreſſa. an. ℥. ſ. ſtyracis ℨ. 2. ambaris. ℨ. 1. moſchi. ℈. ſ. friato, &

oleo myrtino excipe in peſos vel frangito & cum infundibulo vterus ſuffiatur.

CONTORTIONES perverſioneſque vuluarum.

Fometationibus, quas pyrias dicunt dirigito & corrigito, & quæ vim habent emolliendi cathetis.

STERILITAS.

Cauſæ.

Cauſa ſterilitatis duplex, vna à viro, altera, à fæmina prodit. Ab hac, vel propter humiditatem nimiam, aut pinguedinem vuluæ: A mari autem quando ipſe eſt ſpado factus & teſticulis caret, vel alio quouis pacto ægritudine detentus. Gal. lib. defi.

Quæcunque frigidos & ſpiſſos Hippo. 5. aph. 63.

vteros habent non concipiunt. Et quæcumque præhumidos vteros habent, non concipiunt: extinguitur enim in eis genitura. Et quæcumque ſiccos magis & adurentes: nam ex defectu alimenti corrumpitur ſemen. Quecumque verò ex vtriſque mediam habent temperaturam, hæ fæcundæ ſunt.

Bene temperati vteri ad conceptionē ſunt idonei, malè autem temperati, ſi parū à bonitate recedunt, difficulter concipiunt: Si verò nimium, mulieres ſteriles fiunt, ita quòd ſimul datur intelligi vnde viri ſint ſteriles, ſed hoc multos latet. Qui verò ea quæ dicta ſunt diligentiùs conſiderat, primū quidem ſciet quā ob cauſam, & quidam viri omnino ſteriles ſunt. Secūdo loco poſt hoc de viris quidem, ac mulieribus

bonam habentibus temperaturam, quòd ſemper generabunt, etiam ſi cum malam habentibus coëant. De habentibus autem malam temperaturam, quòd cum ſolis his qui contrariam habent coëuntes, gignent. Priùs autem dicetur de mulieribus ſterilibus, quarum vterus ſtatim ab initio eſt malè temperatus, exuperante ſcilicet vel vna duarum qualitatum, vel duabus, quẽadmodum in cõmentariis de temperaturis determinauimus. Vbi igitur frigiditas immodica exuberat, adeò quòd vterus ſpiſſior efficiatur, anguſta quidem ſunt ſupramodũ ora vaſorum quæ ad ipſum pertingunt, mulieres verò ſteriles, quum ſecũdæ non poſſint adnaſci ad ora vaſorum, neque ſi hoc fiat aliquando poſſit bene nutriri conceptus: vel enim nullo mo-

do fiunt hiſce mulieribus purgatio-nes, vel omnino paucæ, & hæ ipſæ vitioſæ, ſolo tenuiore atq; aquoſio re ſanguine perlabente. Sed & hæc quoque ora facile obſtruuntur, & propter natiuam anguſtiam, & quoniam magna ex parte hæ mulieres humorem aggregant pituitoſum, ſiquidē & corpus totum vt plurimū eſt vteris ſimile. Contingit & maris ſemen in talibus vteris refrigerari, niſi ſit natura calidiſſimum. De prima itaque frigida tēperatura Hippocrates fecit mentionem, inquiēs. Quæcumque frigidos & ſpiſſos vteros habent; Non per iouem volens ſimul coniungere in ipſis cum frigiditate denſitatem, veluti ſi ſuccitatem aut humiditatem addidiſſet. Harum enim neutra ſemper conſequitur frigiditatem, & præterea ipſi,

modo vna, modo altera adiungitur. Denſitas verò ex neceſſitate valde frigidos vteros comitatur, ob quam cauſá poſſunt cõcipere, vt diximus, quare ita ſermonem totum huius aphoriſmi audiemus. Quæcũque frigidos vteros habent non concipiẽt, propter ſubſtãtiæ ipſorum ſpiſſitudinem: Cur verò ſpiſſitudo aduerſetur conceptioni, dicere prætermiſit, vt nobis potentibus intelligere, Et quæcumque vteros nimis humidos habent non concipient: extinguitur enim genitura, quemadmodum in terra paluſtri cerealia ſemina: Et quæcumque ſiccos ſiue aduràntes habent vteros, propter defectum alimenti non concipient: nan in ſiccis vteris tale quid accidit, quale vbi aut harenæ, aut argilloſæ terræ, aut petroſæ mandantur ſemi-

na. In habentibus autem immodicã caliditatem, quale vbi valde calidæ terræ ſemina committũtur, quemadmodum in æſtibus ſub cane contingit, ſic quidem quatuor qualitatum Hippocrates meminit ſingularum ſeorſum facultatem exponens, vt ſi quando inuicem miſceantur manifeſta ſit earum commiſtio. Poſt hæc autem inquit: Quæcumque verò ex vtriſque modicè temperatæ ſunt, fœcunditatem habent, ex vtriſque autẽ non qualitatibus ſcilicet (ſunt enim quatuor) ſed quæ ſunt ſecũdum ipſas oppoſitionibus. Vna quidem eſt bona temperatura miſtis modicè inuicem calido ac frigido, Altera verò humido ac ſicco: & fieri poteſt, vt ſit aliquis vterus ſecundum vnam quidem oppoſitionem bene temperatus, ſecundum

alteram malè. Sed ne mulier concipiat,poteſt altera efficere temperatura . [Mulierem verò eſſe fœcundam ſine ambabus bonis temperaturis eſt impoſſibile. Hippocrates quidem, ſicuti totum ſermonem anteriorem de muliebribus ſcripſit, ſic & nuper dictum de his quas habēt vteri temperaturis , non tamen etiam addidit de viris ſermonem, vel quia promptum nobis ſit ex his quæ dicta ſunt, eaſdem intemperaturas ad ſemen transferre , vel quia diſtulit ad ſequentia , ſed poſtea oblitus eſt. Licet nobis ad viros tranſcendentibus dicere,quòd prop ter temperaturæ frigiditatem non bene ſemen cōcoquitur,atque,ideo ſi mediocris quidem ſit intēperatura,in ipſo indiget vtero calido ſufficiēter.Si verò immodica ſit,eſt om-

nino ſterile, vel propter humiditatem, rurſus neque concoquitur, & hoc etiam indiget ſi modica ſit intemperatura, vtero calidiori, ac ſicciori: ſi verò immodica ſterile eſt, eodem modo & propter excedentem calorem ſemen fit toſto ſimile. Ob ſiccitatem verò vbi primum excidit neque extendi poteſt, quod maximè ſit neceſſarium ſi mulier debeat concipere. Oſtenſum *eſt enim* in ſermone de ſemine quòd niſi per vteri capacitatem parte plurima ſemen extendatur, mulierem non concipere

Leonarthus. Fuchſ. Sterilitas aut viri, aut mulieris ratione accidit. A viro eſt, quum ſemen eius vel feruidum & veluti torrefactum, vel frigidum, tenue, aquoſum, languidum, quale decrepitorum eſt, vel craſſius quàm oportet,

emittitur: vel quòd viri ſemiſpadones ſint, penémque breuiſſimum habeant, vt in vuluæ receſſum ſemen iaculari nequeant. Quod etiam interdum nimia obæſitate contingit, obæſi enim tam ventricoſi euadunt, vt ſemen ad profundiores vteri partes iaculari non poſſint. Mulier verò ſua ipſius ratione non concipit, quòd vterum habeat vel calidũ & igneum, vel frigidum & humidum, vel ſquallentem & aridum. Hippoc. quæcumque frig. &c. Cæterum craſſæ admodũ & obæſæ haud concipiunt. Hipp. Quæcumque præter naturam non concipiunt vtero, iis omentum os vteri comprimit, & priuſquã extenuentur non concipiunt. Graciles denique & macilẽtæ non concipiunt, aut ſi cõcipiunt, abortiunt, eodem Hipp. teſte. Quæ- 5. Aph. 46.

cumque præter naturam tenues exi
5.Aph. 44. ſtentes vtero gerunt, abortiunt pri-
uſquã craſſeſcant. Quædam etiam
non cõcipiũt, eo quòd vterus earũ
debilis eſt, vel anguſtus, vel breuis,
aut quòd vaſa eius obſtructa clau-
ſáque ſint, aut cicatricis ſuperuentu
excœcata, aut que vteri ceruix in o-
bliquũ ducatur, aut quòd os eius vel
nimis anguſtũ vel nimis amplũ ſit.

Cauſæ internæ ſterilitatis fiunt, aut teſtium vitio, aut colis, aut alicu ius membri organici, vt oris ventri- culi, renum iocinoris. &c. Teſtium vitio fit, quum peculiari eorum calo re ſemen vritur, vel ita in teſtibus concretũ eſt, quòd ineptum prorſus generationi redditur. Teſtium item abſceſſus, vel ſimile quippiam ſteri- litatem gignit, vlcus etiam factum in calculi renum aut veſicæ extra-

ctione, colis item longitudo, aut breuitas, foraminis obliquitas, penis mollities, cõuulrióve aut vlcus. &c. Venarum poſt aures inciſio. Aetas etiam ſterilitatis eſt cauſa: nam (authore Ariſtotele lib. 4. de partibus animalium) viri poſt. 7. annos nullum genitale ſemen generationi aptum emittunt: Mulieres poſt quinquageſimum annum ſteriles omnino ſunt, quanquam & viris & mulieribus (vt vidimus) aliquando contrarium accidat. Hermaphroditæ non vtero gerentes efficiuntur.

Cauſæ externæ viris mulieribúſque communes ſunt. Aër pluſquam par ſit aut calidus aut frigidus, exercitium, quies, ſomnus, vigilia, animi accidentia, mœror, gaudium, coitus ſuperſtuus, innanitio, repletio, aquæ frigidæ potus non conſuetus, frigi-

dorum aut calidorum vſus nimius, ebrietas.

Quædam peculiari temperatura ſterilitatem cauſant, aut geſtata, aut ore ſumpta, verbi cauſa, Caphura, ſquama ferri, vermes noctu lucentes. Teſtium item illinitiones ex validè refrigerantibus, vti hyoſcyamo, opio. &c. Alicuius etiam anus aut præſtigiatricis ſorte. Amore coniugum vehementiſſimo ſæpenumero impeditur conceptio.

NOTAE.

Signa quibus diuerſitas cauſarũ diſcernitur, hæc ſunt.

Fuchſ. Calidius ſiquidem tẽperamentum viri facilè deprehẽditur ex pilorum copia, potiſſimum verò nigrorũ in partibus genitalibus, & omnibus quæ circũſtãt, ſuprà quidem vſque

ad media fœmora. Petulca etiam eſt hæc temperatura, & ad libidinē prona: ſtatin verò ſatiatur. Vteri caliditas ex reliqui corporis caliditate cognoſcitur, quódque pauca menſtrua, & cum dolore deferuntur, vt genitalia interdum mulieris exulcerentur, ſed & quæ educuntur, nigriora ſunt. Hanc etiam temperaturam inſignis ſalacitas, & totius corporis ſiccitas ſequitur. Tactu calor deprehēditur, & in ſeminis emiſſione, calidū ſentit mulier. Teſtium temperatura calida coitum ſummè deſiderat, futuere incipit ab adoleſcētia, vel ſaltem venere ſtimulatur. Fuchſius Ex Aegi.

Frigidius tēperamētū mōſtrāt partes circūpoſitæ teſtibus glabræ. Neque etiam hoc temperamēto prædi- ti ad libidinem proni ſunt. Viri fri-

Arab. giditatem arguunt, ſemen genitale frigidum ſentitur, tardéque exit pauca cum voluptate, nulla futuitionis appetentia, in mulierum cætu rubore ſuffũditur, arteriæ motus tardus, lotium colore remiſſum, coles vix tumet aut erigitur.

Aeginota Frigidiores igitur vteros propriè arguit menſium retentio, victus ratio gelidioris potentiæ, & craſſi ſucci, quoniam ſtuporem inducit cum circa ſumen ſeu pectinem, tũ lumbos, tum etiam crura. At quædam ſunt ad ſummum perfrigeratæ, neque in venerem admodum proclines feruntur, neque appetunt.

Fuchſ. Humiditatis verò vitio fœcunditatẽ fruſtrari indicat, ſi in coitu humore admodũ perfundãtur, & ſi iis fuerint

Arab. tenuia copioſaque menſtrua,

pili molles, venus ſopita, quæ ſi con
ceperint in incremento fœtus abor-
ſum patiuntur.

Siccitas vteri cõtrariis planè depre
henditur notis, paucus etenim mẽ-
ſium fluxus, os ſiccum, labra ſciſſa,
coitum appetunt vti ſicca terra ro-
rẽ, facilè iraſcitur, corpore tenuis eſt
in actu venereo ferè nihil ſeminis
emittit.

Fœminis ſatiſfacere non poſ-
ſunt viri, qui natura timidi actus
exercẽt muliebres, vocéque fœmi-
nas referunt, pudenda pilis nudata
ſunt, barba exiles pauciſſimóſque
alit pilos, huiuſmodi quum gelidam
teſtium habeant temperaturam nũ-
quam generationi inſeruient. Is etiã
ſterilis cenſendus eſt qui futuit cum
pluribus mulieribus aut puellis,

nullus tamen ex eorum ſutuitione ortus eſt fœtus, Mulier item ſterilis dicenda eſt, cuius craſſa vox eſt, pilique multi, & duri rigidique pubẽ obſepiunt, myſtacem mentúmque barba circũdat, quæ etiam plurimorum virorum amplexus experta eſt, nec vtero geſſit.

Locellorum vitio ſobole priuatur, ſi callus, aut carnis excreſcẽtia, aut tuberculum, aut acrochordon, aut pinguitudo nimia, aut reſolutio, aut cõuulſio, aut vlcus, aut aliquid id genus vtero inſideat.

Quibus os vteri hiat, aut clauditur plus quàm par ſit, aut meatus ſeminarii in obliquum tendunt (nam talia viſu tactúve deprehendes) ſteriles aut difficulter gignentes efficiũtu. Suppreſſione menſiũ ſi id mali acciderit, mulieris querimoniã noſ

ces. Si ſortilegio contigerit, cacodæmonũ famulis has remitte, vel quod ſanctius iuſtiúſque eſt christum inuoca ac precare nodum hunc vt ſoluat. Plato inquit hoc eſſe maximũ opus obſtetricum ſcire coniungere inuicẽ corpora apta ad cõceptionẽ, & ſimul poſſe diſcernere, qui viri ſint infœcũdi, & quæ mulieres ſteriles, immodicæ nã intẽperaturæ horũ ſunt cauſæ. Modicæ verò ſi ſunt, & cõtrariis cõiũgũtur, tũc cõcipiẽt mulieres: ſi verò ſimilibus, non concipient. Neque enim fieri poteſt, vt frigidum ſemen in vtero frigidiore ſit fertile, neque ſuccum in ſicciore, & aliorum vtrũque eodem modo, ſed indiget ſemẽ quidem frigidius, vtero tanto calidiore, quanto deficit ab optima tẽperatura, & humidius ſicciore, & in aliis eodẽ modo. Co-

Gal. in gloſſema te. 5. aph. 62.

Pronubarũ officium.

gnitio autem omnium immodicarũ vteri intemperaturarum eſt, quã paulò ãtea dixit Hippocrates in ſuffitu, qui per aromata fit, frigiditas enim ſpiſſitudinis ratione nõ permittit vſque ad os & nares ferri aromatum exhalationem: eodem modo & ſiccitas. Humiditas verò ſicuti ab ipſo dicta eſt extinguere geniturã, ſic & aromatũ qualitatẽ: reliqua eſt vehemens caliditas, ſiquidẽ ea ratione quod vincit aromatum facultatem, alterat atque corrumpit, ac propterea nõ permittit ipſa ſeruãtia ſui naturam ſyncerã circa os & nares referri. De hiſce autem naturis ex ſuffitu aromatũ ſufficiẽs cognitio præſtabitur ſi verò non poteſt hæc ſufficiẽter haberi, ex aliis indiciis nobis erit talis natura inueſtigãda, hoc ipſũ cognoſcẽtibus, quòd rara admo-

dum eſt huiuſcemodi temperatura in mulieribus. Siquidem fœmina eſt mare frigidior, vnde ob hoc ea quam facit Hippocrates ex aromatũ ſuffitu dignotio in ſterilibus mulieribus vtiliſſima eſt, vel quia omnis immodica intemperatura iſti ſubiicitur, vel quia rariſſimè vna ipſam ſubterfugit in mulieribus illis quæ tenues apparẽt, & nigræ & hirtæ, ita quod ex his ſignis percipitur earum immodica intemperatura ſine ſuffitu aromatum.

PRAEDICTIONES.

Neque craſſi pinguéſque progignendis pueris ſatis ſunt idonei, tũ quòd inepti ſunt pudendis, tũ quod eiuſmodi pauculũ genitalis ſeminis emittunt. Neque ſanè admodũ macilenti ſupráque modum extenuati, procreãdis liberis prouinciæ ſuffi-

ciũt. Quæcumque præter naturam
5.aph.46 craſſæ non concipiunt vtero, his omentũ os vteri comprimit, & prius quàm extenuentur, non concipiũt.
5.aph.59 Si mulier non cõcipit, ſcire autem velis, an conceptura ſit, pannis circum tectam deſubter ſuffias, & ſi odor videatur per corpus ire ad nares & os, ſcito quòd ipſa nõ ex ſe ipſa ſterilis eſt. Verbũ, ſuffias, materiã
Gallé in gloſſ. indicat quæ naturam habet, vt ſuffiri poſſit, thus videlicet & myrrham, & quæcumque alia talia que calidã habent temperaturã, & ſunt ſatis odorata.
5.aph.62 Quæcũque frigidos & ſpiſſos vteros habent non concipiunt, & quæcumque præhumidos vteros habent, non concipiũt, extinguitur enim in eis genitura. Et quæcũque ſiccos & magis adurentes, nã ex defectu alimẽti corrũpitur ſemẽ. Quæ

cũque verò ex vtriſque mediocrem habent tẽperaturã, hæ fœcũde ſunt.

Similiter autẽ & in maribus. Aut enim propter corporis raritatẽ ſpiritus extrà fertur, vt ſemen nõ trãſmittatur ad os, vel propter ſpiſſitudinẽ humor nõ exit foras, vel propter frigiditatem nõ cõcaleſcit, ita vt ad hunc colligatur locũ, vel propter caliditatem hoc idem accidit. Galenus in cõmẽtario dãnat hũc aphoriſmũ, aſſeritque nõ eſſe Hip. Quibus ſecundũ aures ſecantur venæ, coëũt quidẽ ac emittũt: ſed paulum quid & minimè fœcũdũ. Semẽ generationi aptũ ſit albũ, ſplẽdidũ, globoſum, florũ ſambuci modo odorũ, quod in aquã iniectũ, fundũ petat. 5.aph.63 Ari.3.li: & 7.de partibus animaliũ & 7.de generatione animal. Et Auic. 21.tertii.

Coti flocco in peſſũ excipe melle friamentũ ariſtolochiæ, & ad cubile immitte in locellis, ſi oris ſputũ dul

ceſcat fœcunda iudicatur, aliâs ſteri lis eſt. Mulieris lotio aſpergatur malua viridis, aut lactuca: pari modo fiat ex viri lotio, & cuius, malua ari da fuerit, hũc vel hãc ſterilẽ dicito. Vel, Vterque habeat vas furfure plenũ in quo nouẽ diebus ipſum fur fur vtriuſque lotio diluatur, & in cu ius vaſe vermes affuerint, ſterilem putato. Simile fit ex fabis aut hor-

Auic. deo. Mulier quæ vtero gerẽs ſæpe fit, minus ægrotat quàm ſterilis, cor pus tamen valen ius habet ſterilis vtero gerente, nec ita citò ſenio cõ-ficitur, quanquam innumeris obno xia vt plurimum, ſit morbis.

Si à menſium fluore madeant lo celli, ſemen iniectum tanquam per lubricum iter à locellis labitur.

VICTVS.

Sine itaque diſcrimine vtrique ſexui tam mari quàm fœminæ congruit, corpus vniuerſum in media & inculpata temperie conſeruare, & ſine omni exceſſu in ſymmetria laborum, ciborum, lauacrorum, atque reliquorum omnium. Hoc quippe maximum neutiquam deſpicere, vt præpinguem ſibi comparet habitudinem. Conferunt opis plurimum ita affectis cuncta quæ calefaciendi paululúmque inflandi vim obtinẽt. Aegineta

Vinum itaque calidæ naturæ cum modo, & ne quid nimis accipito. Et ex oleribus erucam & naſturtium ſylueſtre, quod Eryſimon græcè nominant, & herbam geminalem, & id genus alia. Ruta verò & nepita manibus pedibúſque quouis alio ſunt fugienda. Quum autem propter malos humores & cacochymiã

quandam impeditur conceptio, eoſdem expurgare, aut vtili victus ratione temperare expedit, priuatim vero mulieribus cōpetit, vuluam magna induſtria conſultóque aggredi, & abſque vllo impedimento moliri euacuationem. Pro foribus igitur iā exiſtente purgatione, nō tam eſculentorum, quantacumque fieri poteſt mediocritate curato, & quippiā eorum, quæ ad purgationem ſtimulant ac prouocant ſteriles, ſumere neutiquam detrectent: cuius farinæ ſunt cum holera odorata, tum quæ acrimoniam præferunt, puta, ſcandix, batis, fœniculum, apium, ſmyrnium. Cæterum prauam vuluæ temperaturam emendato, & in viam, vt ita dicam, reducito.

Calidioribus mulierum locellis ſuccurrito rebus mediocriter hume

ctantibus,& perfrigerantibus: cuius generis ſunt holera,lactucæ,maluæ, blitum , cucurbita ſatiua , cucumis & pepon , atriplexque portulaca, atque id genus eſculenta.

Si propter humiditatē muliebriū locellorū infœcūdæ partū nō cōcipiāt, victus ratio accommodata eſt aridior,pariter & labores frictionéſque infernarū partiū, ſimul & vomitiones,ariditáſque,& frugalitas cibi.

Hyſteram aridiorem curato hordeaceo nutricatu,vino præterea mediocri, neque admodum perueteri.

Si quis cum craſſioribus humoribus mordax humor infeſtet, amicū præſidium eſt , victus rationem exquiſitiorē & cōmodiorem diſpicere.

Pituitoſos humores laboribus euacuare expedit.

Quando autem emendatio,men

ſibus commodè & ſuauiter progredientibus, perſpicua conſpicitur, tũ ceſſante purgatione in venerẽ congredi expedit.

Medendum flatui ac peditui vteri, primùm quidem prætenuem, neceſſitatique vix ſufficientem præſcribendo dietam.

Coitus poſtremò qui fit à tergo, plurimum vtilitatis ad partus conceptionem conferre videtur.

Plinius lib. 28. c. 8. Sterilitatem mulierum emendari hyenæ oculo cum glycyrhiza & anetho ſumpto in cibo, promiſſo in triduum conceptu.

Plinius lib. 28. c. 19. Conceptus adiuuari vaccini lactis potu aiunt: Sterilitatem ob partus vexationem fieri, certum eſt.

Hanc emendari Olympias thebana affirmat felle taurino, & adipe ſerpentum, & ærugine, addito mel-

le, medicatis locis ante coitus.

POTVS.

Thelygoni potu fœminam concipi narrant, Arſenogonon ab ea ſemine oleæ, nec alio diſtat: huius potu mares generari perhibentur, ſi credimus. Sunt qui florem cratæogoni bibentes mulieres, intra quadrageſimum diem cõcipere tradãt. Plinius lib. 28. c. 15. Plini. lib. 27. c. 8. Plini. lib. 20. c. 15.

Tradunt enim facilius concipere eas, quæ odorentur ammi, quod & cuminum Aethiopicum & regium dicitur, per coitum.

Si vterus frigidior, huius rei gratia potare expedit caſtorium & fragrantia ſemina, & cyminum, & aniſum & pulegii comam, & viniperorum baccas ſeu fructum, vnicuique interim pipere commiſto. Aegineta

Oportet præterea in pharmaco,

ſi humor mordax cum pituita infeſtet, epithymum, euphorbium, piperis ſemen, dauci ſemen & petroſelini, omnia inquam contrita & macerata pond. 2. drachmarum potui dare. Hoc per ventrem etiam pulcherrimè deducit, vuluámque calefacit, quemadmodum ſæpe iam numero menſes diſſoluit & rupit his quæ nõ erant purgatæ.

Vbi flatus ac peditus in vtero mulieris contenta, conceptioni obſtaculo ſunt, conducunt cyminum, anethum, & apii ſemen, rutæque & aniſi, & eſculenta multa potui exhibita.

SI PITVITA ſterilitatis parens eſt, ℞. Rubiæ paſſiuæ. ℥. 2. rad. ruſci, aſparagi, graminis, cyperi. an. ℥. 1. artemiſiæ, ſabinæ, apiaſtri, mentæ, callitrichi, adi-

anti, ſcolopendrii, ſampſuchi, origani, calamenti, rad. fu. an. m. ß. ſeminis ſeſeleos. ʒ. 6. aniſi, carei fœniculi, ãmeos, ſpicæ nardi. an. ʒ. 2. xylobalſami, carpobalſami. an. ʒ. 1. glycyrhizæ, vuarum paſſarum. an. ℥. 1. florum roſmarini, & ſtæchad. arab. an. ℥. ß. ramenti eboris, calami odorati, ſantal. rub. an. ʒ. ß. terantur parum & coquantur, ex decocto confice ſerapiũ cum ſacchari candidi lib. 3. & aceti. ℥. 3. quod odorũ reddatur cinnamomo probo, & caſia, moſchique granis. 4. Sume dicti ſerapii ſeſquiunciam, decocti cicerum arietinorum, aut liquoris ſtillatitii artemiſiæ, bipinnellæ, & florum ſambuci. an. ℥. 1. miſceto, exhibeto quotidie à cubili ieiunæ quoad pituita attenuata ſit.

Serapia officinis communia ſunt, hyemis præſertim tẽpore, Oxyme-

li ſcilliticum & diureticum, Serapia ex abſinthio, S. ex radicibus acetoſum, S. ex artemiſia.

℞ Oxymellitis ſcillitici, ſerapii ex radicibus acetoſi, ſerapii ex artemiſia. an. ℥. 1. ß. decocti bipinnellæ, radicis fœniculi & artemiſiæ. ℥. 3. miſce ſunto. 3. portiones à cubili potui dādæ, quælibet portio eſto. ℥. 4. ß.

SI BILIS FLAVA.

℞. Serapii acetoſi ſimplicis, aut oxyſacchari ſimplicis. ℥. 2. ſerapii ex lactuca ſylueſtri (quam endiuiam vocant) ℥. 1. decocti vtriuſque cichorii, lupi ſalutarii, & bugloſſi ſatiui. an. ℥. 2. miſce, bina eſto portio.

Serapia quibus profligatur bilis, potui dato: verbi cauſa, zulapiū roſaceum, violaceúmve, Serapium acetoſum ſimplex, Oxyſaccharum ſimplex. Serapium ex lactuca ſylueſtri.

℞. Florum vtriuſque bugloſſi, roſarum rub. an. m. ſ. violarum, lactucarum, foliorũ papaueris candidi, vtriuſque intybi. an. m. 1. ſeminum lactucæ ſatiuæ & ſylueſtris. an. ℥. ſ. 4. ſeminum communium refrigerantiũ maiorum. an ℥. ſ fiat decoctio, quæ colo traiecta, vt palato arrideat dulcis efficiatur ſacchari lib. 2. aceti albi. ℥. 4. vini granat. lib. 1. ſ. cum citrinis ſantalis aromatizando, ſicque confice ſerapium, quo vtere cum decocto bilem profligante.

SI ATRABILIS CONceptionem impediat.

℞. Serapii ex radicibus acetoſi. ℥. 2 ſerapii ex fumaria. ℥. 1. decocti bugloſſi vtriuſque aſplenii & artemiſiæ. an. ℥ 2. bina eſto portio, quibus addere poteris nonnihil cinnamomi.

Vel, vt volũt arabes. ℞. Liquoris ſtil latitii bugloſſi vtriuſque, bipinnellæ, fumariæ, ſcolopendrii, & artemiſiæ. an. ℥. 3. ſacchari albi. ℥. 4. aceti. ℥. 1. addito cinnamomo confice zulapiũ pro bina portione. Vel,

℞. Calamenti, origani, ſtœchadis, eupatorii, florum vtriuſque bugloſſi, quercułæ, artemiſiæ. an. m. ß. ſcolopendrii. m. 1. Corticum geneſtæ & fraxini mediani. an. m. ß. vuarum paſſarũ. ℥. 1. fiat deco. in fine decoctionis adde epithymi. ℥. 1. & cũ ſacchari lib. 1. & mellis lib. ß. & aceti paſſulati. ℥. 2. confice ſerapium cinnamomo conditum, cuius quælibet portio eſto ſeſquiũcia cum decocto eorũm quæ bilem arcent atrami.

POTIONES PVRgantes.

SI PITVITA, Medullæ caſiæ fiſtu laris.℥.1.quæ ſecerniculo traiecta ſit decocto chamædryos, caſſuthæ, hyſſopi, ſtæchadis, artemiſiæ, aniſi, glycyrhizæ, & vuarum paſſarum, cui addãtur diaphœnicon.ʒ.3.ſerapii ex radicibus ſine aceto.℥.1.fiat potio, addere prædictis potes eclegmatis indi.ʒ.1.Agarici electi.ʒ.2.zingiberis.℈ 1.ſalis gemmæ, grana ſex, macera agaricum, zingiber & ſalem in ſero caprillo addita vncia vna mellis roſacei horis duodecim, deinde fortis fiat expreſſio, cui adde caſiam fiſtularem & eclegma.

SI BILIS FLAVA.

℞. Medullæ caſſiæ fiſtularis, ſeu mannæ.℥.1.excipiatur decocto adiãti, Florum bugloſæ. Viol. prunorum & thamarindorum, adde eclegma-

tis ex roſarum ſucco, vel confectio-
nis ex rore ſyriaco.℥.2.ß.ſyrupi, *viol.*
℥.ß.cõfice potionem.Loco eclegma-
tis roſ.potes addere rhabarbari im-
merſi in ſero caprillo cum vini albi
momẽto.ʒ.2. ſpicæ nardi grana ſex,
immerſio eſto ſex horarum.

AB ATRABILE.

℞. Adianti, florum vtriuſque bu-
gloſſi & viol.chamedryos, ſcolopẽ-
drii.an.m.ß.vuarũ paſſarum.℥.ß. co-
quantur in fine decoctionis, adde e-
pithymi.℥.ß.colamento ſolue medul
læ caſſiæ fiſtularis aut mãnæ.℥.ß.cõ-
fectionis hamech.ʒ.2.ſerapii viola-
cei.℥.1.

CATAPOTIA.

SI PITVITA.

Aegineta Si craſſus humor mordáxque ſobo-
lem arceat, familiare atque amicum

præſidium eſt, maximè ex aloë contexta picra.

Si viribus valeat mulier. ℞. globulorum fœtidorum ʒ.1. ſcammonii grana.2. excipe in globulos qui erui magnitudinem æquant ſerapiis pituitam deſtruentibus. Vel ℞. Hieræpicræ. Gal. ʒ.1.ſ. benedictæ. ʒ.2 ſcammonii, interioris farcti colocynthidis. an. ℈.ſ. digere in globulos excipiendo ſerapiis pituitam attenuantibus, detur incœnatæ ad cubile.

SI BILIS FLAVA.

Catapotia aggregatiua, Globuli ex rhabarbaro.

SI BILIS ATRA.

Pilulæ ex lapide cyaneo, quem lazulum vocant.

CATHARCTICVS BVcellatus, & eclegmata aluum

ſubducentia.

Si pituita, diaphœnicon, Eclegma indicum, Eclegma diacnici hoc eſt cartami, Hieralogodion, Hiera rufini. ℞. diaphœnicon, vel eclegmatis indici.℥.ſ.ſacchari electi quãtum ſit ſatis, confice bucellatũ quod auri bracteis tegatur. ℞. Roſarum, cinnamomi. zingiberis.an.ʒ.1.ſantalorum alborũ & rub.an.ʒ.ſ. hermodactylorum.ʒ.1.ſ.ſcammonii, rad.trifolii elect.an.ʒ.2.maſtiches.℈.1 ſacchari candidi, lib.ſ.liquetur ſaccharum artemiſiæ limpidiore ſucco, & bucellatos purgantes.℥.ſ. ponderantes confice, exhibeto aliquando vnũ à cubili. Ex dictis pharmacis friatis nonnihil cum cicerum arietinorum decocto, aut vino calido potui dare potes. Delphinii friati, quem puluerem ſenæ uocãt.ʒ.2.ſ.cum vi-

no, aut cicerum decocto dato.

SI BILIS FLAVA.

℞.eclegmatis ex roſ. ſucco, aut cõfectionis de mãna.ʒ.ȝ.ß.ſacchari quãtum ſit ſatis, bucellatum confice catharticum auro bracteato velatum.

Si vitellina bilis, confectio ex palmulis, quam διαφοινικῶν vocant, Eclegma indicum.

Si atra bilis, ℞. confectionis hamech ʒ.ȝ.ß.ſacch.q.ſ.confice bucellam purgantem.

VENAE SECTIO.

Si ſanguis redundans ſterilitatem inducat, ex duabus ſaphenis ad pedis maleolos multus detrahendus eſt ſanguis, at ſi bilis flaua paucus: nam bilis flauæ frenũ ſanguis eſt.

BALNEA, INSESSVS & fotus.

Aegineta Expedit perfrigeratis cum alia quædam faciendo, tum pyriis omnibus, tum iis quæ è vaporibus fiũt calefactionibus reuocare calorem. Ipſarum verò vuluarum fotus, partim quidem vapores ſedentibus in ſede conſtituunt, partim verò calida aqua alluendo fiunt, in qua elixa ſunt ſaluia, artemiſia, ruta, cyperum, pulegium, acorum, & quæ bonum emittunt odoris fluxum ſemina.

Aegineta SI PROPTER HVMIditatem muliebrium locellorũ, ex re vſúque haud mediocriter ſanè fuerit, ipſam quoque vuluam medicaminibus acerbis tueri, è quorũ numero habetur lentiſci elixatio, & myrtorum & roſarum, & rhu, præterea mali punici floris, & rubi tenellorum, atque gallæ. Hiſterã con-

trà aridiorem, lauacris curato. Si ex craſſiori humore mordacique poſt purgationẽ ex picra, ſerò lactis vuluam eluere amicum præſidium eſt.

Si pituita. Purgata pituita ſi præſtet viribus mulier, lauacris naturalibus lauetur, à cuius egreſſu mithri datidis confectionis ℥ 1 potui detur, talibus balneis lauetur diebus decẽ aut quindecim. Balneorum naturalium loco, tale lauacrum confice, quod ℞. Artemiſiæ, betonicæ, chamædryos, chamæpithyos, chelidonii, callitrichi, foliorum lauri, maluæ, maioranæ, apiaſtri, origani, ocyni, pulegii, roriſmarini, zingiberis, ſabinæ, vtriuſque ſtæchadis, vitis albæ, hyperici, hyſſopi, chamæmeli, ſertulæ campanæ. an. m. 2. carei, cymini, ſileris montani, aniſi, ſeminis anethi. an. ℥. 3. ſemi-

nis lini, fœnigræci.an.℥.ɪ.rad. ſymphyſti,rad.valerianæ, rad. petroſelini.an.lib ɪ. ex his confractis fiat decoctio,& ex pharmacis decoctis ſacculus impleatur, cui in balneo mulier inſideat, lauetur mulier bis in die à cubili ſcilicet & ad cubile,diebus decem ſaltem, renouando phar maca & decoctionem.

SI BILIS FLAVA.

℞. Maluæ vtriuſque cum radicibus an.m.3.foliorum violarum,ſalicis, vitis vuas albas portantis,roſarum, nymphææ an. m.2. foliorum malorum cotoneorum.m.3. foliorũ vlmi.m.ɪ.fœnigræci. lib.ɪ. coquenda curato: decocto tepido inſideat mulier ieiuna, & ad cubile,diſcooperto ſolio cauendo ſudorẽ. Ex decocti herbis ſacculus repleatur, cui

inſideat mulier. Ex dictis herbis euaporatorium conſtitui poteſt.

SI ATRA BILIS.

Chamæmeli, ſertulæ campanæ, chamædryos, chamæpithyos, hyſſopi, foliorum lauri lauendulæ. an. m. 2. artemiſiæ. m. 4. althææ cum rad. m. ſ. ſeminis lini, fœnigræci. an. lib. 1. rad. valerianæ. lib. 1. ſ. conterantur, & in ſacculum indantur, coquantur, decocto lauetur, & ſacculo inſideat mulier.

SI EX SOLA SICcitate.

Arietum plura capita in vaſe æneo quoaduſque caro ab oſſibus ſpõte ſeparetur decoquenda curato, quibus decoctis adde, vt coquãtur, foliorum vitis, ſalicis, violarum, chamæmeli, meliloti. an. m. 2. althææ

cum rad.m.ſ.fœnigræci,ſeminis lini.an.lib.2. rad.valerianæ.lib.1.ſ. *In* tali decocto ſæpiſſimè mulier balneetur.

ECLEGMATA.

Si pituita. A balneo mithridatidis.ʒ.1.ex vino detur. ℞. Tripheræ magnæ ſine opio, pliris cum moſco, diambaris, diaſatyrion.an.ʒ.ſ.ramenti eboris, ſeminis mercurialis.an.℈.2.coaguli leporini & matricis eiuſdem.an.ʒ.ſ.ſeſeleos.℈.ſ.ſacchari albi.lib.ſ.ſaccharum ſolue liquore ſtillatitio apiaſtri,quũque ſaccharum probè coctum fuerit, adde conſeruæ corticum mali citrii.℥.1. conſeruæ florum roriſmarini.℥.ſ.& id in quadras digere pond.ʒ.2.ſ.dato à balneo vnam.

SI BILIS FLAVA.

Purgato humore noxio hora ãte ci-

bi ſumptionem exhibeatur mulieri quadrarum ſequentium vna. ℞. Friamenti trium ſantalorum.ʒ.2 ramenti eboris, viſci querni, friamenti pudendi tauri, vuluæ leporis. an. ʒ.2. ſacchari candidiſſimi lib. ß. ſaccharum roſacea liquetur, & inde quadræ conficiantur pond. ʒ.3.

Vel, ℞. Conſeruæ roſarum. ℥.1. conſeruæ florum nymphææ, & florũ vtriuſque bugloſſi. an. ʒ.3. diarhodon ex abbate, conf. triũſantalorum, cõfectionis manus chriſti cum perlis. an. ʒ.1. ß. fragmentorum lapillorum communium qui in pretio ab officinis habentur. ℈.2. ſeminis mercurialis. ʒ.1. ß. ramẽti eboris, viſci querni, friamenti pudendorum tauri, matricis leporis. an. ℈.2. confice confectionem, quam ſerapio adianti exceptam auro tege, dato cochlear

ante prandium & tantumdem ante cœnam, & etiam à balneo.

SI EX SANGVINE.

Poſtquam lota fuerit mulier in aqua in qua coriarii coria parant, quæ huic negotio accommodatiſſima eſt, ſumat quadram aut orbiculum eclegmatis, quod ℞.

Cinnamomi, ſeminis mercurial. roſarum rub. ramenti eboris, margaritarum an. ʒ.1. corallii rub. fragmentorum lapillorum prætioſorum cõmuniũ. an. ℈.2. omniũ ſantalorũ. ʒ. ß. ſacchari. lib. ß. liquetur ſaccharum aqua in qua extinctum ſit aurũ aut chalybs. cum. ℥.1. conſeruæ roſ. confice quadras aut orbiculos pond. ʒ.3. Vel ante cibum quemlibet ſumat eclegmatis ſequentis cochlear.

℞. Conſeruæ roſ. antiquæ. ℥.1. con-

ſeruæ florum vtriuſque bugloſſi.an. ʒ.2.trium ſantalorum, diarhodon abbatis.an.ʒ. 2. prædictorum puluerũ. ʒ.3.pannos auri.12.miſceantur cum ſerapio viol.

SI ATRABILIS.

A balneo exhibeto mulieri melancholicæ orbiculum, aut quadram vnam eclegmatis ſequentis.

℞ Eclegmatis ex gemmis.ʒ. 2.ſeminis mercurial.ramenti eboris.an. ʒ.1.pudendi tauri, coaguli leporini & eiuſdem matricis.an.℈.2.ſacchari lib.ß. ſaccharum liquore ſtillatitio liquetur, adde conſeruæ bugloſſi.℥. 1.miſce.adde etiam cinnamomi triati.ʒ.1.digere in quadras aut orbiculos.

SI EX SOLA SICCItate.

A balneo quadram eclegmatis ſequentis dato.

℞. Specierum diarhod.abbatis.ʒ.2.ſeminis mercurial. raſuræ eboris. an.℈.2.matricis leporis.ʒ.2. ſeminis coti, tragacanthes, commi. an.ʒ ß. ſacchari in liquore ſtillatitio,buglosſi ſoluti lib.ß.conſeruæ florum vtriuſque bugloſſi.an.ʒ.2. digere arte & igne in quadras pond.ʒ.3.

PESSI.

SI PITVITA

℞. Artemiſiæ,ſabinæ, maioranæ, dictanni, abſinthii.an.ʒ.ß.aniſi,ammeos, rutæ, corticis thuris.an.℈. 1. interioris farcti colocinthidis.℈.2.in tenuiſſimum pollinem redacta ſucco mercuriali aut chamædryos excipe, & in raro panno indatur noctúque in locellos immitte, quotidie

recentem peſſum indere potes, quoad redundantes ſucci exhauſti fuerint, quibus ſiccatis talem intromitte peſſum, ne rurſus ad vterum defluat pituita. ℞.

Acaciæ, balauſtiorum, calycum glandium, ſcoriæ ferri, lycii, mentǽ, corticis arboris ex qua deſumitur maſtiche, corticis libani, ſeminis roſ. rhus coriariæ, fructus ſpicæ. an.ʒ. ß. friato, & labri veneris aut oxallidis, aut millefolii ſucco excipe, & in peſſos redige, qui continue aliquot diebus ſunt deferendi: prædictis tartari friamentum addere potes, cui vis mira doctorum teſtimonio ineſt, etiam ſi ore ſumatur.

SI EX BILE FLAVA.

℞. Medullæ, cruris vituli, cerebri cerui, butyri vaccini, adipis capra-

rum, ſeminis mercurialis.an.℥.ß.acaciæ, hypocyſtidis,ſantal. rub.ſtactes,cornu cerui vſti.an.ʒ.2.oleo roſaceo & lanæ floccis in peſſos excipe.

SI EX SANGVINE.

℞. moſchi grana ſex, ſantal. moſchell.roſarum rub.an.ʒ.ß.olei. roſarum.℥.1.ß. diu in mortario piſtillo ducantur, & cotum teretis modo formatum his illinatur & indatur.

SI EX ATRABILE.

Peſſi fiant ex coſto friato, oleo roſaceo, fœnigræco, anatis adipe, ſemine aſparagi,anſeris adipe, oleo violaceo, moſcho.&c.

SI EX ARIDITATE SOLA.

℞. Medullæ crucis vaccini, adipis

gallinæ.an.℥.ß.ſtactes.ʒ.2. cum lana confice peſſos, quibus potes addere olei amygdal.dulciũ.℥.4.&.immittere aut iniicere.

INIICIENDA PER METRANCHYTUM.

SI EX BILI FLAVA.

℞. Rerũ in peſſo pro cholericis deſcriptorum .℥.1. aquæ roſarum, & olei roſacei.an.℥.3.miſceatur & iniiciantur.

SVFFITVS.

SI EX PITVITA.

℞. Pilulorũ cypreſſi,maſtiches,thuris, ladani, myrrhæ, chalbanes,baccarum lauri, bdellii,ſtyracis,ſtactes. an.℈.2.ambaris.ʒ.ß.frangatur, & his miſtis ad cubile per infundibulum mulier ſuffiatur. Vel, ℞. Ladani

puri.ʒ.1.ſtyrac.ʒ.ſ. caryophyllorum, agallochi, ſabinæ ſiccæ.an.ʒ.1.ſ.ambaris.ʒ.ſ.moſchi,grana.4.cũ piſtello calido fiãt paſtilli ex quibus vnus in prunas ardentes iniectus, per infundibulum ſuffiatur mulier.

Si diues ſit. ℞. ſtyrac.gabalites. ʒ.ſ.agallochi, ambaris.an.ʒ.2.balſami.ʒ.1.moſchi.℈.1. digere in paſtillos,& ſuffiatur mulier,orbiculo vno in carbones candentes iniecto.

Vel, ℞. roſarum rub.thuris, maſtiches,myrrhæ,ſanguinis drac.glebæ armeniacæ, fructuum myrti.an.ʒ.2. ſtyracis.ʒ.1.ladani.ʒ.ſ.ambaris,moſchi, agallochi, caryophyllorum,balſami, ſpicænardi.an.ʒ.ſ.terentur in pollinem tenuiſſimum terenda, & cum piſtello calido digere in paſtillos, quorum vno in carbones iniecto ſuffiatur ſterilis; poſt ſuffitum

roſaceâ (in qua maceratum ſit moſchum) os vteri illine, ſubinde ſutuat. Vel, ℞.agallochi. cinnamomi.an.ʒ.1.ß.caryophyllorum, cyperi zingiberis, nucis moſchatæ. an.ʒ.1.rad.biſtortæ, gallarum, aluminis rochæ.an.℥.2.moſchi.℈,ß.confringantur, & inde fiat ſuffitus. Sagzenea ſine opio Auicennæ, aut ſerapionis accommodatur, ſi ex ea fiat ſuffitus. Alipta item moſchata. Gallia moſchata.

SI EX BILE.

℞. omnium ſantalorum.an.℥.1.roſarum rub.florum nymphææ & violarum. an ℥.1.ſtyracis.℈.2. Ambaris. ℈.1.terantur, & roſaceâ excepta in paſtillos digerantur pro ſuffitu.

EMPLASTRA ET cataplaſmata.

Extra balneum aſſiduè deferat hoc emplaſtrum pubi admotum. quod ℞.Emplaſtri ceronei.℥.2.ladani puri.℥.1.ſ.galliæ moſchatæ,aliptæ moſchatæ.an.℥.ſ.excipiantur omnia oleo nardino, & inde concinnetur emplaſtrum rotundum.

Vel, ℞. Ladani puri.℥.1.thuris, maſtiches.an.ʒ.2.ſpicæ nardi, caryophyllorum, ambaris. an. grana.15. cera excipiantur ſufficienti & oleo nardino in emplaſtrum, quod extẽſum in panno ſerico rub.epigaſtrio imponatur, locellos enim confortat,& eos conceptui parat.

Cataplaſmate mederi expedit harum rerum quæ bonum emittunt odoris fluxum,vnicuique pectinem

Conducit non minus Polyarchium epithema.

Frictio porrò pectinis atque coxendicum nulli quouis alii medicamento bonitatis honore & vtilitate cedit.

CONCEPTIO, FOETUS generatio, impregnatio.

Conceptio eſt attracti à locellis ſeminis cõmiſtio, in ſanguinis menſtrui puriori parte, in quam locellorũ calor natiuus ita agit, quòd viuificato ſeminis genitalis calore, demũ fœtus generatio ſequitur. Fœtus generatio, eſt virilis ſeminis cum menſtruo ſanguine tam diuturna actio, quo ad materia illa formã recipiat humanam.

Ita auide iniectum ſemen vterus retinet, vt os ipſius internum ita ad-

ſtringitur, quod nec minimũ quidẽ ſeminis aut ſanguinis menſtrui exire poteſt.

Sex primis diebus lactis ſimilitudinem ſemen vtero detentum refert, nouem diebus ſequentibus in ſanguinem vertitur.

Duodecim aliis diebus caro efficitur. Decem tandem & octo diebus reliquis membra omnia formantur.

Sex in lacte dies, tres ſunt in ſangui ne terni.

Aegidii verſus.

Biſſeni carnem, ter ſeni membra figurant. Vel, Iniectum ſemẽ ſex primis certè diebus. Quaſi lac, reliquis nouẽ fit ſanguis, ac inde Solidat duodenus dies, bis nonáque demum Effugiat, tẽpúſque ſequens producit ad ortum.

Formato fœtu (inquit Auicenna) duplicato tempore mouetur, & ſubinde duplicato tempore motus, fœtus ad ortum venit.

Auicenna libro nono de Animalibus, imprægnationis tẽpus in ſeptem æquales partes diuidit: Prima quarum formationi, duæ motui, & quatuor aliæ partui correſpondent, Tempus enim motus contra tempus informationis prorſus cõdiſtinctum ei duplũ ſit, verbi gratia: Si in 30. die fœtus formatus ſit, eo duplicato. 60. continuè, cui ſi triginta addideris. 90. habebis, quibus. 90. diebus tres perficiuntur menſes, & tũc fœtus moueri incipit, deinde duplicato motus tempore, quod. 60. conſtat diebus, ſeorſum à formationis tempore ſi ſumas, dies. 120. erũt, qui menſes quatuor conſtituunt, & his

præcedentibus additis, fœtus ad ortum veniet. Ex quibus ſequitur in 30. die formatus in. 7. menſe naſci, pari modo de aliis dicendum. Ex dictis ſequitur naturalem partum decimo aut vndecimo menſe ſæpe fieri poſſe.

Aſtrologi moram fœtus in vtero aliter ſcrutati ſũt authore Ptolemeo in centiloquii propoſitione. 51. Locus (inquit) lunæ in natiuitate ipſius gradus aſcẽdẽtis eſt hora caſus ſpermatis, & locus lunæ in hora, in qua cecidit ſemẽ eſt gradus aſcendentis in hora natiuitatis: & quia tempus incluſum inter aſcendentem natiuitatis, & lunæ, caſus ſeminis, horam & locum lunæ, hora natiuitatis variationem quandã recipit. 3. in vtero moras fœtus diſtinctas inuenerũt

prædictis temporibus menſuratas, maiorem ſcilicet, mediam & minorem. Maior ſiquidem dierum. 288. exiſtit, qui menſes nouem, & dies 18. conſtituunt. Media dierum. 273. exiſtit, quibus perficiuntur menſes nouem, & dies. 3. Minor dierum eſt. 258. menſes. 8. & dies. 18. perficientium. Cognita hora infuſionis ſeminis genitalis in vtero, natiuitatis hora cognoſcitur.

Aſtrologorũ ſomniis ne ſis pluſquàm par ſit intentus, nam eorum ſententia ſequeretur ſeptimi, octaui & vndecimi menſis partum præter naturam exiſtere ſicque natum non viuere, quoniam talis partus fit inſtuxa ſuper cæleſti obuiante, qui (vt notum eſt) tanquam vniuerſale agens plus in cauſatũ, quàm

in particularia agentia influit.

Octauo menſe natus aliquando vixit autore Ariſtotele lib.hiſtoriarũ animalium.2.Fœtus formationes peculiares ita partiuntur Aſtrologi.

Quanquam Saturno totum tribuant imperium ſecũdum materiæ diuerſam diſpoſitionem,planetas tamen ad talem actionem concurrere affirmant,nam(ut dictum eſt)in cõceptione materia ſimul adimatur, cõſtánſque fiat oportet, talis operatio Saturno tribuitur,cuius eſt ſiccitate & frigiditate materiam cogere, coactáque cõſtãtẽ facere,hócque ita protẽditur,quoaduſq; à locellorũ calore,ſeminis genitalis calor valẽs in generationis agat materiã. 2.operatio Ioui attribuitur, cuius eſt mediãte ſpiritu hominẽ viuificare.3.Marti, cuius caliditate & ſiccitate mem-

brorum vires roborantur, præſertim materiam illam firmat, qua tria mẽbra principalia gignuntur in ſecunda, & hæc operatio. 7. diedus deſinit. Subinde ſol inſtuit in illam materiam, vt fœtus ad locum conceptionis materiam illam talem ac tantam attrahat, quantum ſatis ſit ad principum membrorum augmentationem, & inde animam recipere valeat, quod in triduo perficitur.

Veneri operationem quintam adſcribunt, cuius eſt, externa membra formare, quæ lunæ influxu variè diſponuntur, & hæc operatio diebus nouem perficitur. 6. Mercurius proinde oculos, aures, nares, & vocis inſtrumenta procreandi facultatem miniſtrat, túncque caput & in ipſo capite contenta finguntur, & ſenſus inſtrumenta recto ſituantur

ordine, caput ab humeris ſeparatur, & hæc omnia dies expetunt duodecim. 7. Luna que humidis præeſt, talem inſtuit facultatem, vt ad conceptionis locum humiditas tanta trahi poſſit, quòd mēbra omnia formam debitam recipiant, huius operatione fœtus completur. Hæc diffuſius ſcripta offendes in aſtrologorum libris.

A caſu ſeminis in vterum, vſque ad fœtus ortum, planetæ in hunc ab aſtrologis aliter inſtuere dicuntur, quum quilibet peculiari dominetur menſi, quemadmodum & plantis. Primum menſem Saturno tribuunt, & ſeriatim reliquis planetis menſes ſequentes dicant. Saturnus enim frigore & humore peculiari materiam cogendo conſtantem facit, naturâque tribuit vegetatiuam.

Concreta coactáque materia, à Ioue, cuius eſt viuificare omnes ſpiritus, formandi membra vigorem recipit, & hoc ſecundo menſe. Tertius Marti, qui tria principalia membra ſuo calore formando, caput à cæteris ſeparat membris, brachia quoque & crura formando, ab inuicem diuidit quum in ipſis adhuc nullus (vt volunt phyſici) exiſtat vitalis ſpiritus.

Spiritus vitalis à Sole in cor defluit, cor autem aliis membris vitæ ſpiritum miniſtrat, ſicque fœtus mouetur ſentítque. In quinto menſe veneris virtute membrorum externorum lineamenta quædam perficiuntur ac formantur, puta, nares, os virorum mulierúmve pudenda, pedum mauúmque & digitorum ſecretio. Sextus menſis Mercurio dicatus eſt, qui facultatem habet fa-

bricandi vocis inſtrumenta, ſuper-
cilia & oculos, augendíque capillos
& vngues. 7. Luna præeſt, quæ in
nata humiditate, corporis fœtus va-
cua replet loca, túncque perfectus
eſt fœtus. 8. Menſi dominatur Sa
turnus, qui hoc menſe natos interi-
mit fœtus: nam quidam planetæ ſe
cundum ambas qualitates vitam
amicabiliter largiuntur, vti Venus
& Iuppiter. Quidam ſecundum
vnam tãtum, vt luna, Mars. Et qui-
dam vtraque qualitate vitæ contra-
dicunt, vt Saturnus. Si tamen fœtus
natura fortis valentíſque virtutis
fuerit, matre etiam viribus valente
(autore Ariſt. hiſtor. amimalium lib.
8.) in octauo natus viuet. Nono
menſi Iuppiter præeſt iterum, qui
vtraque qualitate vitæ amicus, fœ-
tum viuificat, ipſiúſque vitæ princi-

pia fouendo, vitalem auget ſpiritum, quamobrem partus ille laudatiſſimus cenſetur. Mars decimo dominatur vna qualitate amicus vitæ, natus igitur in hoc mẽſe puer iterdũ viuit. Sol vndecimo præeſt, vitã nato influit, ſicque in ipſo natus viuit.

Si ad duodecimum menſem pueri natiuitas protendatur (quanquam rara ſit auis, nec vnquam vidi, neque legi) viuet puer, cum tũc venus vitæ amica dominium reſumpſerit.

Docere cupio, quid Pythagoras de numero dierum ad partus pertinentium ſenſerit. Primum generaliter eſſe partus omnino duos dixit: Alterum minorem, quẽ vocant ſeptimeſtrem, qui ducenteſimo & decimo die poſt conceptionem exeat ab vtero. Alterum maiorem deci- Cẽſorinus de dienatali c.12.ex Pithago.

meſtrem, qui edatur die.274. Quorum prior ac minor ſenario maximè continetur numero. Nam quod ex ſemine cōceptum eſt, ſex (vt ait) primis diebus humor eſt lacteus: deinde proximis octo ſanguineus. Qui octo quū ad primos ſex acceſſerunt, faciunt primã ſymphoniam, Diateſſaron. Tertio gradu nouem dies accedunt, iam carnem facientes. Hi cum ſex illis primis collati, ſeſcuplam faciunt rationem, & ſecundam ſymphoniam diapẽte tum deinceps ſequẽtibus duodecim diebus fit corpus iam formatum. Horum quoque ad eoſdem ſex collatio tertiam diapaſon reddit ſymphoniam duplici ratione ſubiectã. Ii quatuor numeri.6.8.9.12. coniuncti faciunt dies.35. Nec immerito ſenarius fundamentum gignendi eſt.

Nam eum τέλειον græci, nos autem perfectum vocamus: quòd eius partes.3, ſexta & tertia & dimidia, id eſt vnus, duo, &.3. eundem ipſum perficiunt: Sed vt initia ſeminis & lacteum illud conceptionis fundamentum, quod eſt quinque & triginta dierum, ſexies ductum, cum ad diem.210. peruenerint, maturum procreatur. Alter autem ille partus qui maior eſt, maiore numero continetur, ſeptenario ſcilicet, quo rota humana finitur: & vt Solon ſcribit, & Iudæi in dierum omnium numeris ſequuntur, & Hetruſcorum libri Rituales videntur indicare. Hippocrates quoque aliíque medici in corporum valetudinibus non aliud oſtendũt, nam ſeptimum quemque diem criſimon obſeruant. Itaque vt alterius partus origo in ſex eſt diebus,

poſt quos ſemen in ſanguinem vertitur, ita huius in ſeptem: & vt ibi quinque & triginta diebus infans membratur, ita hic proportio eſt diebus ferè.40. Quare in Græcia dies habent quadrageſimos inſignes: nãque prægnans ante diem. 40. nom procedit in fanum, & poſt partum 40.diebus pleræque fœtæ grauiores ſunt, nec ſanguinẽ interdum continent, & paruuli ferme per hos fere morbidi ſine riſu nec ſine periculo ſunt, ob quam cauſam cum is dies præteriit, diem feſtum ſolent agitare, quod tempus appellãt τεσσερακοσόν. Ii igitur dies. 40.per.7. illos initiales multiplicati fiunt dies.280. id eſt, hebdomades. 40. Sed quoniã vltimæ illius hebdomadis primo die æditur partus, ſex dies decedũt, & 274.obſeruantur. Qui numerus

dierum ad tetragonum illum Chal-
dæorum conſpectum ſubtiliter con
gruit. Nam quũ ſigniferum orbem
diebus.365.& aliquot horis ſol cir-
cumeat, quarta neceſſe eſt parte
dempta, id eſt diebus. 72. aliquót-
que horis.3.quadras reliquis diebus
.274.non plenis percurrat, vſque
dum perueniat ad id loci, vnde con
ceptionis initium quadratus aſpi-
ciat. Vnde autem mens humana
dies iſtos commutationis ſpeculari,
& arcana naturæ rimari potuerit,
nemo miretur. Hæc enim frequens
medicatorum experientia peruenit:
Qui quũ multos animaduerterent
ſemen non retinere conceptum, cõ-
pertum habuerunt, id quod intra ſex
dies ſeptémve eiiciebatur, eſſe la-
cteum; & vocari ἄκρυον, quod
poſtea autem, ſanguineum, idque

ἔκτρομος appellatur. Qui verò ambo partus videntur paribus dierum numeris contineri, Pythagoras imparem laudat, tamen à ſecta non diſcrepat. Duos enim impares. 209. dicit expleti, ad quorum conſummationem aliquid ex ſequentibus accedere, quod tamen diem ſolidum nõ afferat, cuius exemplum videmus tam in anni quàm menſis ſpatio, ſeruaſſe numerum, quũ & anni imparem dierum. 365. numerum aliquanto cumulauerit, & menſi lunari ad dies vndetriginta aliquid addiderit. Nec verò incredibile eſt ad noſtros natales muſicam pertinere.

Gal. lib. defi. Non eſt pars parentis fœtus ipſe. Nam hoc pereunte neceſſe eſſet illum quoque emori, vel edito, functionum offenſam capere: tanquam deficiente aliquando parte, ſuo cor-

pore priuata.

Nutritur fœtus in locis compre-henſus & inuolutus, atque coactus, Nutrimentum numquam per os, ſed per vmbilicum capit. Quidam autem animal, alii autem minimè dixerunt. Qui animal eſſe dixerunt, ex motu ipſo ita eſſe coniectarunt: nam mouetur fœtus, & delectari videtur, quum mater gaudio affici-tur, eadêmque affecta, contrahitur triſtitiâ, & cogitur vt animal ſenſi-bile. Hæc enim ſenſibilitas cui alte-ri eſt quàm animali. Alii autem nõ animal eſſe dixerunt: nutriri verò & augeri volunt vt ſtirpes, aut arbo res, neque aut motum voluntarium, aut inuoluntarium habere, quemad modum animalia. Non enim ſuapte voluntate mouetur, ſed vt arbores & plantæ. His autem motus cauſa

ſanguinis expers eſt, fœtibus autem ibi contenta humiditas, & lapſus, atque figura vuluæ. Quum enim plena eſt, rotundæ inſtar pilæ agglobatur, rotunda quidem ad omnẽ motum nata & idonea, ſtare neſciens. Aſclepiades autem neque animal, neque non animal eſſe, factum in vtero matris declarat, ſed dormientibus ac ſopitis ſimile. Quemadmodum hi ſenſus habent, ſed non vtũtur, ſic qui in vtero ſunt. Gignitur quidem maſculus ſecundum aliquos, quũ id quod ex dextra quidem parte auulſum ſemen eſt deſcendit in vuluã aut locos: fœmina verò quum id quod à ſiniſtra. Alii autem dixerunt propter propriam ſeminis commiſtionẽ, vel propter caliditatem, aut frigiditatem gigni. Calidius enim ſemen marẽ progi-

gnit, frigidius verò fœminam. Gemelli, & tergemini ſecundũ aliquos propter calidũ ſemen in locos contractum, atque ibidem deciſum, ſic enim gemellos & tergeminos fieri aiunt. Alii autem comprehenſiones cauſátur, nos verò dicimus, quòd ſi deciſum ſperma defluxerit in locos binos, tũc gemellos, ſi in.3. tunc tergeminos. Sed qui ſeptimo menſe nati ſunt fœtus, viuunt, octauo nequaquam. Octo, numerus recens eſt coniunctus, non autẽ iudicatorius, Septem, numerus ſuperfluus, & non coniunctus, ſed iudicatorius.

CAVSAE CONCEPtionis.

Cauſæ conceptionis eſt, moderata locorum caliditas, necnõ recens menſtruorũ purgatio, & appetitus Gal. lib, defi.

libidinis: quum enim hæc concurrunt, ſemen continetur.

5. apho. 40. Gal. in cōmentario prædictæ ſententiæ.

Fœtus, mares quidē in dextris, fœminæ verò in ſiniſtris magis, Quod propter temperaturā, quæ ſtatim ab initio calidior exiſtit, fœtus maſculus generatur, in cōmentariis de ſemine eſt demonſtratū: calidior verò tēperatura fœtibus aduenit nō minimè ob locum qui eſt dextra vteri pars. Hic autem ipſe calidior exiſtit, propter hepatis vicinitatē: confert autem aliquid ad conceptus caliditatem & muliebre ſemen, profuſum quidem ex propriis teſticulis per vtrumque corniculum, pars vna in dextrum vteri ſinum, pars altera in ſiniſtrū, diſſimiles autem ambæ, vt & hoc ipſum oſtendimus. Siquidem ſeroſior eſt atque frigidior quæ in ſiniſtro teſticulo continetur, & iux-

ta hoc cõceptus in læua partæ vteri conſtitutus, non abſque ratione eſſet frigidior

NOTAE.

Si mulieri ceſſent purgationes, neque febris, neque rigor ſuperuenient & faſtidia incidant, iudica ipſam in vtero habere. 5.Aph,61

A conceptu decimo die, dolores capitis, oculorum vertigines tenebráque, faſtidium in cibis, redundatio ſtomachi indices ſunt hominis inchoati. Melior color marem ferenti, & facilior partus, motus in vtero 40. die. Contraria omnia in altero ſexu, Ingeſtabile onus, crurum & inguinum leuis tumor. Primus autem 90. die motus, ſed plurimũ languoris in vtroque ſexu, capillũ germinante partu, & in plenilunio, quod tẽpus æditos quoque infantes præ- Pli. libro 7. c. 6.

cipuè infeſtat, adeóque inceſſus, atque omne quicquid dici poteſt in grauida, refert: vt ſalſioribus cibis vſæ, carentem vnguiculis partum ædant.

Aegineta Fœminas vtero gentes eiuſmodi magma ex parte caſus affligunt corporis ferè totius redundantiarũ moles, iugis vomitus, ſputatio, eroſiones ſtomachi, & horror denique cibi.

Si in futuitione vterus ſuggendo, glandem valenter traxerit, vir muliérque ſimul ſemen emiſerint, nec mulier quomodo viri ſemen abiecerit, ſed intra locellorum aliquem ſinum detinuerit, indica hãc vtero gerere, proinde ſi pigra ſemiſopitáque ſit mulier, dolorẽ item ſi ſẽtiat inter vmbilicũ & fœmur, paruoque horrore afficiatur, hæc vtero

gerit. Procedente tempore futuere renuit, vel non ita libenter rem colit veneream, à futuitione paucum ſentit in epigaſtrio dolorem, neque ſemen emittit, menſes ſtatuto tempore non deſtuunt, adeſt vertigo, & viſus hæbetudo, palpitatio ac tremor cordis, pica, vomitio, nonnunquam color mutatur, panni & lentigines in vultu, & aliæ cutis defœdationes ſequuntur, palpebræ molleſcunt, oculi cõcaui, pupillæ attenuantur, coniunctiua oculi augetur, quamobrem atrocibus oculis cernere dicuntur, dorſum quandoque & ilia dolore afficiũtur, prædicta ſymptomata mulieres ad quartum vſque menſem torquent, ſubinde ſenſim minuũtur. Si velis noſcere an conceperit mulier, quũ dormitura eſt, ei aquam mulſam potan- 5.aph.41.

dam da, & ſi alui tormina patietur, concepit, ſi minus, non cõcepit.

Gal. in commentario. Tormina fiunt quidem & propter mordacitatem, fiunt autem & propter ſpiritum flatuoſum, qui facilem nõ habet exitum, quæ etiam tormina fieri nũc eſt arbitrandum in mulieribus quæ conceperunt, propter eam quæ fit ex vtero ãguſtationem, Dat autem aquam mulſam mulieri dormituræ, crudam videlicet, quoniam qualitas flatuoſa ſi noſcere vo lumus, eſt neceſſaria, volẽs & quieſcere ſimul & plenam eſſe cibis mulierem. Hec enim ambo conferent ad torminum generationem.

Auic. Miſc. igitur. ℥. 2. mellis æquæ por tioni aquæ cæleſtis, & potui dato, tunc enim ſi matrix fœtu plena, inteſtina compreſſa tenet, dolore pungente mulieris aluus afficitur.

Vt certò ſcias an vtero gerat, an maſculū aut fœminā cōceperit, Sumito vrinā mulieris collectā in vaſe mundo obturato, ne aër ſubintret triduum, deinde pāno lineo mundo hāc traiice, ſiquidē in panno inſecta quædā pediculorū quantitate appareāt, cōcepit, ſi inſecta rubeſcāt maſculū peperit, ſi albeſcant fœminam. Acus polita madeat noctu in mulieris lotio in æneo vaſe, ſi maculis variiſque coloribus tingatur acus, pe- perit mulier, maſculū ſi maculæ rubeſcēt, quód ſi non vtero gerat, acus nigra æruginoſáque eſt.

Mola & fœtus geſtatio talibus diſcernuntur notis. Menſibus ordinatè fluentibus conceptio fit, mola non ita. Mola ante menſem tertium mouetur, in conceptione nunquam. In mola ſtatim aluus tu-

meſcit, contrà in vtero gerentibus. Fœtus ſæpiſſime à loco in locum mouetur, at mola ſine cõpreſſione, aut mulieris motu non mouetur, aut rarò. Manus compreſſione violenta mouetur mola, deinde ad propriam tendit ſedem: ſed fœtus ex tali cõpreſſione aliquando mouetur & aliquando non. Aluus durior eſt in mola, quàm in fœtus geſtatione. Velocior eſt vtero gerens quàm molâ vexata. Et ſi aluus in mola tumeſcat, mãmæ tamen gracileſcunt molleſcúntque, contrà in prægnante.

Mola aliquando in vtero manet vſque ad annum quartum, at vtero gerens parit, ſaltem in vndecimo. Sunt qui dicant nihil de vteri geſtatione ex lotio cognoſci poſſe.

NOTAE CONCEPTIONIS ex lotio.

Auicenna tradit vrinam in imprægnationis principio citrinam eſſe ac ſubalbeſcentem, in cuius medico ſtoci cotti quaſi reſidere videntur. Vrinam puram limpidámque ac ſubtilem, in cuius ſummo nubes perſiſtit, cum athomis aſcendentibus & deſcendentibus, vtero gerere mulierem ſcrib. Auicenna ſignificare. Refert item quòd moto vaſe ſi turbetur vrina, imprægnationis finem notat, contrà principium. In fine conceptionis rubor ibi apparet, vbi primùm albedo inerat.

Alii aſſerunt vrinam vtero gerẽtium tribus primis menſibus ſanguinis colorem referre, & in ſe quaſi quaſdam nebulas, & ſedimentũ album habere, Cæterum in quarto

mēſes & deinceps viridis ac cereæ eſſe coloris cum liuenti ſedimento.

NOTAE EX PVLSV.

Prægnātis pulſus arteriæ in principio validus ac magnus erit, authore Cōſtantino, ſed circa finem pariens ac ſpiſſus tactu percipitur.

NOTAE SEXVS.

Si mulier maſculum gerat coloratior eſt, ac moderati vultus, læta quoque, agilis, velox, ſine ciborũ, vt plurimum, faſtidio, & reliqua vtero gerentium minima adſunt; ſi ſtans ambulare velit primo dextrum pedem mouet, oculus quoque eius dexter lætus magis, ac motus eſt velocioris ſiniſtro, aluus rotunda eſt, mamma dextra tumidior, cuius papilla boni eſt coloris à qua lac defluit. Si in ſole lac dictæ papillæ ſpeculo aut rei bene politæ imponatur, rotundum

cernitur margaritarũ aut argẽti viui modo, quod iniiciatur lac ipſum in aquam, aut in ipſius mulieris vrinam fundum petet, grauedo põdúſque ſentitur à muliere in latere dextro, in quo & ſæpiſſime mouetur.

Contraria accidunt, ſi mulier fœminam vtero gerat.

Nati venam vmbilicalẽ inſpice, quot enim rugæ ſeu nodi in ea fuerint, tot iterum fœtus mulier cõcipiet, & ſi nulla nullũ. Quòd ſi rugarũ vna ab alia diſtãs multũ fuerit, inter illos fœtus naſcituros longa erit tẽporis ĩtercapedo, ſi vicinæ ſit, citò vtero geret. Rugæ item nigræ aut rubræ maſculos, albæ fœminas arguũt. Auic. 21 3.2.c. de cauſis geminorũ.

PREDICTIONES.

Vtero gerentes ſunt medicandæ, ſi materia turget, quarto menſe, & vſque ad ſeptimum, ſed has minus. 4. aph. 1.

Gal.in commentario.

Inuiora autem & ſeniora vereri oportet. Ad vteros fœtuum connexus eandem habent proportionem, quam fructus ad plantas. Hi ſiquidem in prima generatione debilioribus capitulis continentur, & ideo facilè decidunt, quando vehementior ventus ipſos concuſſerit, poſt hac aucti difficilem habent à plãtis diſſolutionem, ſicuti rurſus quũ perfecti ſunt, ſponte ſua ſine vi extrinſeca decidunt. Eodẽ modo & cõceptus, in primo quidem tempore ſeminis iniectionis, ſi aliquando ſaltare contigerit mulierem, aut in lubrico cadere, ſiue quouis alio modo, vel ſecundum animam, vel ſecundum corpus moueri vehementius, facillimè diſrumpuntur: ſic quando & iam perfecti ſunt. Tempore verò intermedio firmiorẽ habent coalitũ,

quare mulier vtero gerēs poteſt fortiores motus ſuſtinere, ſine fœtus offenſione. Quæ omnia Hippocrates noſcens, rectè inquit: Vtero gerētes ſunt medicandæ, ſi materia turget quarto menſe vſque ad ſeptimum, quod eſt in medio tempore fœtationis, quum fœtus vtero firmiter alligatur. Non tamen omnes quæ hoc tempore indigēt purgatione, permittit' purgari: ſed ſi materia turget, inquit, hoc eſt cogat accellerare, tractum enim vocabulum ab animalibus ad coitum concitatis, quum ſuperabundantes humores mouētur, & per totū corpus deferuntur, nondum in aliqua parte firmati, tunc ad eos expellendos natura incitatur, & aliquo indiget manum porrigēte, & hunc humorum motum ad aluum deducente. &c.

Seranus. Hipp.lib. de fœtu.

Certo tempore mulier concipit, aut incipiente ſanguine, aut deficiē te. Saltus in primis, 7.diebus perimit ſemem in locellis & eiicit. Infans niſi latũ locum habeat,quo nutriatur,agitetur, creſcat, macilentũ fieri neceſſe eſt,vt pote qui ſatis amplum locum ad incrementum non habeat. Eadem ratio eſt, cur modo parui modo magni naſcantnr infantes. Semper fere ſani & integri ex mutilis generantur. Quemadmodum cucumeres & arbores, & alia quædam germina, ſi comprimantur ,& in auguſtis creuerint locis,partim mutilæ, partim tortuoſæ proueniũt.Ita & fœtus in vtero,iuxta ea quæ matri cõtingũt,vel mutilatur,vel nõ recte creſcit.Mulier quũ concepit,ſemen extra locellos non exilit. Fœmina quum conceperit,

Hipp.lib. de natura pueri.

menſes non defluunt, ſiquidem fœtus ſanus futurus eſt, præter quod puſillum quibuſdam primo menſe.

Mulierem vtero gerentem capi ab aliquo morbo acuto, letale eſt. 5.aph.30. Galenus.

In hoc enim duplex eſt periculũ: Vnum quidem proprer febrem ipſam fœtum occidentem: Alterum verò quòd ex longo interuallo cibum dantes ex alimenti defectu fœtum deſtruemus, ſi verò vt ſeruemus hunc non verebimur crebro cibum exhibere, febres cõtinuas victu intempeſtiuo augentes, mulierẽ grauidã occidemus, ſic & ſi abſque febre aliquis alius morbus acutus fiat veluti morbus comitialis, morbus attonitus, conuulſio, diſtentio, propter magnitudinem morbi & acutiem impoſſibile eſt laborantem euadere.

5.aph.3.1 Gal. Mulier vtero gerens ſanguine miſſo é vena abortit,& magis ſi fœtus ſit maior. Ex defectu alimenti fœtus deſtruitur, non modò miſſo ſanguine é vena,ſed etiam ex lõgiori inædia. Non abſque ratione autem & maior fœtus magis deſtruitur miſſo ſanguine ex vena mulieris,quia plurimo indiget alimento. Mulieri vtero gerenti ſi aluus
5.aph.34 plurimùm profluat,periculum eſt ne abortiat.

Mulieri vtero gerenti ſi mammæ
5.aph.37 Gal. graciles repente fiant, abortit. Hic pariter aphoriſmus ex illorum numero eſt, quos diximus defectum alimẽti fœtui ſignificare. Cõmunes enim quædam venæ ſunt mãmis ac vteris,quæ vbi parum habuerint ſanguinis, graciles quidem mammas oſtẽdunt, inædia verò nonnũ-

quam fœtum perimunt, nõnumquã verò ad excretionem excitant, illam ob cauſam quam ipſe in libro de natura fœtus per hæc verba explicat. Alimentũ atque auctio à matre veniẽs, non adhuc eſt ſufficiens infanti, quando decem menſes præterierint, & fœtus auctus fuerit: trahit enim à ſanguine ad ſe id quod dulciſſimum, ſimul autẽ & lactis parte aliqua fruitur. Vbi verò hæc illi rariora fuerint, & iam infans molem corporis habet, plus cibi requirens quã illud quod adeſt, calcitrat & membranas diſrumpit. Liquet igitur, quòd & ante decem menſes fœtus eſt indigens alimento, & calcitrans, & membranas diſrumpans, initium partus matri affert.

Mulieri vtero gerenti ſi altera mamma gracilis fiat, geminos habẽ 5.aph.38.

ti alterum abortit, & ſiquidem mā-
ma dextra gracilis fiat, marē: ſi ve-
rò ſiniſtra, fœminam.

5.aph. 43 Gal. Mulier ſi marem concepit, bene colorata eſt: ſi verò fœminam, malè colorata. Vt ad ſeipſam muliere collata videlz, non autem ad alterā, dictum eſt ab Hipp. indicium, quod ex bono colore ac malo ſumitur. Nam quæ fœminā concepit, minus ſeipſa colorata apparet, quoniam fri gidior eſt fœmina mare: nunquam verò talem concepiſſet, niſi viri ſemen, vel vterus mulieris frigidior eo tempore fuiſſet, in quo concepit: quare quod dicitur, ex eorum numero eſt quæ ſæpius eueniunt. Contingit enim ita omnia rectè agere mulierem poſt tempus conceptionis, quòd bene colorata fiet. Liquet autem, & quód alia ſigna ſunt marē

eſſe cõceptũ, ſicut ipſius conceptus plurimæ ac validæ motiones quæ nequæ ipſæ ſigna perpetua ſunt. Cõtingit enim aliquãdo licet ſit rarum, quòd cõcepta fœmina ſit mare robuſtior, & multis ac validis motibus moueatur, & aliquãdo mas ſit debilior fœmina, ac paucioribus debilioribúſque motibus cieatur. Si mulieri grauidæ in vtero ſit eriſipelas, letale. 5. aph. 43

Quæcunque præter naturam tenues exiſtentes vtero gerunt, abortiũt priuſquam craſſeſcant. 5. aph. 44

Quæcunque mediocriter corpora habentes abortiunt ſecundo aut 3. menſe ſine occaſione manifeſta, his acetabula vteri plena muccoris ſunt, & non poſſunt ex pondere fœtum continere, ſed diſrumpuntur. 5. aph. 45

Sine manifeſta occaſione ait febre vehemente, & alii fluxu, vel proflu- Gal.

uio ſanguinis, vel oryſipelate in ipſo vtero conſtituto, vel ſaltu grauidæ mulieris vehementiore, vel clamore, vel ira, vel timore, vel victu parciore, vel tali aliquo actu, ſeu paſſione. Fit enim veriſimile in his eſſe plena muccore ora vaſorum venientium ad vterum, ex quibus ſecundæ patent: quæ ora acetabula nominauit, non ſicuti quidam arbitrãtur adnatas ipſis carnes adenoſas.

Nam vti ipſe inquit in primo lib. de paſſionibus muliebribus: Si acetabula plena fuerint pituita, menſtrua fiunt pauciora. & Praxagoras in primo de naturalibus: Acetabula autẽ ſunt ora venarum & arteriarũ, quæ ferunt ad vterum.

Quæ vtero gerunt, his vteri os cõprimitur. Maximum hoc eſt mulieris quæ concepit indicium, ſi obſte-

trix potuerit immiſſo digito os vterorum tangere. Statim enim quum ſemen intra ſeipſos acceperint, totũ ſui interius contrahunt ſpacium & claudunt os. Videtur autem & propter durum tumorem & inflammationem os vteri comprimi. Diſtinguitur autem ab eo qui in grauidis ex duritie vteri.

Mulieri vtero gerenti, ſi lac multum è mammis effluat, fœtum imbecillem ſignificat: ſi verò mãmæ ſolidæ fuerint, fœtum ſignificant ſaniorem. Quæ corrupturæ ſunt fœtus, his mãmæ extenuantur. 5.aph.52

Si verò rurſus duræ fiant, dolor aut mãmas, aut coxas, aut oculos, aut genua infeſtabit, & non corrumpent.

Vide commentarios Gale.

Quæcumque vtero gerentes à febribus corripiuntur & fortiter cale- 5.aph.55.

fiunt ſine occaſione manifeſta, diffi-
culter pariunt, & cum periculo, aut
abortum facientes periclitantur.

Gal. Accidit quibuſdam grandis in quibus vitioſi humores priuſquam conceperint ſunt aceruati, nonnũquam à febribus vehemẽtibus corripi, ita quòd ex neceſſitate abortiũt nonnumquam verò mediocribus. ¶Sed quum non purgentur ſufficiẽter, aliquid ſupereſt reliquiarũ humorum in corpore vitiorũ, ex quibus febres ſunt conſtitutæ, vt pote nõ potentibus medicis mulieri grauidæ aliquod forte auxiliũ adhibere, neque exquiſita victus ratione in ipſis vti. Ob hanc igitur cauſam febris in ipſis frequenter reuertitur, & magna temporis pare grauiter ſe habent. Non ſine ratione igitur fœtus aliquando nequit obſiſtere, ſed

ex febre, & vitio humorum corrumpitur, nonnũquã verò perdurat quidem vſque ad tempus partus. Sed quum & ipſe valetudinarius ſit, vt qui longo tempore laborauerit, & quum matrem habeat imbecillem, non ſine periculo paritur. Nam ad bonum partum, duorum corporum vigore eſt opus, & grauidæ mulieris & infantis. Si mulieri vtero gerẽti purgationes eant, impoſſibile eſt fœtum eſſe ſanum. 5.aph.60

Mulieri vtero gerenti, ſi tentio ſuperuenerit, facit abortum. Circa inteſtinũ quod rectum nominatur tentio fit, eandem habens cauſam ac diſpoſitionem, quam in difficultatibus inteſtinorũ ſuſcipit aliquod ex his quæ ſuperiùs iacet inteſtina. 7.aph. 27. Gal.

Hæc autem paſſio nomen accepit, vt inquiunt, ab illa quæ fit in ea ten

tione, ob quam quum cacare vehementer appetant, continuè exurgũt. Ob talem igitur tentionẽ atque moleſtiam, & totum aliud corpus laborat, ſed præ cæteris vterus qui cognatus eſt recto inteſtino. Nihil autem mirum, ſi propter vehementes atque frequẽtes exurrectiones ac tẽtiones conceptus abortitur, quando & ex aliis omnibus fortibus motibus atque doloribus mulieres grauidæ ſolent abortire.

Infans in vtero ſic continetur. Summa pars clunibus continuatur, genua oculis ſunt appoſita: vnde & concaui exeunt, & genæ dicuntur.

ABORTVM FAcientia.

3.aph.13. Si hyemis auſtralis & pluuioſa &

ſerena fuerit, ver autem ſiccum & aquilonium, mulieres quibus partus ad ver ineſt, ex quacunque occaſione abortiunt. Quæ verò parient, imbecilles & morbidos infantes pariunt: quare vel ſtatim intereunt, vel tenues & valetudinarii viuunt. Gal.

Corpora ſiquidē humida, ac mollia & laxa facta, hyeme ſerena ad intimas ſui partes aëris ambientis frigiditatem facilè admittũt. Ita quod quicunque infantes longo tempore calori ſunt aſſueti, percuſſi vehemēter à frigore, non abſque cauſa, hi quidem iam mortui in ipſo vtero ſunt, hi verò in ipſo partu morientur. Qui verò viui in lucem eduntur, non ferentes ſubitam ad contrarium tranſmutationem, vel breui poſt tempore moriuntur, vel exiles, atque inſalubres creati, vix in

vita perdurant.

Aborſus triplex eſt cauſa, aut moles nimia, aut pondus aliquod, aut morſus. Moles, vbi amplius diſtendi vterus non tolerat, pondus, quũ ſupra vires eius ſit quod continet. Morſus, vbi vel humores qui prius in membranis continebantur, his ruptis in ipſum vterum ſunt effuſi, vel etiam totus partus corruptus & putris, ac in noxiam ſaniem diſſolutus, vteri tunicam eius occaſione irritat, ac mordet.

Gal. lib. 3 de naturalibus facultatibus.

SIMPLICIA ABORTUM facienti a Ex plinio.

Elaterium grauidis abortum facit, Plinius. lib. 20. c. 2. Olympias thebana, maluas abortiuas eſſe cum adipe anſeris, Plinius. lib. 20. c. 21. Cypero fœtas fœminas quidem

abortus facere nõ dubitat Apollodorus.lib.21,c.18. Polio abortum fieri poto.lib.21.c. 20. Portentum eſt quod tradunt cedri ſucco abortiuũ fieri in venere ante perfuſa virilitate. lib.24.c.5. Tantum ineſt ſemini dracunculi virus, vt olfactum grauidis abortum inferat.lib.24.c. 16.Prægnans ſi edat onoſma,aut ſupergrediatur, abortum facere dicitur.lib.27.c.12. Viperam mulier prægnans ſi tranſcenderit, abortum faciet.lib.30.c.13. Si caſtoreum fibrúmve ſupergrediatur grauida, ab ortum facere dicitur & periclitari partus ſi ſuperferatur.lib.32.c.10.

Si prægnans radicem cyclamini tranſgrediatur,abortũ fieri tradunt. lib.25.c.9. Neutra filicum danda fœminis, quoniam grauidis abortũ, cæteris ſterilitatem facit. Plinius

lib. 87. c. 9.

NVTRICATVS QVO alendæ ſunt grauidæ.

Paulus. lib. 1. c. 1. Vtantur itaque præſenti commoditate, in ambulationibus, alimentíſque haud magnam partem ſuauibus, rufi coloris falerno, quod pariter & ab odore cõmendetur, in primis autem luſtrico: cæterum potationi perpetuó non niſi mediocri indulgeant. Quippe hæc omnia tum ſuperfluitatum ſaburram, tum crebram quoque vomitionem non dico compeſcere, ſed arcere etiam cõſueuerunt. At qui medicamentorũ in eadem affectione prouinciã pulchrè ſubeũt, ſanguinalis herba, quæ πολύγονον græcè vocatur, aqua elixa & epota: pariter & anethum,

radixque pontica, vernaculo ab indigenis gentis ſuæ vocabulo Rha appellata, hæc indiſcriminatim tam anté, quàm à cibo, cum prima tum ſecunda menſa, ſumi vtiliter poſſũt.

Aërem vtero gerens colat temperatum, pauco tribus primis menſibus vtatur exercitio, ſomno indulgeat modeſto, aluus ſit probè cita.

CLYSTER.

Si oletula non exeant, iniice clyſterem pulli iure medullâ caſſiarum ſaccharo & oleo concinnatum.

PVRGATIO.

A quarto mẽſe vſque ad ſeptimũ ſi materia turgeat, authore Hippocrate, medicamento non violento purgetur, verbi cauſſa, caſſiæ fiſtularis medulla, pulli decocto macerata, aut manna. Vel ex his addito ſac-

charo & auro bucellatum catharcti-
cum conficere potes.

VENAE SECTIO.

Quanquam Hippocrates Gale-
nũque dixerint abortum pati mulie
res vtero gerentes, ſi ſanguinem è
vena miſerint, paſſim tamen video
medicos, quarto, quinto & ſexto
menſe axillarem venam, interdum
medianam, & quam ſaluatellam vo
cant audaciſſimè incidẽtes his qui-
bus opus eſt, nec propterea perit
fœtus.

CATAPLASMATA & emplaſtra.

Aegineta Forinſecus autem præcordiis
ænanthen, ſylueſtris punice florem,
balauſtium, trifolii (quod cytiſon
vocant) ac ſmyrnii coman, fœnicu-
lique ſemen, cataplaſmatis modo

applicare expedit. Neque vel tantillum intereſt vtrumque miſceas, cũ palmuliſve, an vino veteri, modo loco prædicto imponas. Hoſtioli præterea ventriculi lancinationibus (quos καρδιωμους græci nuncupant) aquæ calidæ potio, deambulationes tranquillæ, præcordiorúmque quod è molliori lana conficitur, ſceparnon, ſæpe numero ſucurrunt. Si ex debilitate renum & ligaminum abortum metuas, poſt inunctiones ceratum iſtud deferat, quod. ℞. Maſtiches.ʒ.ß. ladani.ʒ.ʒ. ceræ citrinæ.ʒ.2. biſtortæ, galbulorum cypreſſi, hypocyſtidis, acaciæ, ſanguinis drac. terræ lemniæ, roſarum rub. glebæ armeniacæ. an. ʒ.1.ß. concinna ceratum oleo myrthino & terebinthina exceptum, corio imponatur.

Cæterum ſi renes viribus ex frigore deſtituantur, loco prædicti cerati ſequens admoue, ℞. Maſtiches.ʒ. 6.ladani.ʒ.1.ſ. ceræ citrinæ, colophoniæ, picis naualis, ſtyracis. an.ʒ.1.ſ.galbulorum cypreſſi, menthæ,galãgæ,galliæ moſchatæ,thuris chalbanes, commi, myrrhæ,an.ʒ.1. ſ.fiat ceratum, addendo vbi opus eſt terebinthinæ quantum ſit ſatis.

PICAE SEV MALAtiæ & faſtidii cura.

Faſtidioſas & ab eduliis appetitus auerſione laborantes,diuerſi generis dapibus veſci, amilo arido, hoc eſt placentis, aut aliis nonnullis ex tritico eſculentis, genióque liberiùs indulgere hortando, reſtitues. Peculiariter verò & magnificè hæc grauidis conferunt, quæ tellu-

ris glebam deglutire geſtiũt, quemadmodum in malatia, quam græci κίττην id eſt pican indigitant, quæ circa tertium à conceptu menſem ideo plærumque ingruit, quod nequeat tum partus ob imbecillitatẽ, omne quod à locellis nutrimenti cauſa recipitur, neque conficere, neque conſumerè ſuperuacanea, ob eam cauſam, ac varia in ſtomacho retrimenta (quibus περιττώματα græcè nomen eſt inditũ) veluti ſtrues congeruntur: vnde tam diuerſarum, tanquam portentoſarum rerũ naſcitur prægnantibus appetitus: Verbi gratia, carbonum extinctorum, cretæ cymoleæ, & id genus innumeroſorum ferme: ex qua ratione nomenclaturam hanc id malum inuenit, ob picturatam illam ſcilicet eius auis varietatem, vel quod iſti- Aegineta

uſmodi affectus illam ſubinde auē impetat. Aeſcæ porrò deſiderium, exercitationes, & longiuſculæ peregrè profectiones reſtituunt. Quòd ſi qua prægnans mulier genialiter victitare, lautiúſque cuticulam curare aſſueuerit, hæc ſubitas nulla commoditate ſubibit motiones. Datur præterea cibum abhorrentibus non nunquā potus acrimonia quadā imbutos, præſertim ſinapi deguſtare.

Gal. lib. 1 de ſympt. cauſis.

Prauas qualitates appetūt. 2. quibus ventriculi tunicæ prauo aliquo excremento ſunt imbutæ. Atque cō ſueuit huiuſmodi affectus mulieres vitioſis humoribus refertas infeſtare, ídque quum vtero geſtant, vocatur pathos ipſum Citta (id eſt pica, ſiue Malatia) appetunt autem maximè per hunc affectum & acida & acerba, nonnunquam acria quo-

que. Interdũ vel cimoliã terram, vel teſtas, vel extinctos carbones, aut alios huiuſmodi cibos abſurdos. Atque cõplures earũ huiuſmodi vitio laborant vſque ad ſecũdũ ac tertiũ mẽſem. In quarto verò quieſcunt, partim quòd vomitione vitiati humores expurgantur, partim quòd concoquũtur, vt pote exiguum cibi, tum ſumente muliere ob faſtidium, partim etiam quòd multitudo vacuatione ſit immunita. Quippe primis duobus menſibus fœtus paucum ad ſe ſanguinem attrahit, eo quòd parum adhuc auctus ſit adeo vt ne fœtus quidem nominari tum debeat, ſed cyema potius (id eſt conceptus) Vbi verò iam increuit, tum plurimo indiget alimento, atque tum nõ id quod optimum eſt è venis, allicit: verumetiam quia maiorem alimẽ-

ti copiam requirit, aliquid vitioſi ſimul attrahit. Ita fit, vt vniuerſũ corpus & plethoricon (id eſt plenum) eſſe deſinat, & minori humorũ vitio crucietur. At fœtus ipſe excrementa quæ ab attracto redundant alimẽto, ad duas reponit mẽbranas. Quò fit vt ipſe quoque & maiori humorũ vitio, & maiori intemperie infeſtetur, quandoquidẽ à vitioſo ſanguine alimentũ ſumit, niſi grauida mulier reſiduo, quo vterum gerit tempore, optimis vtatur cibis. Malacia viris etiã nõnunquã accidit, quando ipſis quoque vitiati humores ad ventriculi oſculũ defluunt. Huiuſmodi ſymptomata circa alimenti appetentiã euenire ſolent. Fit faſtidiũ eadẽ, qua pica, ratione, læſo ore ventriculi in mulieribus grauidis. Cõtingit autẽ propter vitioſos humores totũ cor

pus occupātes tale aliquid accidere: verùm hoc cū horrore & febre patiuntur, & his diſtingūtur à grauidis. Hæc Gal. in commētario. 61. ſentētiæ quintæ ſectionis. Si mulieri ceſſent purgationes, neque febris. &c.

VNGVENTA.

Ventriculi os in malatia ante prandium hoc inungito vnguine, pannū calidum ſuperponendo. ℞. Olei ſpicati. ℥. 1. maſtichini, olei ex cotoneis. an. ℥. ß. ſriamētorū corallii rub. caryophyllorū, mentæ ſiccæ, calami odorati, galliæ moſchatæ. an. ʒ. ß. ceta excipiantur in vng. ʒ. Si diſcutere cupis flatus, ilia & aluum inunge oleo lilino compoſito. Si renes ex calore debiles fuerint, ℞. Olei myrthini. ℥. 1. ß. olei. roſacei, olei maſtich. ſucci plantag. aut ſedi. an. ℥. ß. friamenti glebæ armeniacæ, terræ

lēniæ,hordei vſti, ſantalorū rub.acaciæ, fructuum myrti, hypocyſtidis, fructus oxyacanthæ.an.ʒ.ſ.cera excipiantur in vnguētum,addito pauco aceto.

ECLEGMATA ET pulueres.

Diamargariton vtraque cōfectio. ℞. Conſeruæ roſ.cōſeruæ vtriuſque bugloſſi.an.℥.ſ. diamargariton.℥.4. margaritarum.ʒ.2. fragmentorū lapillorū precioſorū cōmuniū.ʒ.1.corallii rub.℈.2.trita ſubtiliſſimè miſc. & cum ſerapio roſaceo addito auro fiat confectio, dato cochlear.

Si adſunt flatus. ℞. Cinnamomi electi.℥.1. caryophyll,nucis moſchatæ, cardamomi.an.ʒ.2. zingiberis.℥.ſ. piperis.ʒ.1.croci.ʒ.ſ.friato,& friamento ſaccharo miſto vtitor cū cochleare.

VICTVS.

Arnaldus nouauillanus hanc vini confectionem pro fœtu retinendo in vtero deſcripſit. ℞. Zingiber. caryophill. an. ʒ. 1. ſpiced. piperis albi. an. ʒ. ſ. galangæ, aniſi, carei. an. ʒ. 2. fiat vinũ aromaticum addito ſaccharo, quod diluatur aqua decoctionis vuarũ paſſarũ aut glicyrrhizæ.

Caueat vtero gerens à labore, exercitio vehementi, ſaltu, tuſſi, coitu, balneo, frigore externo, ira, triſtitia, timore, vomitione forti, rebus acutis & amaris, vt ſunt cappares & oliuæ acerbæ, ab his quæ menſes cient, & abortum faciunt.

Si aliquid tamen ardenter deſideret, id non eſt prorſus denegandum, & ſi non conueniat.

Cibi boni ſucci exhibeantur, Vinum propinetur odoratum, ma-

turum, non album, ſed parum tendens ad fuſcum.

Vtatur fructibus maturis abſtringentibus, cuiuſmodi ſunt cotonea, & pira, mala punica, nuces ponticæ toſtæ, caſtaneæ, limonium pomum, malum aureum quod arangiam vocant Galli.

Vitet porrum, allium, cepas, ſinapi, cicera arietina, petroſelinum.

Deforat precioſos lapillos.

Verbi gratia, ſapphyrum, hyacinthum, corallium, corneliam, adamãtem, turſeciam. &c.

CONTRA PEDVM tumores prægnantium.

Aegineta Aduerſus pedum tumores, præſentiſſima cum vtilitate, ſolaſtrum, quam authyllidem vocant, in aceto maceratũ, & braſſicæ latioris folia,

nec non & creta cymo ex aceto illita, alumen pariter ex aceto, adhibentur. Proſunt item mala medica ſiue citrea, in aqua lauandis pedibus elixa. Braſſicas in æquali vini & aceti quātitate coquito, & eo pedes tumentes foueto, aut emplaſtri modo imponito, vel cymoleam fabrorum ferrariorum aqua macerato, addito pauco aceto, & illinito. Vel roſaceo, aceto & cymolea ſimul confuſis pedes illine. Arabes.

Papyrus aceto ſoluta imponatur.

Dracuntii folia etiam admota vtilia ſunt. Vel foueantur pedes decocto ramenti cornu cerui aceto & vino macerat.

DIFFICVLTAS partus, *Auſoniæ* CAVSAE.

Gal.lib. defi. medi. Partuum difficultates tribus modis eueniunt, in prægnante, in fœtu, & in exterioribus. In prægnante, quum iraſcitur, zelotypia laborat, vel moleſtiis, vel alio affectu. Si meatum plus iuſtò anguſtiorem habet, aut pinguiorem, tum primũ parit, aut minime amplam habet vuluam cõparatiõe partus. In pariẽte, quãdo abortũ parit, aut gemellos, aut mẽſtruoſũ quippiã, extrinſecus hyeme aut æſtate ſupra modum vehe- Aegineta menti, torrentive pariendi difficultas naſcitur, vel culpa parentis, vel culpa fœtus, vel chorii vitio. (Eſt autem chorion inuolucrum, quo partus in vulua parentis inuoluitur) vel per ea quæ foris accidunt. Gignentis quidem culpa, aut propter craſſitiem & pinguedinem, aut ob arctam & exiguam matricẽ vni-

uerſam, aut dolorem immenſum, aut dilam vlcus, aut ob animum puſillum, aut inflammationem matricem occupantem, aut aliud membrum, aut quocumque alio morbo affectam, aut ſuapte natura valetudinariam, vel viribus deſtitutã, extrudere fœtum non valentem, aut ante legitimum parturitionis punctũ parientẽ. Itẽ ſi os ceruicis vteri obliquũ fuerit, aut eidẽ caro aliqua ob vlcus quod præceſſit adnata ſit. Arab. Vel quia puella citius quàm par ſit parit, aut non cõſueuit vtero gerere, vel quia annoſa annúſve eſt: nã annis confectæ difficillimè pariunt.

Culpa verò fœtus, vel quum ſupra modum ingens eſt, aut nimium puſillus, & nec magnopere ponderoſus, aut ampliſſimi capitis, aut mõſtrum: verbi cauſa, biceps, aut mor- Aegineta.

tuus, aut viuens quidem, ſed imbe-
cillis, neque potens in lucem pro-
gredi, aut quòd complures partus
ſortita ſit: quinque namque ſimul
in vtero haberi poſſe aſſerit Hero-
philus, & repente omnes ſimul col-
lo vteri impingantur, aut quòd non
naturaliter diſpoſitus ſit, neque ad
exitum quadrans corporis figura,
ſeu habitus. Eſt enimuero natura-
le fœtus in lucem edendi ſchema.
Primũ quidẽ & præcipuũ ẽbrii ſche
ma in caput manibus in fœmora diſ
poſitis, porrectis & extẽſis, & ne pau
lulũ quidẽ perperã declinãs, rectà os
verſum caput porrigens.

Secunda verò fœtus forma, rectà
in pedes, ne tantillum quidem ab
eo tramite declinans probatur.

Præter hæc duo, omnia cætera
in lucem edendi partus præter na-

turam, ne monſtroſa dicam, omnes ſchemata, vt ſi caput in dextram aut ſiniſtram vteri partem inclinat, vel ſi altera, aut vtraque manus exeritur, cruráque interiùs à ſe inuicem diducuntur, aut ſi fœtus altero pede prodit, altero interius retento: aut ſi duplicatus alicui vteri parti innititur.

Vitio autem membranæ chorii puerperii difficultas fit, vel quum non auellitur propter craſſitiem, vel quum antequam conueniat auellitur, ob tenuitatem & macilentiam: humore ſiquidem qui in vtero collectus fuit, vacuato, ægerrimè delabetur embryon propter ariditatem.

Si quæ extrinſecus occurſant, in cauſa ægræ parturitionis ſunt, ſiue frigore condenſante, ſiue calore immodico diſiiciente potentiã, aut alio

quopiam euentu incurſante.

Cauſæ externæ ex parientis & aſſiſtentium ſermonibus cognoſcuntur.

NOTAE.

Debilitas quoque parientis, veluti etiam pinguedo, ex habitu corporis deprehenditur. Ex morbis etiam præcedẽtibus facilè in imbecillitatis cognitionem veniemus. Fœtus imbecillitas ex debili ac tarda motione cognoſcitur, qui ſi mortuus fuerit, à motu prorſus ceſſat, ventris frigiditas adeſt, atque dolor iuxta vmbilicum grauis, ſpiritus exhalatur fœtidus, faciei color prauus. Magnitudo fœtus ex parentum corporis conſtitutione, ac ventris pariẽtis mole coniicitur. Craſſities ſecundæ inde colligi poteſt, quod præ dictorum ſignorũ nullũ adſit, & par-

Fuchſ. ex philonio.

turiens robuſta, faciliſque fœtus motus ſit.

PRAESAGIA.

Vide prædictiones in capite de conceptione fœtus præſcriptas. Mulier poſt annũ quintũ & vigeſimum primò cõcipiẽs, difficulter pariet. Pinguis mulier ſicut difficile concipit, ita & ægerrimè parit. Si dolor vẽtris imas partes tẽtat, cũ pariẽtis virium robore, & nulla adſit anhælandi difficultas, in muliere tẽperaturæ & ætatis mediocris, bono eſt. Si dolor ad ilia & os ſacrũ tendit, difficillimè pariet.

Mulieri quæ vterinis moleſtatur, aut difficulter parit, ſuperueniens ſternutatio, bonum.

Quæcũque vtero gerentes à febribus corripiuntur. &c. 5.aph.35.

Vide in.c.de conceptione.

Mulieres quæ in nauibus pariunt, mutos edunt. Primiparæ, & quæ rarius pariũt, plurimũ in partu & puerperio laborãt, quæ verò crebrius pariunt, minus. Oſcitatio in enixu letalis eſt. Plinius lib. 7. c. 6.

PARIENDI RATIO.

Aegineta Obæſam mulierẽ in lectulo pronã, hoc eſt in caput propendẽtẽ, & vultu in terrã deiecto figurare oportet, flectentẽ inclinãtẽve genua ad fœmora, quo vterus ad abdomen tendẽs, è directo oris ſit. Digitis verò pinguedinibus, verbi gratia, butyro, oleo, axũgia anatis, gallinæ & ſimiliũ, delinire os oportet, & ſenſim dilatare. Quod ſi igitur aſtrictioni aut denſitati quaſique cuneationi difficultatis pariendi culpa imputatur, laxatione primitus ſuccurrito,

Infundens iugiter oleum dulce, & calidum, & elixationem fœnigræci, aut maluæ, aut ſeminis lini, aut etiā oua, laboris mitigandi gratia.

Deinde pubem cum epigaſtrio & lumbis cataplaſmatis modo illinito cum ſemine lini, aut melicrato, aut hydrælæo, encathiſmatis præterea cōſimilibus : Inſuper calamos id eſt laxationes balneis aquarum dulcium moliri oportet, præterquā ſi febris, aut alia quæpiam prohibeat occaſio. Mouetóque parietem lectica ſellâve, in aëre temperatè calido. Nonnulli verò concuſſionibus vehementibus ac violētis vtuntur, Sternutamenta adhibent, atque animo pauido exiſtentem, quaſique detrectantem, concitant quidem & exhortantur. Sed inexpertem dolores partus admonere expedit, vt cō-

&

ſtanter ceu operæprecium ſpiritum contineat,& validiore niſu conceptionem ad os vteri protrudat. Atqui ſenſum non tentãtibus odoramentis animo deficiens recuperanda & recreanda eſt, refocillata verò mediocriter nutrienda eſt alimento haud multo.

Syncope.

Quod ſi Inflammatio, aut alius quiſpiam morbus vterum infeſtarit, huic etiã ex propriis capitibus ſuccurrendum, ac proſpiciendum erit. Vbi infans præmagnus fuerit, ea adhibenda quæ dilatare & laxare os vteri poſſunt. Vbi autẽ præter naturam conformatum embryon eſt, ſchematiſmum naturalem reddito: nunc quidem impellendo, nunc verò adducendo, nũc flectendo, nunc verò dirigendo, Et ſiquidem manũ prætendit, aut pedem, nulli membro

apprehenſum arripere:magis nāque obſtruitur, aut debilitatis artubus impotens euadit, aut etiam frangitur interdum.Sed digitos ad humorum aut coxendicum fœtus trahendo, denuo prominētem infantulum in iocum ſuum reducito.

Porrò ſi cum oris vteri compreſſione,totius infantis indecora fuerit figura,rurſum ab ore vteri in ſuperiora quamprimum eundem attollito:deinde comprehenſum denuo in os ipſum dirigito.

Si autem gemini aut terni, pluréſve fuerint,ac ceruicem vteri obſederint,reliquos propellere ad fundum vteri oportet, & eum qui magis paratus videbitur, prius educere,verùm cūcta paulatim, & abſque partus ruptura facito, oleo perfundens locos.Opportunum porrò tem

pus in ſedis lecticam eſt, vbi matricis oſtium apertum ſubcidit digito, inclinátque pro ruptura.

Fuchſius Porrò ſi fœtus tunica,ſeu ſecunda craſſior fuerit, ac ſolidior quàm vt rumpi poſſit,diſſecanda erit. Quibus autem humor in tunicis contentus, ante congruum tempus effluxerit, ita aut loca exaruerint, ouorum albuminibus cum maluæ aut fœnigræci decocto excolato, aut ptiſanæ cremore tepido perfundemus.

Aeg.lib. 6. Aetius lib.16. Verùm ſi non procedat, quòd infans mortuus ſit, aut caput nimis magnũ,vel etiã aliã ob cauſá ad fœtus extractionẽ ſeu ſectionẽ, quam græci ἐμβρυοτλκίαν appellant, veniendum eſt.

PARTVS IVVANtia ex Plinio

Partus putant ſemine cucumeris ſylueſtris iuuari, ſi in arietis lana alligatum inſcientis lumbis fuerit, ita vt, protinus ab ea eximatur & rapiatur extra domum ipſam. lib. 20. c. 1. Bulbi hortenſii partum accelerant cum ſapa, aut paſſo ſumpti, lib. 20. c. 9. Secundos partus ciet apii ſemen, lib. 20. c. 11. Seſeleos folia vtilia ſunt, vt quæ partus adiuuent etiam quadrupedum. lib. 24. c. 5. Suffitu allii ſecundos partus euocari exiſtimauit Hippocrates, lib. 20. c. 6. Cunilago mollis montana ſerpillo ſimilis purgat à partu mulieres, lib. 20. c. 16. Dalion herbarius parturientibus ex aniſo cataplaſmata ĩpoſuit cũ opio, lid. 20. c. 17. Parere quoque facilius aniſum olfactantes, & ſtatim à partu dandum potui polenta aſperſa, ibidem. Conſtat parturientes fo-

lii maluarũ ſubſtratis celerius ſo-
lui,protinus à partu reuocanda, ne
vulua ſequatur. Dãt & ſuccum mal-
uæ bibendum, parturientibus ieiu-
nis, in vino decocta hemina, lib. 20.
c. 21. Caulis & folia œnanthes her-
bæ cum melle ac vino nigro pota,
facilitatem pariẽdi præſtant, ſecun-
dáſque purgant, lib. 21. c. 24. Sonchi
ſuccus trium cyathorum mẽſura, in
vino albo & oleo calefactus, adiu-
uat partus, ita vt à partu ambulent
grauidæ, lib. 22. c. 22. Palma ſuffitu
partus extrahit, lib. 23. c. 5. Sunt qui
celeritati partus multùm conferre
putent, radice lauri acetabuli men-
ſura pota in aqua, efficatius recen-
tem quàm aridam, lib. 23. c. 8.

Laurus Alexandrina ſiue Idæa,
partus celeres facit, radice pota triũ
denariorum pondere, in vini dulcis

cyathis tribus, ſecundas etiam pellit, ibidem. Galbanum bibitur & in difficili partu fabæ magnitudine in vini cyatho, vuluáſque cõuerſas corrigit, lib. 24. c. 5. Chamædaphne partus difficiles cit in lana appoſita, lib. 24. c. 15. Lingua herba quæ naſcitur circa fontes, cribro in limite abiecto herbæ intus extantes decerptæ adalligatǽque grauidis, partus accelerant, lib. 24. c. 19. Diocles difficilè parientibus ſemen fœnigræci debet acetabuli menſura tritum in nouem cyathis ſapæ, ad tertias partes bibere, vt qui biberint in calida lauarentur. Et in balneo ſudantibus dimidium ex relicto iterum dedit, mox à balneo reliquum, pro ſummo auxilio, lib. 24. c. 19. Betonica drachma bibitur in vini cyathis tribus contra omnia vuluarum

vitia, aut quæ à partu fiunt, ſecundas morantes, vel partus emortuos, radices panacis appoſitæ extrahunt, Polemonia pota ex vino ſecundas pellit. Centaurii maioris radix deraſa & appoſita extrahit partus emortuos. Præcipua dictamo vis eſt, partus emortuos vel tranſuerſos eiicit, Bibitur ex aqua foliorum obolo, adeo ad hæc efficax, vt ne in cubiculum quidem prægnãtium inferatur: nec potu tantum, ſed & illitu & ſuffitu valet, pluribus autem modis & ariſtolochia prodeſt: nam & menſes & ſecundas cit, & emortuos partus extrahit, myrrha & pipere additis, pota vel ſubdita, Secundas pota ciſſanthemos pellit, Mandragoræ ſuccus appoſitus menſes cit, & emortuos partus. Daucum & menſes & ſecũdas, potũ facillimè pellit, Emor-

tua ſcammonium pellit, potum vel appoſitum. Radix è geranio, peculiariter ſecūdis inflammationibúſque vuluarum conueniens, Artemiſiæ radix pota intantum purgat, vt partus euectos extrahat, Menſes & ſecundas cit ramorum artemiſiæ decoctum inſidentibus, Item folia pota dragma. Ad eadem omnia proſunt vel impoſita ventri imo cum farina hordeacea. Anthyllides duæ vuluis vtiliſſimæ, torminibúſque & ſecundarum moræ; in vino potæ. Radix verbenacæ pota ex aqua, ad omnia in partu, aut ex partu mala, præſtantiſſima eſt, partus accelerat ſcordotis pota; drachma ſucci in aqua mulſa cyathis quatuor. Dictami folia præclare dantur ex aqua, conſtat vnius oboli pondere, vel ſi mortui ſint in vtero infantes, protinus

reddi ſine vexatione puerperæ, Similiter prodeſt pſeudodictamũ, ſed tardius, cyclaminos adalligata, ciſſanthemos pota. Item betonicæ farina ex aqua mulſa Plinius, lib.26.c.15. Anagyri, quam aliqui acopon vocant, folia difficulter parientibus adalligãtur, ita vt à partu ſtatim au ferantur quòd ſi emortuus hæreat, & ſecundæ menſéſque morentur, drachmæ pondere bibantur in paſſo folia, lib.27.c.4. Poſtilli ex periclymeno reſoluti dati in vini albi cyathis tribus, partum iuuant, ſecundáſque pellunt, lib.27. c.12. Smyrnii radix partus adiuuat, & ſe cundas pellit, lib.27.c.13. Axũgia è Sue quæ non peperit, ſyncera partus in abortum vergẽtes nutrit, collyrii modo ſublita, lib.28.c.9. Tradunt ceruas cũ ſenſerint ſe gra-

uidas lapillum deuorare: quem in excrementis repertum, aut in vulua (nam & ibi inuenitur) cuſtodire partus adalligatum; Inueniuntur & oſſicula in corde & vulua perquam vtilia grauidis parturientibúſque, lib.28.c.19. Tota oua adiuuant partum, cum ruta & anetho & cymio pota ex vino, lib.29.c.3. Partus euocat membrana è canum ſecundis, ſi terram non attigerit, cinis herinaceorum cum oleo perunctarum cuſtodit partus, cõtrà abortus. Facilius euittantur, quæ fimum ãnſerinum cum aquæ cyathis duobus ſorbuêre, aut ex vtriculo muſtelino per genitale effluentes aquas. Vermes terreni grauidis ſecundas pellunt in paſſo poti. Inueniuntur & in gramine vermiculi, qui adalligati collo, continent partum, Detrahuntur au-

tem ſub partu, aliâs enitti non patiuntur. Cauendum etiam ne in terram ponantur. Cochleæ in cibo ſumptæ accelerant partum, Amphisbæna viua in pixide, etiam ſi mortua ſit, atque aſſeruata, partus faciles præſtat, Anguium ſenectus adalligata lumbis, faciliores partus facit, protinus à puerperio remouenda. Dant & in vino bibendam cum thure, aliter ſumpta, abortum facit, Baculus quo angui rana excuſſa ſit, parturiētes adiuuat. Lapis aëtites in aquilæ repertus nido, cuſtodit partus cōtra omnes partuum inſidias. Penna vulturina ſubiecta pedibus adiuuat parturientes, Ouum cerui grauidis cauendum conſtat, quoniam tranſgreſſus abortus aſperos facit, lib. 30. c. 13. Cancri fluuiatiles ſi partus ſtranguletur, poti ex aqua auxilian-

bunt ad partus cõtinendos. Hippocrates ad purgationes mortuóſque partus vtitur illis cum quinis lapathi radicibus, cum ruta & fuligine tritis, & in mulſo datis potui. Ad ſecundas vti caſtoreo prodeſt, cum panace in quatuor cyathis vini. Mirũ & quod de torpedine inuenio: Si capiatur cum luna in libra fuerit, triduóque aſſeruetur ſub diuo, faciles partus facere, poſtea quoties inferatur adiuuare. Et paſtinacæ radius adalligatus vmbilico exiſtimatur idem facere. A viuenti ablatus ſit ipſáque denuo in mare dimiſſa, Plinius lib.32.c.10. Crudus braſſicæ caulis ſi edatur, partus quoque emortuos pelli. lib.20.c.9. Cichorium mulierum purgationibus quidem decoctum in aqua adeo pro

deſt,vt emortuos partus trahat, lib. 20.c.8. Ruta ſylueſtris fœminarum etiam purgationes, ſecũdáſque etiam emortuos partus, vt Hippocrati videtur,ex vino dulci nigro pota, lib.20.c.13. Mentaſtrum potum fœminas purgat à partu, ſed partus necat,lib.20.c. 14.Pulegium ſecundas & defunctos partus eiicit,lib.20. c. 12. Si ſymbrium non edendũ grauidis,niſi mortuo conceptu, lib. 20.c.22.quippe impoſitum etiam eiicit. Si emortui ſint in vtero partus, thymi decoctum in aqua ad tertias, lib.21.c.21. Anthemis pellit mortuos partus,lib.22.c.21. Silphii folia ad expurgandas vuluas pollendóſque emortuos partus decoquuntur in vino albo odorato vt bibatur menſura acetabuli à balneis, lib. 22. c.23. Noſtri herbarii partus

emortuos ſaluia appoſita extrahunt, lib.22.c.25. Vino cognata res ſapa eſt, muſto decocto donec tertia pars ſuperſit, Ex albo hoc melius, ſecundas, partúſque emortuos trahit cũ bulbis potum, lib.32.c.2. Galbanum abortus non exeuntes trahit appoſitu vel ſuffitu, lib.24.c.5. Chamæpitys mortuos partus, ex aceto cocta potáque eiicere protinus dicitur, lib.24.c.6. Herba ſabina partus emortuos appoſita extrahit & ſuffitu, lib.24.c.11. Aron partus omnium animalium extrahit, lib. 24.c. 16 Leporis iecur illitum cum croco & porri ſucco, vellere appoſitũ, abortus mortuos expellit, lib.28.c.19. Si mortuus partus ſentiatur, equiliẽ ex aqua dulci potus eiicit, lib.28.c. 19. Succida lana compoſita ſubditáque mortuos partus euocat, libro

29.C.2.

EX MONVMENTIS Arabum.

Eligatur obſtetrix habens digitos protenſos graciléſque, quibus oleo lilino illitis in debitum ſchema fœtus exitui paratus reponatur. Vtero gerens aliquot diebus ante partum crebriori exercitio vtatur, aliquando gradus deſcendat aſcendátque, ſaltationes ante cœnã colat, deinde ieiuna tali luatur encathyſmate.

INSESSVS.

℞. Althææ cum rad.m.6. maluæ, chamæmeli, ſertulæ campanæ, apii, ã.m.4. foliorum lauri, lauẽdulæ. an. m.2. ſeminis lini, fœnigræci, an, lib. 2. coquãtur, decocto quotidie dimi-

dia hora huic decocto inſideat mulier.

VNGVENTVM.

A balneo aut inſeſſu epigaſtrium & os ſacrum tali inungito vnguento. ℞. Olei amygdal.dulc.℥.1. pinguedinis gallinæ, olei lilini,mucrorii althææ.an.℥.ſ. cera alba excipiãtur in vnguentum.

POTVS.

Ab inunctione duo ouorum lutea ſpeciebus aromaticis ſequentibus conſperſa calidè potui dentur. Sunt item qui vinum aromaticum partui proximis propinant.

SPECIES AROMAticæ.

R. Cinnamomi.℥.ſ. caſiæ, aut

croci, cortic. caſſiæ, fiſtularis. an. ʒ. i. ſabinæ, betonicæ, adianti, dictami, fœnigræci, baccarum lauri, mentæ an. ʒ. ß. oſſis ex corde cerui. ℈. ß. ſacchari. ℥. i. ß. in pollinem omnia reducito.

ECLEGMA.

℞. Pharmacorum in ſpeciebus deſcriptorum & friatorum. ʒ. i. ſacchari lib. ß. ſaccharum artemiſiæ, apiaſtri ſucco, aut liquore ſtillatitio liquetur, & inde quadras pond. ℥. ß. confice, dato quotidie quadram ieiunæ, ſubinde decocti præſcripti, aut vini aromatici cyathum dimidiatum propinato.

IN HORA PARTVritionis quid faciendum.

Aër parientis eſto calidus & humidus; pira domo (ſi quæ fuerint) abiiciantur. Lapillos precioſos portet, quibus vis ineſt iuuandi parientes, puta Aëtites, ſiniſtro lateri adalligatus, Magnes in ſiniſtra manu detentus.

Sortilegæ cacodæmonibus deuotæ ablegantur.

Partùm accelerant dolorémque mitigant, lapſis, Smaragdus, Corallium, Styrax tritus & lana ſubactus, & peſſi modo immiſſus, cor gallinæ adhuc ipſa palpitante impoſitum, radix ocymi ſimul cum penna hyrundinis, radix cyclamini, artemiſia, Dracuntium genibus alligatum, penna ſiniſtra aquilæ ſeu tota ala, aut penna vulturis parituræ pedibus impoſita, vnguis milui ſub laborantis interula portata.

Ex roſtro porcino ſertum capiti imponitur. Quum dolores vehemētiſſimos cum graui pubis pondere paritura crudeliter ſenſerit, retentum ſpiritum ſæpe inferius deprimat.

CATAPLASMATA & emplaſtra.

Pedes cum contrito polypodio emplaſtrandi ſunt, venter totus artemiſia emplaſtrandus. Farctum internum colocynthidis ſucco rutæ, & mométo myrrhæ exceptum toti alvo emplaſtri modo imponatur.

Auic.

PER METRANCHYtum iniicienda.

Chorio rupto ſæpe humores qui partum ad exitum iuuant, defluunt,

partu in locellis ſiccis remanente, tunc iniice decoctum ſequens. ℞. Althææ cum rad.m.2.artemiſiæ. m.1.fœnigræci, ſeminis lini.an.℥.3. decem ficus ſiccas; coquantur. decocti.℥ 4. adde, olei lilini.℥. 2. moſchi granum vnum.

POTVS.

Potui dato colamentum aquæ in qua hirundinis nidus maceratus ſit, Berbenacam cum aqua frigida, Adiantum cum vino,aut ſyrupo roſaceo, Mentam betonicam, chamæmelum cum aqua & melle, Ramentum nucleorum dactylorũ, Fimum anſeris, falconis, aut accipitris cum dulci vino, Vel ℞.Cortic.caſſiæ fiſtularum.ʒ. 1. aut.2. pulueris dictami,cũ ſeminis lini decocto, quibus nonnihil cinnamomi

ſemper adde. Medicamentum verò quod in vniuerſum omnes difficulter parientes iuuat, eſt hoc. ℞. cinnamomi electi.ʒ.2.myrrhæ,caſiæ an.℈.1.ſuccini albi.ʒ.1 ſ.vna friato, de quo friamento in potu cum vino aromatico potui dato.ʒ.1.

CATAPOTIA, ET orbiculi.

Globulos ſequentes ex eorũ quæ partus accellerãt decocto potui dabis.ʒ.2.℞. Sabinæ.ʒ.2.rutæ.℈.4. rutæ ſylueſtris.ʒ.1.laſerpicii,ammoniaci, rubiæ paſſiuæ.an ℈.2. rutæ ſucco excepta digere in catapotia. Vel ℞. Ariſtolochiæ longæ, piperis, myrrhæ, æquas partes rutæ ſucco excipe in orbiculos.

ECLEGMATA.

℞. Myrrhæ, caſtorii, ſtyracis.an.℥.ſ. cinnamomi & ſabinæ.an.ʒ.2.melle deſpumato excipiantur, & cochlear vnum cum ſeminis lini & iuniperi decocto ex vino calidè dato. Sternutamenta proſunt.

SECVNDAE RETENTIO.

Secunda ſiue chorion eſt membrana totum fœtum inuoluens, venis & arteriis contexta, duas habēs tunicas,vel, vt alii volunt,tres,matricis venis arteriiſque cohærens, per venas etenim illas ſanguinem quo fœtus alitur, attrahit, per venā vmbilicalem ipſum adminiſtrando, per arterias item vmbilicales ad cor fœtus refrigerandum aërem tranſmittit.Mediante enim radice,& qui

Gal. lib. de ſemine genitali.1

ab ea oriuntur villis capillaribus,plã ta ſolo connectitur, à quo alimentũ per ipſos villos ſibi trahit, pari ratio ne fœtus per venulas in ſecũda ſparſas & arterias, quibus locellis hæret, ſuctu ſibi alimentum fœtus capit. Eſt & ſecunda membranula à filio Aboali Arabe bilex dictus. Itẽ ab vmbilicali vena ac vaſe quodã, per quod ſibi fœtus vrinam mãdat, ortum trahit, quod plicas (rugatæ veſtis figura) plurimas habẽs, ac anfractus,in quibus vrina fœtus ad ipſum miſſa reconditur, ab vmbilico infra,fœtum ipſum totum inuoluit. Eſt & membrana tertia tenuiſſima, quæ fœtui proximior prorſus ipſum circũdat, & intra ſe vniuerſum fœtus ſudorẽ receptũ ſeruat.Prima igitur mẽbrana & extima humores in locellis collectos à conceptione,qui

Arabes.

neque auctioni, neque nutritioni fœ- Euchari-
tus, ne fœtui noceant, arcet, ſed in- us.rodio.
ter locellos & hanc membranā ad
partum vſque ſeruantur, & hæc ſe-
cunda, ſiue chorion dicitur, quæ na-
tura aut obſtetricis digitis horâ par-
tus diſrumpitur. Secunda mēbrana
biles dicitur, quâ ab vmbilico par-
tes fœtus inferiores teguntur, rugo-
ſa eſt, cauitates receptaculáque ha-
bens, quibus detinetur humor ero-
dens & aſper: verbi cauſa, lotium,
ſudor, quādiu enim fœtus in matris
vtero eſt, vrinam emittit per venam
ab vmbilico, pertingentem dictam
membranam, & nō per vrinæ mea-
tus aſſuetos ſiue naturales. Tertia
membrana vniuerſum fœtum tegit,
& vrinam in bile mēbrana conten-
tā, ne puſioni noceat, arcet, mollior
quàm ſecūda mēbrana eſt, ne detri-

mentum fœtui inferat: hanc obſtetrices pueri armaturam, Auicenna abgas vocant.

SECVNDAM EXTRAhendi modus.

Fuchſ. Porrò fœtu excuſſo frequēter accidit, vt ſecūda in vtero firmiter adhæreſcat, quod vbi euenit, tum interdum os vteri apertum, interdum clauſum reperitur, ſecundináque ipſa nonnumquam vteri fundo adhuc coniuncta, nonnūquam ſeiuncta eſt. Si itaque os vteri diductum fuerit, & ſecunda quæ inibi relicta eſt, alicui parti vteri orbiculatim ac pilæ modo conuoluta inhæſerit, facilè educitur, manu ſiquidem ſiniſtra calida pinguíque illita in fundū demiſſa, ſecundam ſublabentem extrahere oportet. Si autem fundo vteri ſit cōnexa, demiſſa ſimili modo manu ca

lida, & pingui inuncta apprehenſam ſecundam trahemus, non tamen in rectum, ne vterus procidat, neque violenter admodum, ſed leniter ac placidè primum in obliquum diducemus, huc atque illuc circumagentes: deinde paulò validius attrahemus, hoc enim pacto obſequuntur, & à connexu ſoluūtur. Quòd ſi vuluæ os clauſum fuerit, perfuſionibus vtemur, & ſiniſtræ manus digitis leniter aperire & paulatim dilatare conabimur. Quod ſi non ſucceſſerit, mulieris pubi fomenta, perfuſiones, vnguentáque emollientia & relaxantia adhibere conuenit. Si robuſta fuerit, eo tempore etiam ſternutamenta ex caſtorio, pippere & ſimilibus confecta naribus admouēda ſunt. Hinc eſt quod Hippocrates. 5. aph. 49. ſic ſcriptum reliquerit.

Vt ſecunda procidat, ſternutatoria apponito, & nares & os apprehendito.

ECLEGMATA QVAE cerebrum & cor confortant exhibeto: verbi cauſa, diamargariton, Dianthu, Pliris cum moſcho, potio moſchata.

ENCHATISMATA.

Inſeſſus ſunto ex foliis & ſurculis allii. Aut ex chamæmelo & chamæacte.

LINIMENTA, INVNctiones, & portanda vide in capite difficultatis partus.

Os vteri illinitur croco & leporis coagulo. Inungatur vterus oleo lilino, aut ſambucino calido. Aegra cingatur ſenecta anguium. Coxæ adalligabis artemiſiam aut abſinthium tritum.

POTIONES.

Potiones denique aliquæ earum quæ menſes prouocant propinandæ. Quæ quidem omnia primo, aut altero die peragenda ſunt. Vide potiones ſcriptas in capite de difficili partu, & de ſuppreſſis menſibus. Bibendæ item decoctiones roſarum recentium, allii, artemiſiæ, faſeolorum rub. praſſii, abrotoni, althææ, pulegii, dauci, mentaſtri, petroſelini, polytrichi, mercurialis, rubiæ qua tingitur, potui detur dictami, artemiſiæ, polytrichi, petroſelini, marrubii mercurialis, abſinthii, pulegii, verbenæ, porri, rutæ, hyperici.

Ad ſecundas, & partus emortuos extrahendum. Ex Haly. abbate. ℞. Sabinæ, ariſtolochiæ, perpenſæ, acori partes æquas, friata melle. exci-

pito, portio eſto.1.ʒ.2.ex lupinorum. mentaſtri & ſabinæ decocto.
Vel, ℞. opopanacis, galbani, fellis bouis.an.ʒ.2.caſtorii.ʒ.1. detur potui cum maratri & ſabinæ decocto. Vir colem iuniperi lachryma inungat & futuat, exibit enim ſtatim fœtus & ſecunda. ℞.Sabinæ, lupinorum. an.ʒ.1.myrrhæ, opopanacis.an.ʒ.ß.caſtorii.℈.ß.in tenuiſſimum pollinem redacta potui dato cum braſſicæ & pulegii decocto.

Haly.

SVFFITVS.

Fuchſ.

Præterea ſuffitu vtendum, decoctis in olla artemiſia, iride, ſabina, pulegio, calamintha & ſimilibus, olla ſellæ ſuppoſita, cui mulier veſtimentis vndiquaque circunſepta inſideat. Quia veró grauitate odoris

& caput replet,& ſtomachum euertit, odoramenta iugiter ſuffienda ſunt,quæ poſſint his malis aduerſari,& ſecundam ſubducere. Ad quos vſus excellunt cardamomum,bdellium cum ſabina, thus, ſtyrax,ladanum, agallochum & huiuſmodi.

Vel ſuffiatur ægra vngulis equi, aſinæ, capræ, ſtercore bouis, equi, columbarum fimo & aquilæ, porri ſemine, allio, picea, veratro candido, nigella, ariſtolochia longa.

Vel Rutam, praſſium & abrotonum, trita parum dilue oleo lilino, ferueat paululum, & mulier pannis tecta vaporetur. Auic.

PESSI.

Peſſos concinato ex allio, aſphalto, laſere, balſamo, ſtercore accipitris, galbano, gentiana, ſagapeno,

xu nimio, aut adſunt vlcera ex liga
mentis ruptis. Ex ſanguine retento
ſequuntur vertigines, animi deli-
quia, febres, & tandem omnes mor
bi, qui ſupreſſos comitantur mẽſes:
Si prædicta puerperam torquent, tũc
ſtatim à partu ſaphena vena ſecãda
eſt, modò vires adſint minimè ficul
neæ. Sanguinis fluor ſiſtendus vti
dictum eſt, in mẽſium nimio fluxu,
febres profligãdæ his quæ de febri-
bus libro peculiari dicẽtur. Dolo-
res ſedandi ſunt à copis, anodinis,
cataplaſmatibus, inunctionibus:
Danda etiam potui triphara magna
cum opio ex vino: Si crudeliſſimo
tentetur affectu, ſequentis eclegma-
tis.ʒ.ß.aut.ʒ.1. potui dato cum arte-
miſiæ decocto ex vino calido, nam

didæ.an.ʒ.5.opii thebaici,croci.anā ʒ.2.ſ. pyrethri, caſtorii.an.ʒ.ſ. ammeos, baccarum lauri, cymini,fol. rutæ ſic.calamenti.an.ʒ.1.ſ. margarit.hyacinthi.an.ʒ.ſ.moſchi electi.℈ ſ. excipiantur melle deſpumato in eclegma, & ſeruetur ſex menſibus antequam quicquam detur.

MONSTRA.

Gal.lib. de finitionum.

Monſtra,vt aliquibus placet,fiūt propter inclinationem vuluæ, ſemē enim effuſum inequaliter, monſtra facit: ſic & plumbum calefactum, poſteaquam inæqualiter fuſum eſt, inæqualia facit ſimulacea. Monſtra autem defecta fiunt quædam magnitudine, vt quæ magno ſunt capite prædita: Alia paruitate, vt quæ parua habent capita: Nonnulla abundantia, vt quæ ſex digitos in altera manu habent.

Vidimus aliquando(inquit Marcellus)ex gallia in italiam aduectũ hominis in natura monſtrum, quod per vrbes ad ſpectaculum quæſtus cauſa à plæriſque circumferebatur. Id puer nondum plenæ pubertatis erat, cui ab ãteriore parte inter imũ pectus & vmbilicum eiuſdem ſexus paulominus quàm integer alius perdebat homo alterius illius & integri, ex quo pẽdebat tertia fere pars, Caput illi tantum & ſuperiores humerorum partes deerant, quæ veluti inſitione quadam in integro illo latentes, tam apta quo diximus loco coaluerant, vt ſine labore vitæque tedio duo ſimul paulominus quàm tota corpora in vno homine viuerent. Brachia incepta illi tan- Marcel. Virgili. in dioſc. lib. 4. c. 142. in lauro Alexadri.

terius ſenſus neceſſitatéſque omnes etiam moueretur. hactenus Marcellus: Hoc etiam vidi in pandocheo quodam in opido caſtauarienſi pictonum, quum tertiũ decimũ ætatis annum agerem, anno à chriſto nato, aut paſſo. 1516.

Octauo die februarii anni domini. 1541. in caſtro diui Amãdi alliferi in ſolo borbonico ex iuuẽcula quadam nihi notiſſima natum eſt monſtrum hominis effigiem à capite ad vmbilicum vſque referens, ab vmbilico infra, crurum pedûmque ac digitorum pedis loco ſubſtituta erat cauda ſyrenum modo, pyramidali figura, in latum tamen pedis magnitudine deſinebat. Tinctum fuit hoc monſtrum chriſtianorum lauacro, horaníque à partu duntaxat vixit.

Vidimus(inquit Alexander) mulierem ſine brachiis natam, pedes pro manibus, adnendi ſuendíque artem habuiſſe. Eãdem vidimus in caſtro Amãdino allifero anno chriſti.1540. nentem,ſuentem, pedibus manuum vice cyathum vini apprehendentem,& cultello panem ſcindentem, & bellantium more pedibus arreptis baculis tympanum bellicum pulſantem. Alex'be. in anato, me.

Ferunt ab orientis parte intima gentes eſſe ſine naribus, æquali totius oris planicie, Alias ſuperiore labro orbas, Alias ſine linguis, pars etiam ore concreto & naribus carens, viuo tantum foramine ſpirat, poútmque calamis hauenæ & grana eiuſdem hauenæ ſponte prouenientis ad veſcendum. Quibuſdam pro- Pli.lib. 6.c.30

rum eſſe, Quibuſdam ante Ptolemæum lathyrum regem Aegypti ignotus fuit vſus igniū. Quidam & Pigmæorum gentes prodiderunt ante paludes, ex quibus Nilus oritur, Nomades cynocephalorū lacte viuentes, Olabi, Styrbotæ, qui octonū cubitorum eſſe dicuntur, Cinamolgi caninis capitibus.

Pli. lib. 7 c. 1. Iam in facie vultúque noſtro, cum ſint decem, aut paulò plura mēbra, nullas duas in tot millibus hominum indiſcretas effigies exiſtere quod ars nulla in paucis numero præſtet affectando.

Iuxta eos, qui ſunt ad ſeptentrionē verſi, haud procul ab ipſo Aquilonis exortu, ſpecúque eius dicto, quem locum Geſglitron appellant, produntur Arimaſpi, vno oculo in fronte media inſignes, quibus aſſi-

duè bellum eſſe circa metalla cum gryphis, ferarum uolucri genere, quale vulgó traditur, eruente ex cuniculis aurũ mira cupiditate, & ſeris cuſtodientibus, & Arimaſpis rapientibus, multi, ſed maximè illuſtres Herodotus & Ariſteas Proconenſius ſcribunt, vide cætera apud Plinium.lib.7.c.2. Perlege librum cui titulus in eſt, Omnium gentium mores .&c.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

FINIS.

Nul ne ſ'y frotte.

Patere aut abſtine.

Nul ne ſy frotte.

Digitized by Google